

ROK XVI

ZESZYT 25

M 41

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 5

CENA zł 1.50

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

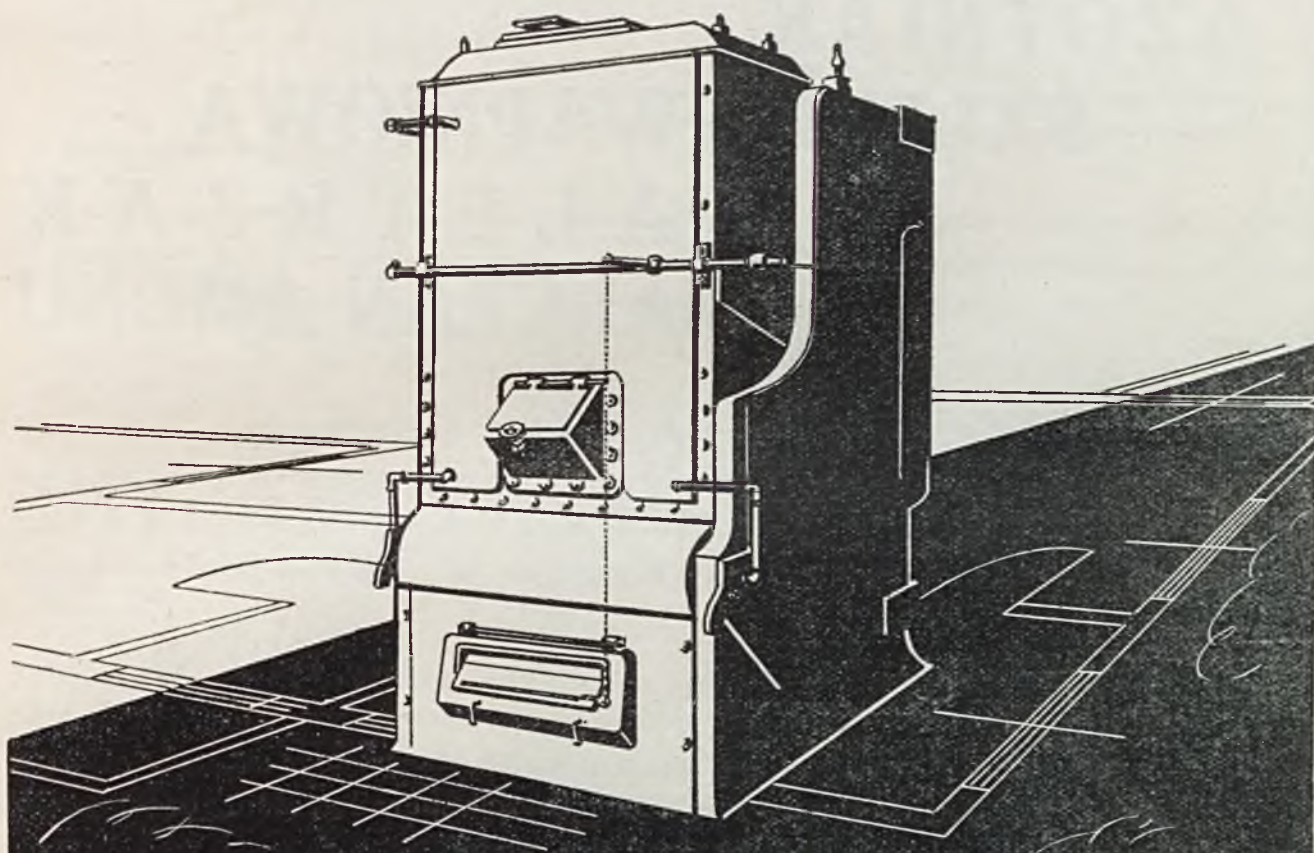
Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW.”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

STARACHOWICE

*kocioł
do centralnego ogrzewania*

RECK

doją się opalać nie tylko koks, który jest drogi, lecz także węglem, torfem i drzewem posiadają zbiorniki z paliwem dużej objętości, przez co wymagają małej obsługi

są one dzielone tzn. każdy kocioł składa się z szeregu wymiennych członów dzięki wtórnemu dopływowi powietrza ułatwiają całkowite spalanie i zapewniają oszczędność opału

mają ruszta schodkowe i prowadzone wodą, a więc zabezpieczone przed przegraniem

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają
pierwszorzędnej jakości
nawozy azotowe:

AZOTNIAK

SALETRE WAPNIOWĄ

S A L E T R Z A K

SIARCZAN AMONU

i wysokowartościowy nawóz fosforowy

SUPERTOMASYNE

zawierającą 30% kwasu fosforowego

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azotowy i techniczny, kwas azotowy chemicznie czysty 40° Bé, saletre amonową, saletre sodową techn. i rafinowaną, saletre potasową, salmiak, węglan amonu, wodę amonjalkalną chem. czystą, chlor ciekły, chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, sodę kaustyczną, wapno chlorowe (bielące), azot, tlen, wodór.

WSZELKĄ KORESPONDENCJĘ UPRASZA SIĘ KIEROWAĆ POD ADRESEM
FABRYKI W CHORZOWIE (NA GÓRNYM ŚLĄSKU)

Zjednoczenie Fabryk Superfosfatowych w Polsce

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

WARSZAWA, ul. KREDYTOWA 4. Tel. 646-47, 646-66, 694-54, 646-76, 646-57

* * *

superfosfaty mineralne, superfosfaty kostne, superfosfaty amonjalkalne

841

„WALESKA” KOPALNIA WĘGLA SPÓŁKA AKCYJNA

w Łaziskach Średnich G. Śl.

Telefon: Mikołów Nr. 213-31

Poleca węgiel w so tymentach:

gruby, kostkę, orzech 1a, orzech 1b, grysik, miał, niesortowany, drobny 1, drobnicę rzeszotową i sortymenty kotłowe

Szczegółowe oferty na żądanie

1654

Komunalna Kasa Oszczędności M. St. Warszawy

Stan rachunków w dn. 31 maja 1935 r.

Stan czynny	zł	Stan bierny	zł
Kasa	1 280 976 83	Kapitały Kasy	2 690 117 59
Lokaty w bankach	20 539 405 17	Rezerwa wartości papierów wart. własn.	281 920 76
Waluty obce	142 327 68	Inne rezerwy	501 874 44
Papiery wartościowe własne	26 437 368 22	Wkłady oszczędnościowe (79 431 książ.)	
Pożyczki, zabezpieczone hipotecznie	25 821 030 52	zł 49 802 756 57	
„ na zastaw p.p. wartościowych	12 088 956 16	„ termin. (2 744 książ.)	
„ na zastaw towarów	98 292 28	zł 26 803 619 97	
„ wekslowe i na skrypty dłużne	4 528 663 91	„ w obcych wal.	
„ komunalne	11 697 470 45	(314 książ.)	zł 298 931 38
Weksle protestowane	199 559 50	Rachunki bieżące	76 905 307 92
Ruchości	67 874 79	Rachunek bieżący w Banku Polskim na	24 247 445 01
Nieruchości	3 079 300 00	zastaw papierów wartościowych własn.	10 000 00
Koszty handlowe	444 560 88	Procenty i prowizje	1 531 548 16
Różne rachunki	553 201 05	Różne rachunki	810 773 56
	106 978 987 44		106 978 987 44
Dokumenty do inkasa	417 569 74	Różni za inkaso	417 569 74
Udzielone gwarancje	219 100 00	Zobowiązania z tyt. udział. gwarancyj	219 100 00
	<u>107 615 657 18</u>		<u>107 615 657 18</u>

Centrala: Traugutta Nr. 5 (dom własny)

Oddział I: Bielańska 8

Oddział II: Praga, Targowa Nr. 65

1071

Zastanawiamy się nad wyjazdem na urlop

Skorzystajmy z polskiej komunikacji lotniczej
taniej — bezpieczniej — szybko

„HUTA POKÓJ”

Śląskie Zakłady Górniczo-Hutnicze
Spółka Akcyjna

Zarząd Główny: Katowice, ul. Zamkowa Nr. 3

Zakłady:

Huta „Pokój” w Nowym Bytomiu
„ „Baildon” w Katowicach
Łomy dolomitu w Tarnowskich Górach

1657

„LUBAŃ — WRONKI”

Przemysł Ziemniaczany Spółka Akc.
W LUBONIU p. POZN Ń

Fabryki: w Luboniu, Wronkach, Wągrowcu, Toruniu, Bronisławiu i Stawie o łącznej sprawności technicznej rocznego przerobu 1750 000 q ziemniaków, zatrudniające razem siły robotniczej 1500 000 robotniko-godzin rocznie

Największe Zakłady Przetworów Ziemniaczanych na kontynencie

Mąka ziemniaczana
Krochmal ziemniaczany
Cukier skrobiowy

w stanie płynnym: Syrop cukierkowy
Syrop przemysłowy
w stanie stałym: Cukier gronowy spożywczy
Cukier gronowy przemysłowy

Dekstryna
Kleje roślinne
Płatki ziemniaczane
Płatki ziemniaczane mielone (Potato Flour)
Wycierki ziemniaczane (pulpa)

Nowe artykuły specjalnie polecane:

Spożywczy cukier skrobiowy „Lubań” w detalicznym opakowaniu, Dekstryna żółta w kryształkach, rozpuszczająca się równomiernie w zimnej wodzie

Próbki i cenniki wysyła się na życzenie

1658

Rudzkie Gwarectwo Węglowe

RUDA ŚLĄSKA

Węgiel gazowy i płomienny z kopalni Wolfgang Wawel w Rudzie, Pokój w Nowym Bytomiu, Eminencja w Katowicach. Koks i produkty uboczne (smoła, siarczan amonowy, benzole i t. p.) z koksowni Wolfgang w Rudzie. Wyroby ceglarskie i szamotowe z fabryki Karol Emanuel, styliska i trzonki do łopat i innych narzędzi z fabryki stylisk w Rudzie Śl.

Sprzedaż:

węgla i koksu przez

Robur w Katowicach

produktów ubocznych przez

Związek Koksowni w Katowicach

wyrobów ceramicznych i fabryki stylisk przez

Biuro Sprzedaży Rudzkiego Gwarectwa Węglowego

1659

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

JEST WIĘC ŻYWY
I ŻYJE WŚRÓD NAS
I PRAWDA ŚMIERCI
OKRUTNA, PRAWDA
ŚMIERCI POTĘŻNA, NIE
ISTNIEJE DLA NIEGO

T R E Ś Ć Z E S Z Y T U

	STR.		STR.
SZLAKIEM ŻYCIA MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO — <i>EUGENJUSZ KWIATKOWSKI</i>	774	KRONIKA TYGODNIOWA:	
INTERWENCYJNA POLITYKA ZBOŻOWA I HODO- WLANA W ROKU 1935/36 — <i>CZ. BOBROWSKI</i>	776	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	786
WPŁYWY CELNE — <i>S. FR. KRÓLIKOWSKI</i>	780	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	786
KRONIKA GOSPODARCZA:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		Trudności walutowe W. M. Gdańska — <i>E. Wollowicz</i>	
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	782	PODATKI, OPLATY I MONOPOLE	788
PRZEMYSŁ NAFTOWY	783	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	791
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	783	Z BANKU POLSKIEGO	793
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	784	PROBLEM FRANKA FRANCUSKIEGO — <i>DR. T. Ł.</i>	794
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	784	ROK OPERACYJNY 1934/35 W CUKROWNICTWIE ŚWIATOWEM — <i>P. KALTENBERG I I. K.</i>	795
RYNEK AKCYJNY	785	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA	785	OGÓLNE	797
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	786	BRAZYLJA	798
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	799

SZLAKIEM ŻYCIA MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO

TAKIE JEST już widocznie twarde prawo życia, że każde zwycięstwo w pracy publicznej, że każda rzetelna i wielka twórczość i każde przebicie się ku nowym warunkom bytu jest połączone dźwignią równowagi z męką osobistych wyrzeczeń się, cierpienia i niedoli. A gdy większe zwycięstwo, gdy obfitszy w rezultaty wysiłek, tem większe cierpienie, tem dotkliwszy nacisk niesprawiedliwego sądu.

Nauka psychologii nie dotarła jeszcze do indywidualizowania zjawisk całkowicie odrębnych i wyjątkowych. W jej równaniach i formułach nie da się zamknąć zjawisko tak szczególne jak dusza Wodza Narodu. Jest on zawsze mimowolnym uzurpatorem, a władza jego istnieje wcześniej, niż potwierdzi ją jakiegokolwiek prawo czy wybór. W automatyzmie tego zjawiska tkwi już pierwszy, głęboki, wewnętrzny konflikt. Prawo formalne staje na każdym kroku przeciwko niemu, ponieważ prawo istotne tkwi w nim, jest jego siłą moralną i popędową, jest źródłem jego autorytetu. A potem ciosy mnożą się i potęgują. Cała natura jego staje się jedną wielką siłą dynamiczną, pętaną ustawicznie przez prawo bezwładności ludzkiej myśli, osaczającej go stopniowo coraz szczelniej. Jego wzrok wybiega ustawicznie w przyszłość, a wzrok otoczenia nie może się oderwać od przeszłości; on staje się skoncentrowaną wiarą w zwycięstwo, a musi działać w atmosferze obawy ludzkiej i ludzkiej nieufności; w nim krystalizuje się świadomość historyczna w skali pokoleń, a przeciw niemu uderza rój rozdrobnionych atomów historii dnia bieżącego.

W bilansie osobistego życia musi wykreślać jedną pozycję aktywów za drugą. Wszystko to, co stanowi wartość subiektywną egzystencji jednostki, to, co stanowi podstawę przyjaźni, spokoju, radości, wypoczynku, dobrobytu, rozplywa się samorzutnie we mgłę, ucieka przed nim w jakąś niedosiężną dal. Prawa procesów historycznych stają się tyrańskim przymusem jego życia, on staje się aktywną abstrakcją, obrabowaną z praw indywidualnych, wrzuconą do okopów absolutnej samotności. On staje się ucieleśnioną ideą narodu, a na każdą wielką ideę w każdym zaułku czyha szaleńczy zamach skrytobójczy.

Takim też było i życie Józefa Piłsudskiego.

Urodził się na Wodza własnego narodu i był nim zarówno w szarym, wytartym mundurze strzeleckim, czy w bluzie robotniczej, jakoteż i później w dostojenstwie władzy pierwszego Naczelnika Państwa i Pierwszego Marszałka Polski.

Był Wodzem i Komendantem od chwili, gdy w Jego nieustraszonej świadomości powstało przekonanie, że niewola Polski jest hańbą zbiorową i indywidualną, że Polski wolnej i niepodległej na targu politycznym odkupić i wyzbebrać nie można; był Wodzem moralnym narodu, gdy przyjął za prawo wewnętrzne dla siebie wszystkie — żelazną logiką poddyktowane — konsekwencje, wynikające z tego stwierdzenia, i pozostał nim do końca życia.

Gdy wypadki historyczne z jakimś nieugiętym fatalizmem zaciążyły złowrogo nad bytem Polski, gdy uczyniły z niej bezwolny obiekt, to Józef Piłsudski wziął się za bary z historią, z tą lawiną nieokieł-

znanych wypadków i począł zmuszać ją swą wolą, swą sugestywną siłą, swym uporem i odwagą, swą nieugiętą pracą do posłuszeństwa.

Gdy Polska dawna stała się obcym łupem, gdyż sama zniszczyła swe wojsko, gdyż stanęła doszczętnie rozbrojona wobec potęgującego się militarysty w sąsiadów, to Józef Piłsudski, naprzekór nadziejom i możliwościom, począł organizować w bezbronny i podbitym narodzie niepodległe wojsko.

Gdy w dawnej Polsce państwo — w przejawach praw i obowiązków — zacieśniło się do jednej tylko najwyższej i najegoistyczniejszej warstwy społecznej, to Józef Piłsudski przełamał wszystkie przesady klasowe i wszedł w najniższe i najofiarniejsze warstwy społeczne i mobilizował je do czynnej walki o nową Polskę, wolną i głębszą w strukturze społecznej.

Gdy dawna Polska „bezrządem stała”, gdy zapomniała coraz gruntowniej i coraz częściej, że podstawą bytu państwa jest ofiarny obowiązek jej obywateli z mienia i z krwi, z przejaskrawionej wolności i z niepohamowanego prawa krytyki, to Józef Piłsudski, sam twórca pierwszego Sejmu i twórca wolności, począł uczyć naród obowiązku ofiar i wyrzeczeń się korzyści i swobód dnia dzisiejszego na rzecz rozwoju potęgi, dobrobytu i swobód w przyszłości.

Gdy interes Polski wymagał akcji rewolucyjnej — Piłsudski był rewolucjonistą; gdy rozgorzał potężny pożar wojny światowej — Piłsudski stał na czele zawiązku wojsk polskich i udowodnił światu na polach bitew, że Polska potrafi płacić krwią za swą wolność i przyszłość. Gdy trzeba było przeciwstawić się potędze okupantów, i to nie w zaciszu domowym, ani nie gdzieś z niedosiężnej zagranicy — ale wprost twarzą w twarz, to Piłsudski, stając się więźniem magdeburkim, wytyczył nową drogę walki dla narodu.

Gdy rozpalili się na wszystkich krańcach nowej Rzeczypospolitej krwawe i trudne wojny, Piłsudski wziął na siebie brzemień najbardziej odpowiedzialnej i ryzykownej roli: Wodza Naczelnego.

Gdy należało wykonać próbę, czy reprezentacja społeczeństwa dojrzała do samodzielnego ponoszenia odpowiedzialności za losy Polski współczesne i przyszłe, Piłsudski usunął się dobrowolnie w zacisze życia prywatnego. Próba ta w sposób oczywisty wypadła ujemnie, i to nie tyle spowodu subiektywnej wartości ludzi, ile raczej spowodu obiektywnych warunków i ewolucyj politycznych Europy. Więc Józef Piłsudski wziął na swe barki najcięższą i najdotkliwszą osobiście odpowiedzialność wtłoczenia życia publicznego Polski w takie ramy, któreby zabezpieczyły największą siłę odporu i moc samodzielnego przewycięzania piętrzących się trudności. Wszystkie prerogatywy, wynikające ze Swego wyjątkowego stanowiska, odsunął od Siebie, a wszystkie troski i przykrości wziął na Swój osobisty rachunek.

Samo życie i sam bieg wypadków historycznych stawiały Go samotnego ustawicznie na rozdrożach i domagały się Jego decyzji, nieosłoniętej nawet cieniem czyjejkolwiek współodpowiedzialności. A wówczas wybierał dla Siebie zawsze drogę bardziej stromą, bardziej skalistą, bardziej trudną, bo wymagającą hartu wytrzymania przeciwności. Ten wielki Człowiek, z którego każdego rysu twarzy promieniowało najczulsze serce, ten wielki Wódz, z którego postaci biło tyle czarownego uroku, nie uczynił nigdy w życiu dla Siebie ani jednego ustępstwa na rzecz popularności, na rzecz własnej ambicji, na rzecz spokoju własnego życia.

Dziś odszedł od nas — oplakiwany przez cały naród, przez wszystkich, którzy choćby tylko instynktem narodowym byli w stanie odczuć, że ubyla z rachunku życia polskiego skryształizowana Wielkość, że opuścił szeregi żywych Człowiek, który z całym poczuciem odwagi i decyzji, z całą świadomością historycznej odpowiedzialności uchwycił dźwignię naszych błędów i wad narodowych, by ją wyrównać stupudowym ciężarem pracy, poświęcenia i wytrwałego oporu w montowaniu wszystkich aktywnych sił Państwa Polskiego.

Był sam i osobiście tą siłą, która w sposób ważki przyczyniła się do odbudowania nowej, niepodległej i zjednoczonej Polski, kończąc zwycięsko półtorawiekowe walki, przekazywane z pokolenia w pokolenie, z wiarą, że przyjdzie kiedyś Wódz-Zwycięzca. Był osobiście tą wolą, która narzuciła współczesnemu pokoleniu świadomość siły, opartej o własną, wzorowo zorganizowaną i przepojoną poczuciem honoru armję. Był osobiście tym drogowskazem, który wytyczył pierwsze szlaki samodzielnej polityki zagranicznej, który codziennie, z uporem i zaciekłością przełamywał psychikę przeceniania sił obcych i wewnętrznych przy równoczesnym lekceważeniu wykładników siły własnej i wewnętrznej. Był osobiście tym nauczycielem, który wbrew wszelkim przeciwnościom losu i wbrew nałogom myśli wskazywał codziennie na wartość działań skoncentrowanych i zorganizowanych, przeciwko tendencjom pracy zdezorganizowanej i rozproszonej.

Tego nieustraszonego i twardego Człowieka, składającego codziennie jaskrawe dowody odwagi wojskowej i cywilnej, nie opuszczała ani na chwilę obawa i trwoga przed jednym tylko nieprzyjacielem: przed nieświadomością społeczeństwa polskiego, że każde nowe dziesięciolecie stawiać będzie przed Polską nowe i coraz większe trudności, nowe niebezpieczeństwa i nowe zadania: polityczne, gospodarcze, społeczne, cywilizacyjne.

Piłsudski swoją działalnością — jako twórca Legionów i P. O. W., jako Wódz Naczelnny, jako Naczelnik Państwa, jako mąż stanu, jako człowiek — wypełnił duży rozdział w historii odrodzonej Polski i

w orbitę polityki międzynarodowej wprowadził On Polskę jako czynnik samodzielny i ważki. To zadanie wypełniło treść Jego zwycięskiego życia. Ale równocześnie z tej nowej pozycji otwarły się przed społeczeństwem Polski nowe i wielkie horyzonty pracy, nowe obowiązki, nowe zadania i konieczność podjęcia nowej walki.

Zdobyliśmy i zjednoczyliśmy Polskę wszczepili pod Jego przewodnictwem znaczenie Polski nazewnątrż: obecnie główne zadanie kieruje się ku rozbudowie polskiej niepodległości wzwyż i ku utrwaleniu wszystkich walorów wewnętrznych. Nasz stan gospodarczy i cywilizacyjny nie wytrzymuje porównania z walorami siły politycznej. Nawet w skali względnej, nawet w relacjach, stworzonych przez obecny kryzys gospodarczy, milionowe rzesze naszego społeczeństwa wegetują na niezwykle niskim, nieznośnie niskim poziomie. Gospodarczo jesteśmy wciąż jeszcze w okowach własnej niewoli.

Najkategoryczniejszy, testamentarny wyraz woli Marszałka Piłsudskiego jest, by prowadzić Polskę wzwyż, by rozrywać ogniwo za ogniwo tego łań-

ucha niewoli gospodarczej z tą samą mocą, z tym samym uporem, konsekwencją, determinacją, z jaką On rozkuwał łańcuchy niewoli politycznej!

Będą mijać i nadal miesiące i lata. Życie płynie. Niezależnie jednak nawet od naszej woli będziemy musieli wracać myślą do tej drogi, którą Piłsudski w Swej trzydziestokilkuletniej działalności złożył w psychice narodu polskiego. A jest to droga walki i zwycięstwa, droga honoru i poświęcenia.

Gdybyśmy Go mogli za lat dziesięć wyrwać z objęć śmierci fizycznej — naszego Komendanta, naszego Wodza, naszego kochanego Dziadka — na dzień, na godzinę, na minutę, by pokazać Mu nową i lepszą Polskę, aktywną i niepodległą gospodarczo, uzbrojoną i szanowaną cywilnie, gromadzącą skrzętnie istotne wartości moralne i materialne, to dopiero wówczas spłacilibyśmy rzetelnie i sprawiedliwie swój dług wdzięczności wobec Niego.

Niechby ucieszył się tą radością, jakiej tak mało, tak skąpo, tak rzadko pozwoliliśmy Mu zaznać za życia.

Eugenjusz Kwiatkowski

INTERWENCYJNA POLITYKA ZBOŻOWA I HODOWLANA W ROKU 1935/36

ZACHWIANIE równowagi w rozdziale dochodu społecznego — zachwianie, którego najbardziej znanym wyrazem są nożyce cen związanych z jednej i cen rolniczych z drugiej strony — stawia naszą politykę gospodarczą od szeregu już lat wobec zagadnienia użycia środków skarbowych i kredytowych w celu zwiększenia dochodu rolnictwa. Podkreślić należy, że jeżeli w ciągu piewszszych lat kryzysu motywacją, na jaką powoływano się ze strony rolnictwa przy wysuwaniu postulatu oddziaływania w kierunku zwwyżki cen płodów rolnych, było dążenie do opłacalności rolnictwa, to dzisiejsze koncepcje budowane są na gruncie szerszym i realniejszym jednocześnie. Realniejszym, gdyż istnieje pełna świadomość, że w kraju o nadmiarze płodów rolnych, w kraju zatem uzależnionym od eksportu, może być — w okresie ograniczonych możliwości zbytu zagranicznego i skurczonego rynku wewnętrznego — mowa jedynie o względnej poprawie sytuacji rolnictwa, o pewnym zwiększeniu jego dochodów, bez przesądzenia, czy i na ile uda się zbliżyć do poziomu opłacalności. Jestto jednocześnie płaszczyzna szersza, gdyż w postulatach, tak budowanych, nie tkwi spotykane w niektórych gałęziach przemysłu domaganie się, ażeby polityka gospodarcza w każdym warunkach gwarantowała rentowność, usuwała ryzyko przedsiębiorcy, a jedynie domaganie się, aby polityka gospodarcza w miarę realnych możliwości niwelowała jaskrawe dysproporcje na niekorzyść gałęzi wytwórczości, dającej utrzymanie lwiej części ludności w Polsce. Jeśli się zważy, że np. nadwyżki zbożowe, które w latach ostatnich zmniejszenia jesteśmy eksportować, nie są rezultatem zmniejszenia produktywności, a ra-

czej mają charakter t. zw. głodowego eksportu, jeśli się zważy, że kwestja kryzysowej niemożności zatrudnienia corocznego przyrostu rąk do pracy uderza w postaci przeludnienia wsi przede wszystkim w rolnictwo, staje się jasnym, że polityka gospodarcza, mająca na widoku zwiększenie dochodów wsi, ma równocześnie wyraźnie silny akcent społeczny — akcent hamowania spadku konsumpcji wiejskiej, zapobiegania zjawiskom bardziej jeszcze masowym, a równie klęskowym jak bezrobocie miejskie.

W tych warunkach istotą zagadnienia przy ustalaniu programu t. zw. polityki interwencyjnej na rok 1935/36 musiała być nietyle kwestja generalnego kierunku, ile raczej form i dróg działania. Kierunek, jak mówiliśmy wyżej, jest wytyczony, przesądzony przez okoliczności obiektywne. Kierunkiem tym może być jedynie dążenie do zwiększenia dochodu rolnictwa przez stosowną politykę eksportową, kredytową, podatkową i t. d. Granice działań, zmierzających do tego celu, wyznaczone są — przy danej polityce skarbowej — przez możliwości Skarbu Państwa. Centralnym zagadnieniem staje się najefektywniejsze i najbardziej racjonalne zużycie stojących do dyspozycji środków.

Plan działania, ustalony przez Komitet Ekonomiczny Ministrów na rok gospodarczy 1935/36, jest kontynuacją polityki lat poprzednich. Kontynuacją nie mechaniczną — gdyż wniesiony został w porównaniu z latami poprzednimi szereg doniosłych zmian, natomiast kontynuacją w tym sensie, iż opiera się on na doświadczeniach lat poprzednich. Podstawowym założeniem planu na rok 1935/36, a jednocześnie wielką tego planu zaletą, jest potraktowanie cało-

kształtu zagadnień eksportu rolnego jako jednej łącznej całości, jest stworzenie równomierności działania w stosunku do poszczególnych artykułów rolnych. Jak wiadomo, w latach ubiegłych zaznaczył się pewien brak równowagi pomiędzy ciężarami, związanymi z podtrzymywaniem wywozu zbóż, a ściślej biorąc żyta, i wysiłkami w kierunku umożliwienia wywozu innych towarów rolniczych. Plan na rok 1935/36 przewiduje ustalenie zwrotów cel w równej wysokości na żyto, pszenicę, jęczmień, owies, grykę oraz strączkowe, dopuszczając jednocześnie rozbudowę systemu popierania wywozu na inne produkty roślinne, jak nasiona oleiste i t. p. Równoległe z tem znacznemu zwiększeniu ulegają dotacje na popieranie wywozu hodowlanego. To znaczne rozszerzenie wachlarza świadomej polityki eksportowej można uznać za punctum saliens planu przyszłorocznego.

Wiąże się z tem przedewszystkiem osłabienie nacisku, skoncentrowanego dotychczas na jednym artykule, zajmującym nieproporcjonalnie dużą rolę w naszym dotychczasowym wywozie rolniczym (żyto) — artykule, którym obroty na rynkach światowych są ograniczone, a którego lokowanie w dotychczasowych ilościach łączyć się musiało z ofiarami w cenie i wzrastającym nakładem Skarbu na jednostkę wywozu. Szerszy zakres artykułów roślinnych, korzystających ze zwrotu cel, pozwoli na szukanie w innych płodach rolnych kompensaty za zmniejszenie wywozu żyta, przyczem w tych innych artykułach roślinnych jesteśmy — w przeciwieństwie do sytuacji, jaka ma miejsce odnośnie żyta — jednym z mniejszych dostawców rynku światowego, partycypując w dostawach w kilku, a nie kilkudziesięciu, jak przy życiu, procentach — dzięki czemu ewentualne zwiększenie wywozu nie może mieć tego wpływu na ceny światowe, jaki miało forsowanie wywozu żyta.

Równoległe z rozbudową zwrotów cel przy wywozie produktów roślinnych następuje, jakieśmy wspomnieli wyżej, jeszcze donioślejsze posunięcie, a mianowicie rozbudowa pomocy dla eksportu hodowlanego. W dziedzinie eksportu produktów zwierzęcych znaleźliśmy się w specyficznej sytuacji. Pozornie z całą słusnością od szeregu lat twierdzono, iż wobec zakresu i charakteru reglamentacji przywzowej na głównych rynkach europejskich nasze możliwości wywozowe są tu bardziej jeszcze krępowane niż w dziedzinie produktów roślinnych, o ile bowiem w tym ostatnim wypadku granice ekspansji wywozowej leżały w pojemności rynków odbiorczych, których nie można pod grozą załamania cen przeciążyć, o tyle w artykułach hodowlanych naturalną granicę wywozową ustanawia polityka celno-kontyngentowa państw importujących. Twierdzenie to jednak okazało się tylko pozornie słusznem¹⁾. Zostało ono zachwiane częściowo przez naszą aktywność w polityce traktatowej, częściowo przez sięgnięcie na rynki, które poprzednio stały poza obrębem szacowania naszych możliwości wywozowych. Pewną rolę w rewizji oceny naszych możliwości wywozowych w zakresie produktów hodowlanych odegrało również zestawienie kryteriów, normujących dopłaty do wywozu hodowlanego, z takimiż kryteriami odnośnie wywozu zbóż, przyczem oczywiście okazuje się, iż nawet bez uciekania się do tak dalekoidących obciążeń, jak przy dotychczasowym wywozie żyta, przy

jednolitem traktowaniu całego wywozu rolniczego można w wywozie hodowlanym posunąć się znacznie dalej, niż przyzwyczajono się sądzić. Wreszcie, kardynalną rolę w zwiększeniu perspektyw wywozu hodowlanego odegrał dokonany już i zamierzony jeszcze rozwój przetwórstwa. Przechodząc od wywozu surowca (np. żywe świnie) do wywozu gotowych produktów, a jednocześnie podnosząc ich jakość, zyskujemy rozszerzenie zasięgu geograficznego naszej ekspansji, przystosowujemy się do istniejących na rynkach odbiorczych ograniczeń przywzowowych, które biją w pewne artykuły zwierzęce, dopuszczając inne, a mówiąc najogólniej zyskujemy tę samą elastyczność, ten sam rozszerzony wachlarz wywozowy, który w artykułach roślinnych daje nam rozszerzenie systemu zwrotu cel.

Pod względem konstrukcji prawnej i form istnieją różnice w decyzjach, odnoszących się do popierania wywozu poszczególnych artykułów. Różnice te wynikają z pewnych specyficznych właściwości danej grupy, czy też pewnej specyficznej organizacji wywozu w danej dziedzinie. Ale gospodarczo całość wywozu naszego traktowana jest jednolicie. Zakres towarów, popieranych przy wywozie, jest znakomicie rozszerzony, a tem samem ryzyko zmniejszenia wywozu wskutek przeciążenia czy też ograniczeń na rynkach importujących — zmniejszone. Z punktu widzenia Skarbu Państwa to rozszerzenie wachlarza — wskutek położenia większego nacisku na wywóz tych artykułów, gdzie obciążenia są mniejsze, niż tych, gdzie obciążenia są szczególnie duże — zapewnia mniejsze średnie obciążenie na jednostkę wywozu. Z punktu widzenia rolnictwa — z tych samych względów — mamy większy wywóz, a zatem większy efekt gotówkowy, przy tym samym wysłku skarbowym. Wreszcie zastosowanie systemu zwrotów cel o równej wysokości dla szeregu produktów roślinnych sprzyja przywróceniu właściwej relacji cen pomiędzy poszczególnymi zbożami o różnej wartości rynkowej w obrocie światowym i o różnych kosztach produkcji, czemu nie odpowiadała ostatnio relacja cen, uzyskiwanych na polskim rynku. Równoczesny nacisk na eksport hodowlany pozwala liczyć na poprawienie relacji cen produktów zwierzęcych i roślinnych, kształtującej się ostatnio na niekorzyść hodowli (nieprzesądając, w jakiej mierze może to w pewnym stopniu przyczynić się do zwiększenia rentowności pasz roślinnych).

Zmiany nastąpiły również w zakresie form pomocy dla obrotu płodami rolnymi. W zakresie eksportu hodowlanego obok pomocy bezpośredniej, która, wzrastając ilościowo, pozostaje w formach szesiorocznych, pojawia się forma pomocy pośredniej. Plan na rok 1935/36 przewiduje, mianowicie, podjęcie dodatkowych robót inwestycyjnych w dziedzinie przetwórstwa i obrotu płodami rolnymi. Roboty te — to przedewszystkiem modernizacja i rozbudowa mleczarni, budowa chłodni i spichrzów. Stworzenie tych wszystkich urządzeń technicznych przyczynić się musi do potania i usprawnienia obrotu, oddziaływając w konsekwencji korzystnie na udział rolnika w cenie, płaconej przez konsumenta. Ponadto znaczna część tych prac inwestycyjnych ma zupełnie bezpośredni związek z kwestją eksportu. Dotyczy to np. mleczarstwa, gdzie jednym z zasadniczych warunków naszej ekspansji eksportowej jest podniesienie jakości naszego masła — tak, ażeby przystosować ją do

¹⁾ P. artykuł P. E. Wiszniewskiego w zesz. 23 (str. 713) tyg. „Polska Gospodarcza”.

wymagań nie tylko Środkowej, ale i Zachodniej Europy. Dość dalekoidąca przebudowa techniczna mleczarstwa w krótkim czasie zmienić powinna jego oblicze.

W dziedzinie zbóż istotną zmianę form polityki interwencyjnej stanowi uproszczenie systemu popierania eksportu przez oparcie się na zwrotach cel w zakresie scharakteryzowanym wyżej, t. zn. zaniechanie superpremji. Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe pozostaną na rynku jako największy pośrednik w hurtowym handlu zbożem, natomiast praca ich oparta zostanie o zasady kalkulacji kupieckiej, z wyłączeniem akcji odrywania cen ponad parytet, wynikający z wysokości cen światowych i wysokości cła. System ten wynika z doświadczeń lat ubiegłych. Daje on przede wszystkim maksimum stałości i jednolitości polityki w ciągu roku, pozwalając zgóry twierdzić, iż ceny na rynku kształtować się będą w określonym stosunku do cen światowych, z uwzględnieniem sezonowego nasilenia podaży.

Momentem, który tu jako doświadczenie zaczerpnięte z przeszłości musi być szczególnie brany pod uwagę, jest to, iż w miarę z roku na rok rosnącej (pod wpływem trudności finansowych wsi) podaży całorocznej, a przede wszystkim późniejszej, akcja P. Z. P. Z. stawała wobec zadań coraz trudniejszych. Zadania te w pewnych okresach przerastały możliwości, jakie dla akcji P. Z. P. Z. zakreślone były przez rozmiary środków i przez pojemność magazynów. Ażeby uchwylić falę jesiennej podaży i utrzymać ceny na paryciecie, odcieranym od cen światowych, P. Z. P. Z. musiały uciekać się do magazynowania na coraz większą z roku na rok skalę. Szereg trudności finansowych, technicznych oraz związanych z innym nasileniem sezonowości eksportu niż sezonowości podaży — sprawiały, że np. w roku ubiegłym akcja P. Z. P. Z. nie mogła być kontynuowana w sposób ciągły.

Ponieważ zapewnienie ciągłości w rozwoju cen jest kardynalnym warunkiem zmniejszania rozpiętości pomiędzy cenami, płaconymi producentom, i cenami giełdowymi, ponieważ tylko w tym wypadku można liczyć na powrót skromnych zapewne zresztą kapitałów prywatnych do handlu zbożowego, więc też sądzić można, że oparcie pomocy dla eksportu zbóż na systemie szeroko stosowanych jednolitych i na cały rok ustalonych zwrotów cel stanowić będzie punkt wyjścia dla ukształtowania możliwie zdrowych i normalnych form obrotu zbożem.

Z drugiej strony należy się liczyć z tem, że w tych warunkach, po pierwsze, ceny wewnętrzne wykazywać będą wahania w większej zależności od cen światowych niż w latach poprzednich, po drugie zaś — że istnieją podstawy do sądenia, iż sezonowy ruch cen kształtować się będzie w sposób nieodwrócony, jak to miało miejsce niejednokrotnie w latach poprzednich, lecz w sposób normalny, t. zn. że okres najniższych cen (niższych niż w roku ubiegłym) przypadnie na okres późniwy, w następstwie zaś pojawi się stopniowa wyżka cen.

Dla spółdzielczości i handlu prywatnego w tych warunkach, jakie ustalone zostały przez plan na rok 1935/36, zjawia się nowe szerokie pole dla działalności i inicjatywy. Handel prywatny i spółdzielczy zostaje w pełni dopuszczony do udziału w eksporcie zbóż, na rynku zaś wewnętrznym będzie musiał sobie postawić jako zadanie pracę samodzielną, wychodzącą poza rolę komisowego dostawcy P. Z. P. Z. —

jak to miało miejsce w latach ostatnich. Ponieważ, jak o tem mówimy niżej, przewidziane jest doprowadzenie poważnych środków kredytowych do handlu spółdzielczego i prywatnego, ponieważ z drugiej strony P. Z. P. Z. zapewnione zostaną środki obrotowe, i ponieważ — jak o tem wyżej była mowa — zasady nowego planu stwarzają dla handlu zbożowego warunki, sprzyjające dopływowi kapitałów, sądzić należy, iż aparat skupujący będzie wyposażony w środki obrotowe dostateczne do sprostania zadaniom. Wreszcie, niskie ceny późniwy stanowiąc po winny zachętę do zakupu na magazyn, oczywiście w granicach, nakreślonych przez racjonalną kalkulację kupiecką, bez takiego przepelniania magazynów, które musiałyby się skończyć osłabieniem popytu w pewnym momencie.

Doświadczenia lat ubiegłych wskazują jaknajbardziej dosadnie, że polityka zbożowa nie może osiągnąć celów, idąc jedynie czy głównie drogą sztucznej rozbudowy popytu. Jeszcze ważniejszym na rynku czynnikiem jest lawinowa, głodowa podaż zboża w okresie późniwym. Główny środek hamowania tej podaży, a mianowicie kredyt zastawowy i zaliczkowy, wykorzystywane były dotychczas w stopniu nieznacznym — zarówno dlatego, iż kilkoletnie doświadczenie rolnika nauczyło go nie wierzyć w opłacalność zaciągania kredytu i przetrzymywania zboża, jak i ze względu na szereg trudności i niewygód przy korzystaniu z kredytu, włączając w to koszt kredytu, zbyt wysoki z punktu widzenia kredytobiorcy.

Wobec nieuchronnego obniżania się cen w okresie późniwym i realnych perspektyw na ich dalszą wyżkę powstaje podstawowy silny bodziec do korzystania z kredytów zastawowych i zaliczkowych oraz z nowostworzonej formy kredytu, a mianowicie, z kredytów zbożowych dla handlu, młynarstwa i analogicznych kredytów na nasiona dla olejarń. W związku z tem suma kredytów zastawowych i zaliczkowych ulega zwiększeniu. Warunki korzystania z kredytu uległy przytem dalekoidącym zmianom, które ogromnie zwiększają jego atrakcyjność dla rolnika. Obok uproszczenia formalności i obok wcześniejszego terminu rozprawienia kredytów (przyczem rozprawienie kredytu zaliczkowego nastąpi już w dniach najbliższych) wymienić tu należy przede wszystkim olbrzymie potanieńnię kosztów kredytu, które dla rolnika-kredytobiorcy wynosić będą 3% w stosunku rocznym, licząc w tem zarówno oprocentowanie, jak i dodatkowe koszty bankowe. Jest to istotnie kredyt wyjątkowo tani, a wspomniane uproszczenie formalności uczyni go również łatwiejszym do uzyskania. Równocześnie z tem usunięta została jedna z największych przeszkód do szerszego wykorzystania kredytów zbożowych w latach ubiegłych, a mianowicie zasada potrącania z sumy przyznanego kredytu pewnej części z tytułu roszczeń Skarbu Państwa. Obecnie z kredytów zbożowych nie będą czynione żadne absolutnie potrącenia. Jedynym wyjątkiem są potrącenia tytułem spłaty poprzednio uzyskanych kredytów zastawowych. Jeśli się doda, że równocześnie prowadzone są prace nad zwiększeniem zainteresowania aparatu kredytowego w rozprawieniu kredytów zbożowych, można będzie z całą słusnością twierdzić, iż zostały stworzone podstawowe warunki dla uczynienia z tych kredytów istotnego środka interwencyjnego, działającego w kierunku równomierniejszej

podażą zboża, a tem samem w kierunku umożliwienia rolnictwu większych sprzedaży w okresach korzystniejszego kształtowania się cen.

Pozostaje do rozważenia kwestja efektów, jakich oczekiwać można w wyniku planu na rok 1935/36. Plan ten opiera się w znacznej mierze na premjowaniu wywozu, a więc na środku, którego wydajność jest szczególnie dyskutowana—przez jednych oceniana nadmiernie, przez innych niedostatecznie. Ani skrajny pesymizm, ani optymizm nie wydaje się tu uzasadnionym. Rzecz prosta, że premjew wywozowe działała z pełną siłą tylko wtedy, kiedy działanie to nie jest hamowane przez jakiegokolwiek ograniczenie, jak np. skontyngentowanie premij, czy skontyngentowanie wywozu. Wtedy, w takich warunkach, może nastąpić wywóz tak znacznych ilości towaru, że w rezultacie zrównoważenie podaży i popytu następuje na rynku wewnętrznym na zupełnie nowym wyższym poziomie cen. Jeśli brak elementu praktycznie nieograniczonych możliwości, trzeba się liczyć z tem, iż efekty polityki premjowania wywozu mogą być ograniczone. W jednym wypadku wyrażą się one w zwiększeniu dochodu rolnictwa jedynie o sumę umożliwionego przez premję wywozu, nie oddziałując zupełnie na ceny wewnętrzne, w innym — wpływ na te ceny będzie połowiczny.

Rozważając perspektywy kształtowania się cen w ramach przyszłego roku gospodarczego w odniesieniu do poszczególnych artykułów rolnych, znajdujemy na jednym krańcu żyto, na drugim — niektóre hodowlane, a przede wszystkim masło.

Dzisiejsza sytuacja światowa nie upoważnia do przypuszczania, ażeby można było liczyć na wyższe cen zbóż. Przy uzależnieniu zatem ceny wewnętrznej zbóż od ceny światowej musimy się liczyć z tem, iż cena późniwna będzie niewątpliwie w roku 1935/36 niższa od cen w latach poprzednich. O ile niższa — niesposób byłoby ściśle odpowiedzieć, zwłaszcza, jeśli chodzi o ceny, płacone producentom. Odnosnie tych cen, a więc cen, decydujących dla rolnika, obok kwestji wysokości ceny wywozowej wchodzi w grę zagadnienie rozpiętości pomiędzy tą ceną, respective ceną giełdową, i cenami, płaconymi producentom. Jak wiadomo, w roku ostatnim ofiary, ponoszone na rzecz eksportu żyta, nie w pełni oddziaływały na poziom cen producenckich. Istnieje wiele podstaw do przypuszczania, iż przy systemie, w którym obok P. Z. P. Z. pojawi się intensywniejszy niż poprzednio skup i eksport przez handel spółdzielczy i prywatny, przy systemie, opartym o nieporównanie szersze i łatwiejsze do wykorzystania kredyty — rozpiętość, o której była poprzednio mowa, zmaleje. Innemi słowy, część zniżki cen, jaką odnotują giełdy, może być, z punktu widzenia rolnika, pozbawiona znaczenia, gdyż może nie znaleźć odpowiednika w cenach, płaconych producentom.

Głównym czynnikiem, który odegrać może rolę hamulca dla zniżki cen, jest powstrzymanie gwałtownej podaży późniwnej czyto przez uruchomienie kredytów, czy ułatwienie zbytu innych niż zboże, a w szczególności innych niż żyto płodów rolnych. Jest już dziś aksjomatem, że podaż późniwna jest funkcją ogólnej krytycznej sytuacji rolnictwa. Nie można też liczyć na zmniejszenie tej podaży, która w myśl prawa Kinga załamuje w nieproporcjonalnie silny sposób ceny, inaczej, jak przez zapewnienie rolnictwu dopływu środków pieniężnych z innych

niż sprzedaż zboża źródeł. Źródła takie tkwią w zwiększeniu zbytu hodowlanych, które można uważać za zapewnione, w ułatwieniu eksportu strączkowych i innych produktów roślinnych (przetwory ziemniaczane, spirytus) oraz w doprowadzeniu środków kredytowych. Analogiczne znaczenie ma kwestja pewnego odciążenia podatkowego rolnictwa, przewidzianego w ramach polityki przyszłorocznej, zarówno odnośnie podatków państwowych, jak i samorządowych.

Można również przypuszczać, że przy zmienionej relacji premij na poszczególne zboża i strączkowe, a w konsekwencji przy zmienionej relacji cen tych artykułów—nastąpić mogą zmiany w strukturze podaży jesiennej, wyrażające się w pewnym ograniczeniu podaży zbóż, najsilniej dotychczas premjowanych (żyto), na korzyść zwiększenia podaży innych, jak np. strączkowe. Wreszcie zmiana relacji cen artykułów hodowlanych i zbożowych przyczynić się może w skali całorocznej do pewnego osłabienia podaży zboża, przynajmniej w niektórych rejonach i gospodarstwach. Pomimo tych wszystkich okoliczności bezwątpienia liczyć się należy z tem, iż suma dochodu rolnictwa ze sprzedaży zbóż w przyszłym okresie gospodarczym zmaleje. Toteż ważne jest niezmiernie, że obok wspomnianych już ulg w obciążeniach rolnictwa oczekiwać można zwiększenia dochodu wsi naskutek zwiększenia robót inwestycyjnych (liczyć się tu trzeba zarówno z pewnym dochodem z robocizny, jak i z pewnym zwiększeniem konsumpcji płodów rolnych). Najważniejszym wreszcie czynnikiem jest to, iż istnieją wszelkie powody do sądenia, że dochód ze sprzedaży artykułów hodowlanych zwiększy się w porównaniu z dobiegającym do końca rokiem gospodarczym. Zwiększy się zarówno wskutek wzrostu ilości eksportowanych, jak i wskutek wpływu na ceny wewnętrzne, przynajmniej niektórych produktów hodowlanych.

Zjawisko spadku dochodów rolnictwa jest w części tylko wynikiem zwiężenia się rynków zbytu oraz nadmiernej podaży zboża w okresie jesiennym, przyczem i ten ostatni moment jest sam wynikiem innych czynników. Polityka interwencyjna, działając tylko w pewnym określonym zakresie, a więc rozszerzając rynki dla eksportu i przeciwdziałając niektórym czynnikom, wywołującym przymusową podaż, sama przez się może tylko w pewnym stopniu wpłynąć na poziom dochodu rolniczego. Dlatego też za zadanie polityki interwencyjnej uważać można zahamowanie spadku lub pewne zwiększenie dochodów rolnictwa przy niezmiennem oddziaływaniu innych czynników, kształtujących ten dochód. Jeśli w zakresie takich elementów, jak np. premja walutowa krajów, konkurujących z nami na rynkach zagranicznych, nastąpią zmiany na gorsze dla nas, sytuacja będzie niepojemnie trudniejsza. Jeśli natomiast będziemy mogli zanotować pewne ożywienie konsumpcji miejskiej, efekty akcji interwencyjnej wzrosnąć mogą bardzo znacznie. Patrząc na plan roku 1935/36 w oderwaniu od tych czynników, na które nie posiada on z natury rzeczy wpływu, możemy jednak i musimy twierdzić, że rebus sic stantibus stwarza on podstawy do zahamowania spadku dochodów rolnictwa — przy równoczesnych celowych i uzasadnionych przesunięciach wewnątrz tego dochodu, wyrażających się w zwiększeniu udziału dochodów ze sprzedaży artykułów hodowlanych.

Jeden jeszcze moment należałoby podnieść. O ile główną wytyczną planu na rok 1935/36 jest bezpośrednio, doraźne oddziaływanie na sytuację rolnictwa, to jednak nie traci on równocześnie z oczu perspektyw dalszych. Plan operuje w znaczniejszej mierze posunięciami takimi, jak kredyt, a więc operacja, stwarzająca trwale wartości. Te zmiany, jakie ujrzymy w strukturze naszego eksportu rolnego, nie są również przypadkiem, lecz są wynikiem trwałej, bo

określonej przez warunki geopolityczne tendencji przesuwania się w kierunku zwiększenia wywozu artykułów zwierzęcych. Pod tym względem jak również dzięki polityce inwestycyjnej, doraźny plan jednoroczny jest równocześnie przygotowywaniem trwałej bazy dla rozwoju eksportu hodowlanego z chwilą, kiedy warunki rynku światowego ulegną normalizacji.

Cz. Bobrowski

WPLYWY CELNE

ROK BUDŻETOWY 1934/35 był piątym rokiem budżetowym okresu kryzysu gospodarczego, jeżeli za pierwszy rok tego okresu uważać 1930/31. Rok poprzedni, 1929/30, pod względem kształtowania się wpływów budżetowych żyje resztkami naszej trzyletniej czy czteroletniej „prosperity”, gdyż nie wykazuje jeszcze załamania się wpływów. Przypisać to należy temu, że pełny kryzys (przemysłowo-rolniczy) rozpoczął się później niż kryzys częściowy (rolniczy).

Jest rzeczą charakterystyczną, że kryzys gospodarczy największe spustoszenie porobił w docho-

dach celnych, inne pozycje wpływów skarbowych nie spadły w tym stopniu jak wpływy celne. Wyraziło się to w zmniejszeniu procentowego udziału dochodów celnych w ogólnych dochodach Skarbu Państwa.

Należy przypuścić, że handel zagraniczny jest najbardziej czuły na załamanie się konjunktury, a to prawdopodobnie dlatego, że pozostaje w dość ścisłym związku z międzynarodowym kredytem, który, jak wiemy, reaguje bardzo silnie na podmuchy kryzysu.

Poniższa tablica (I) ilustruje te wnioski.

Tab. I Wpływy budżetowe z uwypatnieniem udziału wpływów celnych

Okres	Admini- stracja	Przedsiębior- stwa	Monopole	Fundusze	Razem dochody budżetowe wg zam- knięć rachunków państwowych	Wpływy celne netto	Wpływy celne brutto		
								w	z
1926/27	1 593 440 438	164 725 724	746 346 825	—	2 504 512 987	8'52	8'66		
1927/28	1 770 485 081	200 635 662	796 640 430	—	2 767 761 174	13'43	13'65		
1928/29	2 013 213 449	104 805 980	890 329 808	—	3 008 349 237	14 11	14'40		
1929/30	2 031 741 499	111 183 564	886 057 648	—	3 028 982 711	13'05	13'99		
1930/31	1 827 953 291	117 732 089	804 687 371	—	2 750 372 751	9'36	11'90		
1931/32	1 433 963 261	149 483 046	677 915 671	—	2 261 361 977	6'94	9'47		
1932/33	1 337 540 530	37 043 256	625 070 027	—	1 999 653 813	5'38	7'83		
1933/34	1 243 924 205	39 162 343	627 491 395	4 862 305	1 915 440 248 ¹⁾	4'91	8'05		
1934/35	1 449 823 259	31 532 346	624 252 155	8 948 522	2 114 556 282 ¹⁾	3'78	7'37		

W powyższej tablicy pod wpływami celnymi netto rozumiemy wpływy bez kwitów wywozowych, gdy wpływy brutto powstają przez doliczenie zrealizowanych w tym czasie kwitów wywozowych (zwrotów cel).

Nie potrzebujemy chyba zaznaczać, że Rząd polski, prowadząc jedynie słuszną w naszych warunkach politykę deflacyjną i politykę równowagi budżetowej, zmniejszył w odpowiednim stopniu wydatki Skarbu Państwa, nie wchodzi to jednak w zakres niniejszego artykułu.

Jedną z dalszych (i mniejszych) przyczyn zmniejszenia się wpływów celnych jest poważny wzrost

sumy kwitów wywozowych. Pozostaje to w związku z przyjętą przez nasze Państwo zasadą, że eksport naogół nie powinien być obciążony ciężarami cel od surowców i materiałów, użytych do produkcji, ponieważ na rynku światowym ma do czynienia z konkurencją wytworów, które danych ciężarów celnych nie poniosły. Zasada ta zresztą, pod nazwą „drawback”, jest przyjęta w ustawodawstwach celnych państw zachodnio-europejskich.

Tablica II zawiera zestawienie (w złotych) wpływów celnych, przyczem pod wpłatami W. M. Gdańska należy rozumieć przekazane do Skarbu Państwa należne mu wpływy od towarów, clonych w Gdańsku.

Tab. II Zestawienie dochodów celnych Skarbu Państwa

Okres budżetowy	Dochody celne netto na obszarze polit. Państwa	Wpłaty W. M. Gdańska	Razem dochody celne netto	Zwroty cel w/g zre- alizowanych kwitów wywozowych	Dochody celne brutto
1926/27	176 540 315	36 960 744	213 411 059	3 476 331	216 887 393
1927/28	300 758 037	71 141 395	371 899 431	5 853 621	377 753 053
1928/29	343 226 818	81 172 870	424 399 688	8 758 542	433 158 230
1929/30	305 738 985	89 553 880	395 292 865	28 620 579	423 913 444
1930/31	183 649 765	73 913 346	257 563 111	69 657 605	327 220 715
1931/32	111 736 757	45 139 417	156 876 174	57 261 269	214 137 443
1932/33	72 337 204	35 298 764	107 635 968	48 970 953	156 606 920
1933/34	61 119 402	33 102 977	94 222 379	60 016 629	154 239 008 ¹⁾
1934/35	49 583 048	30 460 150	80 043 198	75 768 528	155 811 726 ¹⁾

¹⁾ Dane prowizoryczne.

Dochody celne brutto od roku 1932/33 nie zmieniają się prawie wcale, wahając się około kwoty zł 155 miljn., czyli średnio miesięcznie około zł 13 miljn., natomiast dochody celne netto spadają w ciągu ostatniego trzylecia z zł 107·6 miljn. do zł 80 miljn., czyli średnio miesięcznie z zł 8·97 miljn. do zł 6·6 miljn.

Dochody celne całego obszaru celnego Polski są większe o sumy, jakie otrzymuje Gdańsk w wyniku podziału dochodów celnych. Gdy udział Polski wynosi ostatnio ok. 93% (w liczbie absolutnej w roku budż. 1934/35 — zł 80 miljn.), to udział Gdańska

wynosi ok. 7%, a zatem dla ostatniego roku budż. ok. zł 6 miljn. O tę kwotę należałoby powiększyć wysokość wpływów, aby otrzymać ogólną sumę ostatnich wpływów celnych całego terytorjum celnego.

Należy jeszcze objaśnić, że do podanych w tab. II dochodów celnych należą wpływy z cel przywozowych, cel wywozowych i opłat manipulacyjnych (łącznie z akcydencyjnemi), pobieranych przy cieniu towarów.

Tablica III dla pełności obrazu podaje dochody celne (w złotych) miesiącami w roku budż. 1934/35.

Tabl. III

Zestawienie dochodów celnych w okresie 1934/35

	Dochody celne		Wpłaty W. M. Gdańska	Razem do- chody celne netto	Zwroty cel w/g zre- alizowanych kwi- tów wywozowych	Dochody celne brutto
	polit.	R. P.				
Kwiecień	4 711	500·77	3 079 993·47	7 791 494·24	5 043 226·30	12 834 720·54
Maj	4 534	320·39	2 508 745·99	7 043 066·38	5 177 776·88	12 220 843·26
Czerwiec	3 548	714·35	1 148 384·25	4 697 098·60	5 934 554·10	10 631 652·70
Lipiec	4 314	669·01	2 686 462·44	7 001 131·45	4 790 607·57	11 791 739·02
Sierpień	4 306	775·31	2 445 292·26	6 752 067·57	5 181 615·81	11 933 683·38
Wrzesień	3 345	888·64	2 041 557·85	5 387 446·49	5 043 419·42	10 430 865·91
Październik	4 035	683·85	2 957 631·65	6 993 315·50	9 578 942·47	16 572 257·97
Listopad	4 687	196·44	2 413 788·51	7 100 984·95	6 725 299·73	13 826 284·68
Grudzień	3 105	844·18	3 024 164·78	6 130 008·96	5 805 211·79	11 935 220·75
Styczeń	3 967	821·98	2 226 224·55	6 194 046·53	9 526 118·37	15 720 164·90
Luty	5 616	972·21	2 375 138·14	7 992 110·35	5 366 730·01	13 358 840·36
Marzec	3 407	660·77	3 552 766·05	6 960 426·82	7 595 025·76	14 555 452·58
Razem	49 583	047·90	30 460 119·94	80 043 197·84	75 768 528·21	155 811 726·05

Byłoby rzeczą interesującą i pouczającą sięgnąć wgłąb źródeł dochodów celnych i zanalizować dochody te z punktu widzenia opodatkowanych niemi towarów.

Niestety, nasza statystyka dotychczas nie jest do tego przygotowana—głównie dlatego, że wymaga to pewnych dodatkowych kosztów i nakładów pracy. Mamy nadzieję, że szcześnie statystykę taką uda się zaprowadzić. W tej chwili interesuje nas wydzielenie towarów, będących źródłem cel fiskalnych.

Do grupy cel fiskalnych zaliczymy głównie stereotypowe obiekty tych cel, a zatem: kawę, kakao, herbatę, pieprz i, dodajmy, ryż. Kierując się statystyką przywozu tych towarów, podzieloną na okresy, w których obowiązywały różne stawki celne, i mnożąc te stawki przez odpowiednie liczby przywozu, otrzymamy następujące przybliżone rozmiary wpływów celnych o charakterze wyłącznie fiskalnym: w roku kalendarzowym 1934 — zł 19 miljn., czyli 24% wpływów celnych netto, a 12% wpływów brutto roku budż. 1934/35, w roku kal. 1933 — zł 20·5 miljn., czyli 22% wpływów celnych netto, a 13% wpływów brutto roku budż. 1933/34.

W innych państwach udział cel fiskalnych w ogólnych wpływach celnych, podobnie zresztą jak udział wpływów celnych w ogólnych dochodach skarbowych, przedstawia się w rozmaity sposób, przeważnie korzystniejszej niż u nas. Np. w Niemczech udział cel fiskalnych (od kawy, herbaty, kakao, korzeni, ryżu, tytoniu) w dochodach celnych, a tych ostatnich w dochodach budżetowych przedstawia się następująco w roku kal. 1933:

	Tys. RM
I. — Wpływy z cel fiskalnych:	
a) bez tytoniu	257·7
b) z tytoniem	399·3
II. — Wpływy z cel ogółem (po odtrąceniu zwrotów celn.)	1 048·2
III. — Wpływy budżetowe ogółem (zwyczajne)	5 847·6

Stosunek Ia do II.	24
Stosunek Ib do II.	38
Stosunek II do III.	18

W Polsce wpływy z cel na tytoń są zastąpione przez wpływy z monopolu tytoniowego.

W 1934 r. stosunek dochodów celnych (ogółem) do ogólnych wpływów budżetowych wyniósł w Rzeczy Niemieckiej 16%.

Szczególnie niekorzystnie przedstawia się w Polsce rola ogólnych wpływów celnych. Wpływy te wynoszą prawdopodobnie najmniejszy odsetek wpływów budżetowych w Europie. Najniższe liczby (wyższe jednak niż w Polsce) dają: Francja (w 1932 r.—11·6%), Jugosławia (1932/33 r. — 11·3%), Holandia (1931 r.—13·5%), a także Stany Zjednoczone Am. (w 1932/33 r.—13·4%). Inne państwa wykazują większą rolę dochodów celnych, a największą Szwajcaria (1932 r. — 74·2% dochodów budżetowych). W W. Brytanji (Anglia, Walia, Szkocja i Półn. Irlandja) odsetek ten wynosi 23% w 1932/33 r., przyczem w tym roku budż. główną pozycję wpływów celnych stanowiły cła fiskalne (w tem tytoń 40% wpływów celnych).

Tak stosunkowo skromną rolę wpływów celnych w dochodach budżetowych Państwa możnaby przypisać głównie tylko dwóm przyczynom: albo znikomej roli handlu zagranicznego w naszym życiu gospodarczym, albo liberalnej polityce celnej. Wiadomo skądinąd, że nasza autonomiczna taryfa celna nie należy do liberalnych, jakkolwiek cła nasze nie stanowią jeszcze najwyższej barjery celnej spośród praktykowanych w Europie i w Ameryce.

Skłonni przeto jesteśmy małą wydajność dochodową naszych cel przypisać przedewszystkiem małym obrotom handlowym z zagranicą. Znikomość tych obrotów uderza zresztą każdego, kto przegląda jakiegokolwiek międzynarodowe zestawienia tych obrotów, choćby w „Małym Roczniku Statystycznym” naszego Głównego Urzędu Statystycznego.

¹⁾ „Statistisches Jahrbuch” 1934.

Jak jednak przedstawia się stosunek naszych cel do wartości importowanych towarów? Popelnimy niewielki błąd, jeżeli porównamy podawane wyżej nasze dochody celne ze statystyczną wartością importu, ponieważ w naszych dochodach celnych cła wywozowe odgrywają znikomą rolę.

Dalszy pewien błąd wynika z porównania wpływów w latach budżetowych z wartością przywozu w latach kalendarzowych.

W rezultacie, orientacyjnie, stosunek naszych wpływów celnych do ogólnej wartości przywozu wynosi (w % ach):

Przywóz w 1932 r. —	
wpływy celne w 1932/33 r.:	
a) wpływy netto	12·5
b) wpływy brutto	18·2
Przywóz w 1933 r. —	
wpływy celne w 1933/34 r.:	
a) wpływy netto	11·4
b) wpływy brutto	18·6
Przywóz w 1934 r. —	
wpływy celne w 1934/35 r.:	
a) wpływy netto	10·0
b) wpływy brutto	19·5

Za miarodajny należy uważać raczej stosunek wpływów celnych brutto do wartości przywozu, ponieważ suma tych wpływów obciąża importerów, jakkolwiek część tylko tej sumy zostaje ostatecznie zarachowana na dochód Skarbu Państwa (wpływy netto), a część przechodzi do eksporterów w postaci wykupu przez kasy celne kwitów wywozowych (zwrotu cel).

W Niemczech stosunek wpływów celnych do wartości importu wynosił: w 1933 r. — 23·8%, a w 1934 r. — 25·6%. Otrzymujemy dosyć niespodziewany rezultat, że ogólne obciążenie importu cłami jest w Niemczech większe niż w Polsce.

Być może, że system cel konwencyjnych w Polsce został w ostatnich latach więcej rozbudowany niż w Niemczech, ponadto w Polsce dochodzą sze-

rako stosowane t. zw. zniżki celne autonomiczne, które dla przedmiotów, niewyrabianych w kraju, w szczególności mających znaczenie produkcyjne, obniżają faktyczne obciążenie celne do minimum. Wskazują to również na to, że w dziedzinie cel w Polsce momenty gospodarcze odgrywają przeważającą, jeżeli nie decydującą rolę.

Cechą naszego obciążenia celnego są znaczne różnice pomiędzy obciążeniem celnem różnych towarów, i to prawdopodobnie wywołuje wrażenie nadmiernie wysokiej barjery, gdy barjera ta, wzięta jako całość, w oświetleniu powyższem nie przedstawia się bynajmniej prohibicyjnie.

W grupie cel fiskalnych obciążenie celne w stosunku do wartości przywozu wynosi: w Polsce w 1933 r. — 49%, w 1934 r. — 64%, w Niemczech w 1933 r. — bez tytoniu — 137%, a z tytoniem — 129%.

W Wielkiej Brytanii stosunek wpływów celnych (1932/33 r.) do wartości przywozu (1932 r.) wynosi 25·7%, a zatem i w tym przypadku otrzymujemy większe obciążenie celne importu niż w Polsce.

Dla niektórych innych krajów otrzymaliśmy następujące liczby: Francja (wpływy celne w 1932 r., wartość przywozu w 1932 r.) 14%, Szwajcaria (1932 r. i 1932 r.) 17%, Belgja (1932 r. i 1932 r.) 48%, Włochy (1932/33 r. i 1932 r.) 25%, Stany Zjednoczone Am. (1932/33 r. i 1932 r.) 20%.

Powyższe liczby mają charakter tylko orientacyjny, m. in. dlatego, że zostały obliczone nie na podstawie bezpośrednich źródeł, lecz z rocznika niemieckiego, przyczem, ponieważ rocznik ten podawał wpływy celne każdego państwa w jego walucie ojczystej, a wartość przywozu w walucie niemieckiej, powstała potrzeba przeliczenia podług rocznego kursu przeciętnego danej waluty i w tem może tkwić niedokładność otrzymanych danych, zwłaszcza gdy dana waluta podlegała znacznym wahaniom.

S. Fr. Królikowski

KRONIKA GOSPODARCZA

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE CZERWCA 1935 R. w porównaniu z przeciętną za połowę maja — pomimo mniejszej o ½ liczby dni roboczych (12 wobec 12½) — wzrósł o 75 tys. t i wynosił 402 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w okresie 1 ÷ 15/VI wynosiła około 32 tys. t, a zatem wzrosła o ok. 6 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim. Dzienna wysyłka z rejonu śląskiego wynosiła około 275 tys. t, a z rejonu dąbrowskiego ok. 45 tys. t.

Wzrost eksportu dotyczył obu rejonów eksportujących, przyczem z rejonu śląskiego wywieziono 347 tys. t, a zatem o 67 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę maja, a z rejonu dąbrowskiego 55 tys. t, czyli o 8 tys. t więcej. Z rejonu krakowskiego w okresie sprawozdawczym wywieziono tylko nieznaczne ilości.

Na rynki środkowo-europejskie wywieziono 57 tys. t, t. j. o 18 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę maja. Wzrost wywozu dotyczył głównie Austrii, w następstwie powiększenia kontyngentu przywozowego tego kraju.

Eksport na rynki skandynawskie wzrósł o 15 tys. t do 141 tys. t. Wzrost wywozu do tej grupy rynków został głównie spo-

wodowany zwiększonymi wysyłkami do Danii, wskutek liberalniejszego przydzielania certyfikatów walutowych importerem polskiego węgla.

Wywóz na rynki bałtyckie ograniczał się wyłącznie do Łotwy, do której wyeksportowano ok. 2 tys. t.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono 70 tys. t, czyli o 1 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca, przyczem również wysyłki do poszczególnych krajów, objętych tą grupą rynków, nie wykazują poważniejszych odchyień.

Wywóz na rynki południowo-europejskie w okresie sprawozdawczym kształtował się korzystnie i wynosił 72 tys. t, t. j. o ok. 28 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

Wywóz węgla okrętowego wzrósł o 8 tys. t do 28 tys. t, natomiast nieznacznie zmalały wysyłki do W. M. Gdańska — do wysokości 12 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia — Gdańsk w I połowie czerwca w porównaniu z przeciętną za połowę maja spadł o 66 tys. t i wynosił 282 tys. t, z czego na Gdynię przypada 198 tys. t, t. j. o 36 tys. t mniej, a na Gdańsk 84 tys. t, t. j. o 30 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę maja.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MAJU 1935 R. — Wydobyte ropy w maju r. b. wynosiło 4 330 cyst. brutto (w kwietniu r. b. 4 244), a mianowicie: w okr. jasielskim 802 cyst. (803), drohobyckim 3 217 cyst. (3 159) i stanisławowskim 311 cyst. (282). Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2 420 cyst. (2 379) i na marki specjalne 1 910 cyst. (1 865).

Gazów ziemnych wydobyto 39 155 tys. m³ (38 608), a mianowicie (w tys. m³): w okr. jasielskim 11 001 (10 801), drohobyckim 24 641 (24 260) i w stanisławowskim 3 513 (3 547).

Ceny ropy bruttowej marki boryslawskiej, zakupywanej przez „Polmin”, utrzymane zostały w wysokości niezmiennionej — zł 1 350 za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki.

Za gaz ziemny w rejonie boryslawskim płacono również bez zmiany zł 4'22 za m³.

Czynnych było (bez zmiany) 719 kopalń ropy i gazów, zatrudniających 8 826 robotników (8 760).

Nowych otworów uruchomiono 11 (8). Badania poszukiwawcze nowoczesnymi metodami wykazały, że głębokie refleksy najwyraźniej występują w okolicach na wschód od Krynicy (pow. drohobycki) i w okolicy Rudniki (pow. żydaczowski), stanowiąc dalszy ciąg strefy na wschód od szosy Strzy — Mikołajów, zbadanej w 1934 r. Wyraźne refleksy otrzymano też w okolicy Lityni (pow. drohobycki). Ślady głębokich refleksów stwierdzono w okolicy Letniej i bardzo dobre w okolicy Piasecznej.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w maju 4 218 cyst. ropy (4 089).

Wytwórczość produktów naftowych wynosiła ogółem 3 864 cyst. (3 767), w tem: 769 cyst. benzyn, 1 229 cyst. nafty, 775 cyst. olejów gazowego i opałowego, 647 cyst. olejów smarowych, 211 cyst. parafiny oraz 233 cyst. innych produktów naftowych.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem do spożycia krajowego 2 105 cyst. (2 002), w tem: 529 cyst. benzyn, 542 cyst. nafty, 405 cyst. olejów gazowego i opałowego, 303 cyst. olejów smarowych, 57 cyst. parafiny oraz 269 cyst. innych produktów.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport 1 404 cyst. (1 109), w tem: 430 cyst. benzyn, 110 cyst. nafty, 310 cyst. olejów gazowego i opałowego, 374 cyst. olejów smarowych, 152 cyst. parafiny oraz 28 cyst. innych produktów naftowych.

Zapasy produktów naftowych w rafinerjach w dn. 31/V wynosiły 19 789 cyst. różnych produktów naftowych (w dn. 30/IV 19 274 cyst.), w tem: 2 109 cyst. benzyn, 4 284 cyst. nafty, 841 cyst. olejów gazowego i opałowego, 6 597 cyst. olejów smarowych, 487 cyst. parafiny oraz 5 471 cyst. innych produktów naftowych.

Zapasy ropy w rafinerjach w dn. 31/V wynosiły 2 674 cyst. (w dn. 30/IV 2 686 cyst.).

W 29 czynnych zakładach zatrudnionych było 3 357 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły w maju 21 788 tys. m³ gazu (21 633); otrzymano gazolinę 329 cyst. (334), wysłano do spożycia krajowego oraz do rafinerji olejów mineralnych celem domieszania do benzyn motorowych 312 cyst. (306); zagranicę wysyłek nie było.

W 26 czynnych zakładach zatrudnionych było 335 robotników.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

EKSPORT WŁÓKIENNICZY W MAJU 1935 R. — Wywóz wyrobów włókienniczych z okręgu łódzkiego według danych Delegatury Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi zwiększył się w maju r. b. w porównaniu z poprzednim miesiącem o 383 q pod względem wagi, a o zł 562 tys. pod względem wartości, osiągając 3 301 q wartości zł 2 476 tys. W porównaniu z majem r. ub. wywóz ten również się zwiększył, a mianowicie o 264 q co do ilości i o zł 45 tys. co do wartości.

W miesiącu sprawozdawczym wywóz ważniejszych artykułów wynosił: przędza wełniana czesankowa 1 121 q wartości zł 991 tys., tkaniny wełniane i półwełniane 175 q — zł 204 tys., przędza bawełniana 131 q — zł 44 tys., tkaniny bawełniane 436 q — zł 111 tys., materiały filcowe 47 q — zł 39 tys., rękawiczki dziane bawełniane 9 q — zł 30 tys., odzież męska i dziecięca 1 084 q — zł 786 tys., płaszcze i palta wełniane, półwełniane, bawełniane 88 q — zł 54 tys., bielizna 59 q — zł 46 tys., stożki wełniane do kapeluszy 22 q — zł 26 tys., kapelusze wełniane 8 q — zł 12 tys., berety wełniane 51 q — zł 68 tys.

Wzrost wywozu w maju r. b. w porównaniu z kwietniem r. b. zaznaczył się głównie w przędzy wełnianej czesankowej —

o zł 521 tys., t. j. 107%, w tkaninach wełnianych i półwełnianych — o zł 82 tys., t. j. 67%, odzieży — o zł 30 tys., t. j. 4%; natomiast spadek nastąpił w przędzy bawełnianej — o zł 4 tys., tkaninach bawełnianych — o zł 41 tys., t. j. 27%. W innych pozycjach eksport utrzymywał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Na szczególne podkreślenie zasługuje wzrost eksportu przędzy wełnianej czesankowej, stwarzający wydatne polepszenie sytuacji tej najważniejszej obecnie dla okręgu łódzkiego gałęzi eksportu. Na wzrost ten obok czynników koniunkturalnych wpłynęła m. in. również akcja, prowadzona w kierunku wzmocnienia tego eksportu.

Przeciętna wartość 1 kg eksportowanych wyrobów włókienniczych podniosła się z zł 6'56 do zł 7'49, przyczem największy wzrost wartości wykazuje odzież, t. j. zł 1'08 na 1 kg, przy wartości w maju r. b. wynoszącej zł 7'19. Nieznaczny spadek wartości przejawiał się w przędzy wełnianej i półwełnianej (o zł 0'33) oraz w grupie stożków i kapeluszy (o zł 0'66).

Eksport włókienniczy z okręgu łódzkiego (poza przędzą wełnianą czesankową niebarwioną) kierowany był do następujących ważniejszych krajów: Anglja — zł 528 tys., Związek Południowo-Afrykański — zł 117 tys., Persja — zł 60 tys., Marokko franc. — zł 58 tys., Stany Zjednoczone — zł 52 tys., Szwajcaria — zł 49 tys., Palestyna — zł 44 tys. Ogółem eksportowano wyroby włókiennicze do 36 krajów. Z ważniejszych pozaeuropejskich krajów, stanowiących rynki zbytu dla włókiennictwa łódzkiego, prócz wymienionych, należy wymienić: Argentynę, Chiny, Egipt, Indie Brytyjskie, Irak, Kanadę, Tunis.

Według danych Delegatury P. I. E. w Białymstoku wywóz z okręgu białostockiego w maju r. b. wynosił 1 530 q wartości zł 602 tys., w tem wywóz: tkanin 1 209 q — zł 456 tys., koców 225 q — zł 118 tys., odzieży 65 q — zł 27 tys. W porównaniu z miesiącem ubiegłym r. b. wywóz ilościowo zmniejszył się o 37 q, a wartościowo wzrósł o zł 7 tys., natomiast w porównaniu z majem r. ub. zmniejszył się o 39% pod względem ilości, a 45% pod względem wartości.

W stosunku do poprzedniego miesiąca zmniejszyła się wartość wywozu tkanin o 13%, natomiast wzrosła wartość wywozu koców o 136% i odzieży o 100%. Wywóz tkanin kierowany był do następujących krajów (w tys. zł): Mandżuria — 185, Chiny — 156, Irak — 29, Indie Brytyjskie — 29, Syryja — 25, Afryka Południowa — 20, Persja — 10. Głównymi rynkami zbytu koców były: Persja — zł 101 tys., Afryka Wschodnia — zł 14 tys.

Stan zamówień w miesiącu sprawozdawczym nie jest zadowalający; dotyczy to zwłaszcza zamówień z głównych rynków zbytu, t. j. Chin i Mandżurji.

Niepożądanym zjawiskiem, zaobserwowanym w ostatnich czasach, jest wzajemna konkurencja firm białostockich w zakresie koców na rynku Południowej Afryki. Rozmowy eksporterów na temat utworzenia syndykatu eksportu tkanin dobiegają końca.

Eksport z okręgu bielskiego według danych Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku (poza przędzą wigonjową) zmniejszył się w porównaniu z kwietniem r. b. o 28 q co do ilości, a o zł 59 tys. co do wartości, natomiast w porównaniu z majem r. ub. wzrósł o 38 q i zł 35 tys. Ogólny wywóz tego okręgu w maju r. b. wynosił 305 q wartości zł 186 tys., w tem: tkaniny bawełniane 4 q wartości zł 5 tys., tkaniny wełniane 26 q — zł 62 tys., stożki wełniane do kapeluszy 63 q — zł 70 tys., przędza wigonjowa 213 q — zł 49 tys. Spadek eksportu w maju r. b. w porównaniu z kwietniem r. b. ma charakter przejściowy.

Tkani i wełniane eksportowane były razem do 11 krajów, przyczem najwięcej wywieziono do Jugostawji — zł 21 tys., następnie do Szwajcarii — zł 10 tys., Syrii — zł 8 tys., Iraku — zł 7 tys. Z ogólnej wartości wywiezionych stożków wełnianych do kapeluszy na rynku Stanów Zjednoczonych umieszczono tego artykułu za sumę zł 65 tys., t. j. przeszło 90%. Nieznaczne ilości stożków eksportowano do Holandji i Belgii.

Ogólny wywóz włókienniczy z 3 najważniejszych okręgów wykazał w maju r. b. wzrost w porównaniu z kwietniem r. b. o 318 q co do ilości, a o zł 510 tys. co do wartości, osiągając kwotę 4 924 q wartości zł 3 215 tys.

Poprawa sytuacji eksportowej przemysłu włókienniczego w miesiącu sprawozdawczym pozwala przypuszczać, iż kształtowanie się tego eksportu w następnych miesiącach będzie również pomyślne. Poprawy dalszej należy zwłaszcza oczekiwać po stronie rozwoju eksportu przędzy wełnianej czesankowej oraz tkanin z tejże przędzy. Wzmoczenie eksportu przędzy i tkanin bawełnianych oraz wzmoczenie eksportu z okręgu bielskiego stanowią obecnie szczególnie aktualne zagadnienia.

St. W.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W MAJU 1935 R. — W maju r. b. obroty handlu zagranicznego zmniejszyły się — zgodnie z naszymi przewidywaniami, wyrażonymi w ostatnim sprawozdaniu — w stosunku do obrotów w kwietniu r. b. o $\text{Z} 9\cdot3$ miljn., t. j. o 63% ($\text{Z} 138\cdot3$ miljn. wobec $\text{Z} 147\cdot6$ miljn.). W 1934 r. miało miejsce zjawisko odwrotne, a mianowicie obroty majowe były większe od kwietniowych o $\text{Z} 2\cdot0$ miljn. (14%). W ten sposób w maju 1935 r. ogólna wartość handlu zagranicznego była znów mniejsza niż w maju r. ub. o $\text{Z} 5\cdot9$ miljn., czyli o 41%.

Liczby handlu zagranicznego od października r. ub. przedstawiają się następująco (w miljn. Z):

	Przywóz	Wywóz	Saldo
Październik 1934 . . .	71·3	91·4	+ 20·1
Listopad " . . .	68·4	87·8	+ 19·4
Grudzień " . . .	66·2	82·5	+ 16·3
Styczeń 1935 . . .	61·9	78·3	+ 16·4
Luty " . . .	63·9	68·5	+ 4·6
Marzec " . . .	69·7	75·0	+ 5·3
Kwiecień " . . .	73·9	73·7	— 0·2
Maj " . . .	70·1	68·3	— 1·8

Widać z przytoczonych liczb doniosłe zmiany, jakim ulega ostatnio handel zagraniczny, a mianowicie — początkowo zmniejszanie się dodatniego salda, dalej pojawienie się pierwszego od października 1933 r. salda ujemnego, a wreszcie wzrost tego salda ujemnego. Od obrotów rekordowych w październiku r. ub. zaobserwować można dość znaczny ich spadek, przyczem o ile przywóz zmniejszył się bardzo niewiele, o tyle bardzo znacznie, bo o 25·3%, spadł wywóz. To zjawisko właśnie powoduje przejściową pasywizację naszych obrotów zagranicznych i jej wzrost.

Spadek eksportu wywołany został całym szeregiem przyczyn, których większość jednak leży poza nami, a mianowicie są to zmiany warunków naszych rynków odbiorczych. Znaczna liczba krajów wprowadza coraz to nowe ograniczenia importowe, które niezawsze udaje się zneutralizować na czas na drodze polityczno-handlowej. Duże trudności wywołują ustawiczne wahania tak wielu walut. Badając wreszcie strukturę naszego wywozu, zauważyć można, że największy spadek wykazują w ostatnim miesiącu zboża, nawozy sztuczne i drzewo (razem o $\text{Z} 5\cdot3$ miljn.), a zatem, z wyjątkiem drzewa, spadek jest typowo sezonowy. I dlatego nie zmniejszenie się eksportu tych towarów jest zjawiskiem istotnym, ale — jak to podnoszono w jednym z dawniejszych sprawozdań miesięcznych — fakt, że wzrost eksportu innych artykułów nie potrafił zaraz tego spadku zrównoważyć.

Pasywizacja bilansu handlowego jest zjawiskiem niepokojącym jedynie jako objaw, nie zaś poważnym w obecnym stanie rzeczy, gdy saldo ujemne jest tak niewielkie. Zarówno przyczyny sezonowe, powodujące wzrost wywozu, jak i pociągnięcia państwowe natury handlowo-politycznej, niewątpliwie, spowodują ponowne uaktywnienie obrotów zagranicznych i saldo dodatnie w obrocie całorocznym. Obecny zaś objaw uważać należy jedynie za wskaźnik rosnących ciągle trudności wymiany międzynarodowej.

Pod względem geograficznym pierwsze miejsce w naszych obrotach zagranicznych w dalszym ciągu zajmują Niemcy, z tą jednak zmianą, że udział ich w eksporcie polskim jest już mniejszy niż udział Anglii, która znów jest najpoważniejszym odbiorcą. Wzrost obrotów z Anglią spowodowany został przyczynami sezonowymi w połączeniu z działaniem ostatniego układu; natomiast utrzymywanie się udziału Niemiec, mimo ogromnych trudności w handlu z tym rynkiem, wynika z silnej tendencji obu stron do pewnej formy powrotu do stosunków z okresu przed wojną gospodarczą, co w pewnej choć niewielkiej mierze w obecnym układzie stosunków jest możliwe. Trzecie miejsce w eksporcie naszym zajmuje w dalszym ciągu Austria, natomiast na czwarte wysunęła się Szwecja, a zatem przed Belgią, która znów wyprzedziła Czechosłowację. Poza to wzrost udział: Holandji, Danji, Kanady i Norwegii, spadł zaś — Stanów Zjedn., Włoch, Francji i Z. S. R. R. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie polskim wzrósł (w kwietniu wynosił 18·3%).

W czerwcu spodziewać się można dalszego spadku obrotów, a to przede wszystkim przywozu. Możliwe jest pojawienie się już niewielkiego salda dodatniego, jakkolwiek zasadniczo charakter bilansu handlowego jeszcze się zmienić nie może.

Pod względem towarowym wzrósł eksport towarów następujących (w miljn. Z):

	Kwiecień	Maj
Jaja	1·4	2·5
Skóry futrzane	0·6	1·0
Len i odpadki	0·7	1·1
Cynk i pył cynkowy	1·4	1·8
Węgiel	9·8	10·1

Natomiast spadł eksport artykułów następujących (w miljn. Z):

	Kwiecień	Maj
Nawozy	1·6	0·2
Jęczmień	2·2	0·9
Żyto	5·2	4·2
Bale, deski, łąty	6·8	5·8
Ziemniaki	0·6	0·0
Bekony	3·3	2·7
Cukier	1·4	0·8
Kłody, dłużyce	2·1	1·5

Wzrost wywozu jaj uzasadniony jest względami sezonowymi i zapewne utrzyma się; natomiast wzrost eksportu innych artykułów jest niewielki i wywołany zwykłymi wahaniami miesięcznymi. Spadek eksportu nawozów, zbóż, ziemniaków i cukru jest również — jak wspomniano — sezonowy, natomiast zmniejszenie się wywozu drzewa i bekonów jest prawdopodobnie zjawiskiem jedynie statystycznym i w przyszłym miesiącu zapewne zniknie.

W imporcie wzrósł przywóz wełny owczej surowej niepranej (z $\text{Z} 2\cdot4$ do $\text{Z} 4\cdot6$ miljn.), ryżu (z $\text{Z} 0\cdot1$ do $\text{Z} 2\cdot1$ miljn.), samochodów (z $\text{Z} 0\cdot1$ do $\text{Z} 0\cdot9$ miljn.), elektrycznych maszyn i aparatów (z $\text{Z} 1\cdot4$ do $\text{Z} 2\cdot1$ miljn.), wełny owczej pranej (z $\text{Z} 0\cdot9$ do $\text{Z} 1\cdot4$ miljn.) i silników oraz turbin (z $\text{Z} 0\cdot1$ do $\text{Z} 0\cdot5$ miljn.), natomiast spadł przywóz kawy (z $\text{Z} 1\cdot4$ na $\text{Z} 0\cdot3$ miljn.), jabłek świeżych (z $\text{Z} 1\cdot1$ na $\text{Z} 0\cdot0$ miljn.), żelastwa (z $\text{Z} 3\cdot4$ na $\text{Z} 2\cdot3$ miljn.), skór surowych (z $\text{Z} 3\cdot2$ na $\text{Z} 2\cdot2$ miljn.), kakao (z $\text{Z} 1\cdot0$ na $\text{Z} 0\cdot1$ miljn.), tytoniu z $\text{Z} 1\cdot3$ na $\text{Z} 0\cdot7$ miljn.), cytryn i pomarańcz (z $\text{Z} 3\cdot6$ na $\text{Z} 3\cdot1$ miljn.), bawełny i odpadków (z $\text{Z} 9\cdot7$ na $\text{Z} 9\cdot2$ miljn.), herbaty (z $\text{Z} 0\cdot7$ na $\text{Z} 0\cdot3$ miljn.), śledzi świeżych solonych (z $\text{Z} 0\cdot8$ na $\text{Z} 0\cdot4$ miljn.), nawozów (z $\text{Z} 0\cdot7$ na $\text{Z} 0\cdot3$ miljn.) i skór futrzanych (z $\text{Z} 2\cdot0$ na $\text{Z} 1\cdot6$ miljn.).

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 2 ÷ 15/VI r. b. kształtował się następująco (w Z za 100 kg):

	2 ÷ 8/VI	9 ÷ 15/VI	Spadek %
Pszemica			
Warszawa	17·75	17·75	—
Poznań	15·88	15·88	—
Lwów . . .	18·62½	18·12½	2·7
Średnia . .	17·42	17·25	0·9
Żyto			
Warszawa	13·88	13·75½	1·0
Poznań	14·00	13·88	0·9
Lwów . . .	15·98	15·62½	2·3
Średnia . .	14·62	14·42	1·4
Owies			
Warszawa	16·81½	16·69	0·8
Poznań . .	15·75	15·75	—
Lwów . . .	18·02	18·01	0·1
Średnia . .	16·86	16·82	0·3
Jęczmień browarowy			
Warszawa	16·75	16·75	—
Poznań . .	—	—	—
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . .	—	—	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa	15·75	15·75	—
Poznań . .	15·75	15·75	—
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . .	15·75	15·75	—

— Zniżki cen żyta, jakie zaznaczyły się na giełdach: warszawskiej i poznańskiej w 2 ostatnich okresach — były krótkotrwałe, raczej o charakterze spekulacyjnym, niż jako wykładnik właściwej sytuacji na rynku. Toteż w okresie sprawozdawczym (od 10 do 15 czerwca) niżkowa tendencja dla żyta na giełdzie poznańskiej została zahamowana, a na warszawskiej ustąpiła nawet miejsca zwyższe kursów, pozwalającej na częściowe odrobienie strat z okresów poprzedzających. Jest to rezultat szeregu czynników, jak np. ograniczonej podaży żyta, wyprzedania zapasów przez P. Z. P. Z., dalej — polepszenia się konjunktury wywozowej (ostatnio do Holandji) i — co najważniejsze — minimalnych zapasów żyta. Należy również podkreślić zupełny zanik transakcyj w okresie sprawozdawczym jęczmieniem browarowym. Różnice cen na giełdzie poznańskiej były następujące (w zł na 100 kg; ze znakiem plus — zwyżka, ze znakiem minus — niżka kursów): mąka pszenna II gat. $F 55 \div 65\%$, III gat. $A 65 \div 70\%$ i III gat. $B 70 \div 75\%$ po $+1.25$, otręby pszenne (średnie i grube) oraz jęczmienne po -0.25 i otręby żytnie -0.50 ; na giełdzie warszawskiej odchylenia kursów wykazują następujące zboża i przetwory (analogicznie): żyto I i II stand. po $+0.25$, owies (wszystkie standarty) -0.25 , wszystkie gatunki otręb pszennych i otręby żytnie po -0.25 .

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 3 825 t, w tem 961 t żyta (dla okresu ubiegłego odpowiednio liczby wynosiły: 6 205 i 2 322).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyuły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l 17.50 $\div$ 18.00, — jednolita 742 g/l 18.00 $\div$ 18.50, — zbierana 731 g/l 17.00 $\div$ 17.50, żyto I standart 13.75 $\div$ 14.00 (13.50 $\div$ 13.75), — II standart 13.25 $\div$ 13.75 (13.25 $\div$ 13.50), jęczmień browarowy 689 g/l 16.50 $\div$ 17.00, — o wadze 678/673 g/l 16.00 $\div$ 16.50, — o wadze 649 g/l 15.50 $\div$ 16.00, — o wadze 620.5 g/l 15.00 $\div$ 15.50, owies I stand. (niezadeszczony) 17.00 $\div$ 17.50 (17.25 $\div$ 17.75), — II stand. (lekkko zadeszczony) 16.50 $\div$ 17.00 (16.75 $\div$ 17.25), — III stand. 16.25 $\div$ 16.50 (16.50 $\div$ 16.75), mąka pszenna I B 0 $\div$ 45% 30.00 $\div$ 33.00, — I C 0 $\div$ 55% 28.00 $\div$ 30.00, — I D 0 $\div$ 60% 26.00 $\div$ 28.00, — I E 0 $\div$ 65% 24.00 $\div$ 26.00, — II B 20 $\div$ 65% 22.00 $\div$ 24.00, — II D 45 $\div$ 55% 21.00 $\div$ 22.00, — II F 55 $\div$ 65% 20.00 $\div$ 21.00, — II G 60 $\div$ 65% 19.00 $\div$ 20.00, — III A 65 $\div$ 70% 14.00 $\div$ 15.00, mąka żytnia I gat. 0 $\div$ 55% 23.00 $\div$ 24.50, — I gat. 0 $\div$ 65% 22.00 $\div$ 23.00, — II gat. 16.50 $\div$ 17.50, — razowa 17.00 $\div$ 18.00, — „poślednia” 13.50 $\div$ 14.50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 11.25 $\div$ 11.75 (11.50 $\div$ 12.00), — średnie z przemiału standartowego 10.75 $\div$ 11.25 (11.00 $\div$ 11.50), — miąskie z przemiału standartowego 10.75 $\div$ 11.25 (11.00 $\div$ 11.50), otręby żytnie z przemiału standartowego 10.00 $\div$ 10.50 (10.25 $\div$ 10.75).

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyuły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 15.75 $\div$ 16.00, żyto 13.75 $\div$ 14.00, jęczmień 710 $\div$ 725 g 16.25 $\div$ 16.75, — 680 $\div$ 690 g 15.25 $\div$ 16.00, — browarowy bez obrotów (19.50 $\div$ 20.00), owies 15.50 $\div$ 16.00, owies do siewu bez obrotów (15.00 $\div$ 15.50), mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 20% 27.00 $\div$ 29.50, — I gat. B 45% 26.50 $\div$ 27.00, — I gat. C 55% 25.50 $\div$ 26.00, — I gat. D 60% 24.50 $\div$ 25.00, — I gat. E 65% 23.50 $\div$ 24.00, — II gat. A 20 $\div$ 55% 22.50 $\div$ 23.00, — II gat. B 20 $\div$ 65% 22.50 $\div$ 23.00, — II gat. D 45 $\div$ 65% 19.50 $\div$ 20.00, — II gat. F 55 $\div$ 65% 18.00 $\div$ 18.50 (16.75 $\div$ 17.25), — III gat. A 65 $\div$ 70% 17.00 $\div$ 17.50 (15.75 $\div$ 16.25), — III gat. B 70 $\div$ 75% 14.50 $\div$ 15.00 (13.25 $\div$ 13.75), mąka żytnia I gat. 0 $\div$ 55% 20.50 $\div$ 21.50, — I gat. 0 $\div$ 65% 19.50 $\div$ 20.50, — II gat. 55 $\div$ 70% 14.00 $\div$ 15.00, — „poślednia” ponad 70% 12.00 $\div$ 13.00, — razowa 0 $\div$ 95% 17.25 $\div$ 18.25, otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 10.00 $\div$ 10.50 (10.25 $\div$ 10.75), — grube z przemiału standartowego 10.75 $\div$ 11.25 (11.00 $\div$ 11.50), otręby żytnie z przemiału standartowego 10.50 $\div$ 11.00 (11.00 $\div$ 11.50), otręby jęczmienne 10.00 $\div$ 11.25 (10.25 $\div$ 11.50).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 10 do 15 czerwca 1935 r.

Rynek akcyjny w okresie sprawozdawczym ożywił się niezwykle — tak, że zarówno liczba transakcyj, jak i notowanych akcji uległa poważnemu zwiększeniu. Tendencję należy określić jako raczej mocniejszą, a dla niektórych papierów, jak np. Starachowice i Warsz. Tow. Fabryk Cukru — jako wybitnie mocną. Akcje Banku Polskiego, który zamknął okres sprawozdawczy zyskiem zł 0.50, wciągu całego okresu oscylowały w wąskim przedziale 25-groszowym. Najpoważniejszą zwyżkę wykazały akcje Starachowic, gdyż zł 4.50, z kilkakrotnym nadatkiem odrabiając zeszlotygodniową stratę; dość poważnie podniosły się również i akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru — gdyż o zł 1.25, następnie Norblina — o zł 1.00, Habersbuscha — o zł 0.50, i wreszcie Ostrowca — o zł 0.25; w stosunku do okresów dawniejszych — akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla straciły zł 0.50, a akcje Lilpopa zyskały zł 0.60. Z dniem 11/VI akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla i Zakł. Hutn. są notowane bez bezwartościowego kuponu za 1934 r., z dniem 12/VI — akcje Warsz. Tow. Ubezpieczeń bez kuponu za 1934 r. wartości zł 6.00 oraz Tow. Fabryki Portl. Cem. „Wysoka” bez bezwartościowego kuponu za 1934 r., z dniem 13/VI — akcje Elektrowni Okręgowej w Zagł. Dąbrowskiem bez kuponu za 1934 r. wartości zł 1.50, z dniem 14/VI — akcje Tomaszowskiej Fabr. Sztucznej Jedw. bez kuponu za 1934 r. wartości zł 2.10 i z dniem 15/VI — akcje Fabr. Chem. „M. Leszczyński i S-ka” bez kuponu za 1934 r. wartości zł 6.50.

Na giełdzie krakowskiej odnotowano jedną transakcję akcjami Banku Polskiego, na giełdzie poznańskiej — kilka transakcyj, przyczem dodać należy, że w ostatnim dniu okresu nastąpiło lekkie załamanie (o zł 0.50) dotychczas ustabilizowanego kursu tych akcji.

GIELDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
	w zł za akcję			
Bank Polski	zł 100	87.25	87.00	87.25
Warsz. T-wo Fabr. Cukru	zł 100	32.25	31.50	32.25
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	12.50	11.75	12.50
Lilpop	zł 25	10.00	9.55	9.65
Norblin	zł 100	33.00	31.50	33.00
Ostrowiec	zł 50	17.85	17.75	17.75
Starachowice	zł 100	35.00	31.25	34.25
Habersbusch i Schiele	zł 100	39.50	38.75	39.50

GIELDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 86.75.

GIELDA LWOWSKA

Akcjami w okresie sprawozdawczym nie zawierano transakcyj.

GIELDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 86.00 — 85.50 (86.00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA

STOSOWANIE ZNIŻEK KONWENCYJNYCH PRZY ZŁOŻONYCH STAWKACH CELNYCH. — Okołaikiem z dn. 7/VI 1935 r. L. D. IV 17189/3.35 Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że za przywzowe cla (stawki) złożone (kombino-

wane) uważa się cla, ustanowione dla towarów o wyższym stopniu wykończenia lub specjalnym sposobie wykonania, w postaci dodatków stałych lub procentowych do cla zasadniczego dla materiału podstawowego. Dodatki te są przewidziane

bądź to w uwagach do odpowiednich pozycji, względnie do grup lub działów taryfy celnej, bądź też w osobnych pozycjach taryfy.

W związku z powyższym ustalono dla stosowania zniżek konwencyjnych przy złożonych stawkach celnych następujące zasady:

1) jeżeli materiał podstawowy korzysta ze zniżki konwencyjnej w myśl umów handlowych, to dodatek (procentowy lub stały) dolicza się do cła konwencyjnego i to bez względu na to, czy uwaga względnie pozycja, przewidująca ten dodatek, wymieniona jest w konwencji, czy nie jest wymieniona;

2) jeżeli oprócz zniżki dla materiału podstawowego przewidziane są w konwencji obniżki dodatku, wówczas do cła konwencyjnego dolicza się dodatek obniżony;

3) gdy konwencja przewiduje tylko obniżkę dodatku, a materiał podstawowy nie korzysta ze zniżek konwencyjnych, wówczas obniżony dodatek dolicza się do cła autonomicznego.

Według powyższych zasad stosuje się zniżki konwencyjne bez względu na to, czy dodatek przewidziany jest w uwadze do pozycji względnie grupy lub działu taryfy celnej, czy też w osobnej pozycji taryfy.

STOSOWANIE URZĘDOWEJ TABELI TAROWEJ. — Okólnikiem z dn. 20/V 1935 r. L. D. 13408/2/35 Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że opust na tarę, ustalony przy danej pozycji taryfy celnej dla skrzyń i nadto blaszank, stosuje się również do beczek i nadto blaszank, niewymienionych w tabeli tarowej.

USTALANIE WAGI NETTO TOWARÓW NA PODSTAWIE FAKTURY. — Okólnikiem z dn. 11/V 1935 r. L. D. IV 13752/1/35 Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że w przy-

padkach, gdy strona poda w zgłoszeniu szczegółowym wagę brutto towarów, dla których przewidziana jest tara urzędowa, i dołączy do zgłoszenia fakturę celem ustalenia wagi netto nie zapomocą potrącenia opustu tarowego, lecz przez faktyczne wyważenie, wówczas dołączenie faktury uważa się za zgłoszenie wagi wymiarowej towaru. W razie więc ujawnienia przy rewizji towaru różnicy wagi, przekraczającej normę, ustaloną w art. 41 prawa celnego, strona podlega odpowiedzialności za nieprawidłowe zgłoszenie towaru z ustawy karnej skarbowej.

Natomiast przy zgłoszeniu ogólnem towaru strona nie ponosi takiej odpowiedzialności, gdyż w myśl przepisów wykonawczych do prawa celnego nie ma ona obowiązku podawania w zgłoszeniu wagi wymiarowej.

TOLERANCJA NADWYŻEK TOWARÓW PONAD ILOŚĆ, WYMIENIONĄ W POZWOLENIACH WETERYNARYJNYCH. — Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych zarządziło, aby ustalone w § 27 ust. 1 lit. a i b przepisów wykonawczych do prawa celnego normy dla zwalniania od (graniczeń przywozowych i wywozowych nieznacznych nadwyżek towarów ponad ilość, wymienioną w pozwoleniu na przywóz lub wywóz, były analogicznie stosowane do pozwoleń weterynaryjnych, wydawanych przez Min. Roln. i Ref. Rolnych (okólnik z dn. 24/V 1935 r. L. D. IV 15217/1/35).

WYJAŚNIENIE TARYFOWE DO POZ. 165 TARYFY CELNEJ PRZYWOZOWEJ. — Okólnikiem T. 16 z dn. 16/V 1935 r. Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że muszle ostryg, rozdrobnione lub mielone, podlegają oczeniu według poz. 165 taryfy celnej — jako kamienie, oprócz osobno wymienionych rozdrobnionych.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja większości rynków frachtowych przedstawiała się w tygodniu sprawozdawczym bardzo niekorzystnie, znaczny ruch panował jedynie na rynku La Platy, gdzie ogółem zakontraktowano pod zboże 41 statków o łącznym tonnażu 301 800 t. Przy załadunku natychmiastowym premie wynosiły 9 d ÷ sh 1/- na 1 t, a 3 ÷ 9 d na czerwiec/lipiec.

Na rynkach północno-amerykańskim i kanadyjskim w wywozie zboża panował zastój, zafrachtowano kilka statków pod złom po zniżkującej stawce sh 11/- do Ardrossan, a S 3 80 do zachodnich Włoch. Eksport cukru z Kuby i S. Domingo był bardzo słaby przy tendencji zniżkowej.

Zbożowe rynki australijskie wykazywały bardzo znikomą

ruch, zwłaszcza wobec słabego zapotrzebowania zboża przez rynki Dalekiego Wschodu. Również wywóz płodów strączkowych z portów Dalny i Władywostok, jakoteż ryżu z portów Kobsichang, Sajgon, Burmak i t. d. spadł do minimum — tak, że statki regularnych linii mają trudności w zapewnieniu częstotliwych ładunków tych towarów.

W portach czarnomorskich Z. S. R. R. frachtowano tonnaż pod węgiel do Stanów Zjedn. po stawce, sięgającej do sh 10/9.

Na rynkach dunajskich spodziewane jest wznowienie frachtowań wobec wiadomości o uchwaleniu przez Rząd rumuński nowej ustawy, regulującej sprawę eksportu i importu.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ustanowienie i zakres działania Komisji Kwalifikacyjnej dla robotników portowych przy Urzędzie Morskim — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 31/V 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrem Opieki Społecznej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1935, poz. 287).

Obowiązek legalizacji taksometrów nowych, naprawianych i sprowadzanych z zagranicy — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 1/VI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1935, poz. 288).

Rozszerzenie czasu ochronnego dla niektórych zwierząt łownych — rozporz. Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 4/VI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1935, poz. 289).

Oplaty za scalenie i znoszenie służebności oraz za odrzuty dowodów pomiarowych — rozporz. Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 6/VI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1935, poz. 290).

Oplaty w postępowaniu przed sądem rejestrowym — rozporz. Ministra Sprawiedliwości z dn. 8/VI 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Skarbu oraz Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1935, poz. 291).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

2 lipca:
 — T-wo Akc. „Deges” w Katowicach — o g. 18 w lok. S-ki, Wojewódzka 21.

5 lipca:
 — „Pol. Zakł. Garbar. w Krakowie”, S. A. — o g. 11½ w lok. S-ki w Krakowie, Barska 87/89.

6 lipca:
 — T-wo Fabr. Portland-Cementu „Wysoka”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 7.
 — „Ropa” S. A. Przem. Naft. — o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie, Chrzanowskiej 14.
 — S. A. Handlu Tow. Żel. „Krzysztof Brun i Syn” — o g. 17½ w lok. S-ki w W-wie, Bielańska 2.
 — S. A. dla Handlu Tow. Włók. „TKanina” — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Kredytowa 4 m. 6.
 — „Żegluga Polska”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Rynek Gł. 19.

9 lipca:
 — „S. W. Niemojowski” Fabr. Pap. i Wyr. z Pap., S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Bielsku, Rzeźnicza 26.
 — „CuKrownia Chełmica”, S. A. — o g. 17½ w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 4.
 — „CuKrownia Mała Wieś”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 4.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

TRUDNOŚCI WALUTOWE W. M. GDAŃSKA

Po zarządzeniu Senatu W. M. Gdańska z dn. 1/V r. b., obniżającym zawartość złota w guldenie o 42%, na rynku pieniężnym w Gdańsku zapanował niepokój. Ludność gdańska, mająca jeszcze w pamięci miliardy marek z 1923 r., nie dała się uspokoić przez urzędowe zapewnienia o solidności waluty i za wszelką cenę starała się pozbyć guldena. W ciągu pierwszych 2 tygodni po ogłoszeniu dewaluacji odpływ walut obcych z Bank von Danzig wyniósł ok. 3 miljn. guldenów. W ciągu dalszych 2 tygodni nacisk na guldena trwał w dalszym ciągu i odpływ walut wyniósł znowu ok. 3 miljn. guldenów. Coprawda ten odpływ walut został do pewnego stopnia zrównoważony przez pewne wpłaty ze strony Niemiec, gdzie Gdańsk posiada należności w wysokości ok. 30 miljn. guldenów, zamrożonych z tytułu dostaw towarowych.

Sytuacja Bank von Danzig przedstawia się tak, że obieg banknotów spadł z 38·5 miljn. guld. na ult mo kwietnia do 31·9 miljn. guld. na dz. 31/V r. b. Pozwoliło to Bankowi wykazać wzrost pokrycia obiegu w ciągu maja z 54·6% do 66·6%.

Zatem z punktu widzenia techniki bankowej zdawałoby się, że obawy o dalszy los guldena stały się bezpodstawne. Okazało się jednak, że Gdańsk jest zbyt szczupłym obszarem, zanadto uzależnionym od gospodarczych interesów Polski, aby był w stanie prowadzić samodzielną politykę walutową. Pod tym względem dewaluacja guldena gdańskiego różni się zasadniczo od dewaluacji funta szteilinga i walut, z nim związanych. Podczas tego, gdy kraje bloku szterlingowego przeprowadziły dewaluację i zdołały utrzymać ceny na niezmiennym poziomie, a reszta świata musiała się do tego dostosować — Gdańsk, nieposiadając samodzielnego życia gospodarczego, musiał pod względem cen przystosować się do polskiego obszaru gospodarczego, co było głównym powodem zachwiania zaufania do stałości guldena. Gdańsk jest właściwie miastem, a nie krajem — miastem aprowizacyjnie i produkcyjnie związanym z Polską. W tych warunkach dewaluacja musiała pociągnąć za sobą daleko szybsze podwyższenie kosztów utrzymania niż w każdym innym kraju.

Stąd też, gdy w dn. 1/VI r. b. (w sobotę) ludność gdańska po otrzymaniu wypłat masowo poczęła wyzbywać się guldena, sytuacja walutowa na terenie Gdańska zaostriżyła się, przybierając rozmiary wprost katastrofalne. Kwota guldenów, oddanych w dn. 3/VI (w poniedziałek) szacuje się na ok. 3 miljn.

Wobec takiego obrotu spraw Senat Gdańska widział się zmuszonym do wprowadzenia w dn. 4/VI r. b. „świąt bankowych” i zamknięcia gdańskiej giełdy pieniężnej. Aczkolwiek po paru dniach czynności banków zostały częściowo wznowione, to jednak — ponieważ nacisk na guldena trwał w dalszym ciągu i spodziewane uspokojenie nie nastąpiło — Senat zarządzeniem z dn. 11/VI r. b. wprowadził w Gdańsku reglamentację dewiz. Od dn. 1 do dn. 15 czerwca r. b. zapas złota i dewiz Bank

von Danzig zmniejszył się z 24·5 miljn. guld. do 17·8 miljn. guld., t. j. o 6·7 miljn. guld., czyli przeszło o jedną czwartą. Obieg banknotów spadł w tym czasie do 28·8 miljn. guld. Przy Bank von Danzig została utworzona centrala dewiz, bez której zezwolenia nie wolno nabywać ani przekazywać zagranicę, jak również do Polski, walut, dewiz, złota i metali szlachetnych. W ten sposób ruch pieniężny pomiędzy Gdańskiem i Polską został wstrzymany.

Gdańska giełda pieniężna zostaje zamknięta i w miejsce jej notowań obowiązują kursy, ustalone przez Bank von Danzig.

Znaczenie powyższego zarządzenia wybiega znacznie poza obszar W. M. Gdańska i dotyczy w pierwszej linii Polski. Zdawaćby się mogło, że wprowadzenie ograniczeń dewizowych jest wewnętrznym zarządzeniem Senatu W. M. Gdańska, obliczonym na wewnętrzne stosunki Gdańska, i że skutki tego zarządzenia dadzą się odczuć przedewszystkiem na tym obszarze. Tak byłoby w każdym innym przypadku, lecz tak nie jest w stosunku do Gdańska.

Z uwagi na podkreśloną wyżej szczupłość gdańskiego terytorjum oraz na ścisłą zależność jego od gospodarczych interesów Polski należy sobie przedewszystkiem uprzytomnić, że handel z zagranicą, idący przez Gdańsk, jest w drobnym ułamku własnym handlem Gdańska. W przytłaczającej większości jest to handel — t. zn. import wzgl. eksport — Polski, przechodzący przez Gdańsk w formie tranzytu, zarówno pod względem komunikacyjnym jak pod względem handlowym (spedycja, finansowanie).

Dlatego też znajdujący się w Gdańsku zapas dewiz jest w głównej mierze zapasem dewizowym nie gdańskiego, lecz polskiego życia gospodarczego. Posunięcie Senatu gdańskiego, sekwestrujące wszystkie znajdujące się w Gdańsku dewizy, sprowadza się więc w rezultacie do zajęcia na rzecz W. M. Gdańska dewiz, będących w przeważnej mierze własnością polskiego życia gospodarczego i stanowiących o bilansie płatniczym Polski.

Pozatem zauważyć należy, że wypłacalność instytucyj gdańskich, pośredniczących w handlu zagranicznym Polski, stanowi o opinii handlowej nie tylko Gdańska, lecz i opinii Polski. Tak więc walutowe zarządzenia Senatu W. M. Gdańska powodują ujemne reperkusje dla kredytu polskiego zagranicą. Doniosłość tej strony zagadnienia jest zrozumiała i nie wymaga dalszych komentarzy.

Okoliczność, że Gdańsk jest skazany na zaspakajanie swych potrzeb głównie z polskich źródeł zakupu powoduje dla Polski dalsze zainteresowanie sprawą waluty gdańskiej. Zamrożone w Gdańsku należności polskich dostawców oceniane są obecnie na sumę ok. 2 60 miljn.; trudno przewidzieć, do jakiej wysokości suma ta dojdzie po sporządzeniu dokładniejszego zestawienia.

Gdański rynek kapitałowy również nie jest bez znaczenia dla polskiego życia gospodarczego — ze względu na obfite kredyty handlowe w formie rembursów, akceptacyj i t. p.

Wszelkie ograniczenie swobody ruchów aparatu bankowego i spedycyjnego na terenie W. M. Gdańska doprowadza do ograniczenia środków, przeznaczonych do finansowania polskiego handlu zagranicznego, i musi się odbić na tym handlu w wysoce ujemny sposób. Straty, stąd wynikłe, nie nadają się do liczbowego ujęcia, lecz są bezwątpienia poważnym utrudnieniem, nad którym niesposób przejść do porządku dziennego.

Wreszcie osobne zagadnienie stanowią dochody położonych na terenie Gdańska polskich kolei i urzędów celnych. W odniesieniu do tych opłat istnieje swoboda uiszczania ich w polskiej lub gdańskiej walucie. Wobec zachwianego zaufania do guldena publiczność stara się płacić wszystko, co można, w tej walucie. Powoduje to dla kas celnych i kolejowych zwiększenie wpływów guldenowych, pozbycie się zaś guldena jest uzależnione od zgody władz gdańskich

i zasobności Centrali Dewiz. Miesięczne wpływy z tego tytułu sięgają 3 miljn. guld. wzgl. złotych.

Przechodząc od gospodarczej do prawnej strony zagadnienia, należy podkreślić fakt, że na podstawie artykułu 195 polsko-gdańskiego układu wykonawczego do Konwencji Paryskiej, podpisanego dn. 24 X 1921 r. w Warszawie — Gdańskowi nie wolno wydawać żadnych zarządzeń walutowo-dewizowych, ograniczających stosunki gospodarcze z Polską.

Z powyższego przeglądu ważniejszych momentów, odnoszących się do zagadnienia obecnych trudności walutowych Senatu W. M. Gdańska, widzimy, że zarówno względy rzeczowe, jak i prawne upoważniają Polskę do domagania się niezwłocznego uprządkowania panującego w chwili obecnej w Gdańsku chaosu walutowego i przywrócenia między Polską i Gdańskiem normalnych warunków obrotu.

E. Wołowicz

PODATKI, OPŁATY I MONOPOLE SPŁATA ZALEGŁOŚCI PODATKOWYCH

W związku z niejednorodną interpretacją przepisów rozporządzeń Ministra Skarbu z dn. 28/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 22, poz. 135) i z dn. 15/IV 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 225) o ulgach w spłacie zaległości podatkowych, Min. Skarbu okólnikiem z dn. 18/VI r. b. Nr. D. V 22099/I udzieliło następujących wyjaśnień.

Jeżeli chodzi o rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28/III 1935 r. — to § 1 rozporządzenia zaopatrzone jest następującym komentarzem:

1) Zaległości w podatkach: gruntowym oraz od nieruchomości za rok podatkowy 1933 nie ulegają umorzeniu, ponieważ przypisane są w nowych księgach bierczych, t. zn. na rok budżetowy 1933/34, w związku z czem przypis tych podatków należy uważać jako dokonany po dn. 31/III 1933 r. Natomiast zaległości w podatkach: od lokali i od placów budowlanych, których przypis ze względu na termin płatności I raty (luty) musiał być ustawowo dokonany za cały rok przed I/IV 1933 r., podlegają umorzeniu za cały rok 1933, bez względu na to, w jakich księgach bierczych je przypisano.

2) W podatkach realnych, pobieranych pierwotnie przez gminy, mogą zająć wypadki, że gminy pobrały od płatnika podatek, jednakowoż sumy pobrane nie przekazały Skarbowi i w księgach bierczych wpłaty nie odkontowały. W tych wypadkach zaległość umorzeniu nie podlega i w razie otrzymania wiadomości o takich wypadkach winny urzędy zwracać się do gmin z żądaniem wpłacenia pobranych sum. Gdyby jednakowoż urząd skarbowy, spowodu nieznanego stanu faktycznego, umorzył taką pozorną zaległość i dopiero po umorzeniu okazało się, że podatek został przez gminę pobrany, lecz nie przekazany Skarbowi, umorzona suma należy ponownie przypisać, jednak tylko do wysokości sumy pobranej.

W rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 15/IV 1935 r. omówione zostały następujące paragrafy:

Wyjaśnienie do § 1:

1) Specjalny podatek od tantjem nie podlega przepisom omawianego rozporządzenia, ponieważ nie jest on podatkiem dochodowym z działu I, lecz stanowi zupełnie odrębną daninę.

2) W wypadku zmiany miejsca zamieszkania przez płatnika lub przeniesienia siedziby przedsiębiorstwa z jednego okręgu wymiarowego do drugiego, należy zasadniczo stosować ulgi w każdym okręgu wymiarowym oddzielnie. Rygorystyczne jednakowoż stosowanie tego przepisu pozbawiłoby wielu płatników prawa do ulg w podatkach: dochodowym, od lokali, wojskowym oraz przemysłowym od obrotu. Pragnąc umożliwić tym płatnikom korzystanie z ulg w wymienionych podatkach, Ministerstwo Skarbu zarządziło, że płatnicy powyższych podatków mogą wnieść w terminie do dn. 15/VII r. b. (posiadacze gospodarstw wiejskich — w terminie do dn. 1/X r. b.) podania o łączne traktowanie ich zaległości w poszczególnym podatku, istniejących w 2 lub więcej okręgach wymiarowych i o przyznanie im prawa do ulg w tym podatku w takich rozmiarach, jakie przypadają im, gdyby zaległości istniały w jednym tylko urzędzie skarbowym. Podania te winny być wnoszone do tego urzędu skarbowego, który do-

konał ostatniego przypisu podatku. Urząd ten — po porozumieniu się z urzędem, w którym istnieją poprzednie zaległości płatnika, i po otrzymaniu danych co do stanu tych zaległości — załatwi wniesione podanie przychylnie, o ile płatnik dopełnił lub dopełni wszelkich wymaganych rozporządzeniem warunków. Termin dopłaty różnicy do równowartości podatku, przypisanego w 1934/35 r., urząd skarbowy wyznaczy każdemu płatnikowi w decyzji na jego podanie, w granicach najwyżej 2 tygodni, licząc od dnia doręczenia decyzji.

O ile w wyniku załatwienia takiego podania istniejące w urzędzie skarbowym poprzedniego przypisu zaległości ulegną w całości lub w części odroczeniu, urząd ten przekaze je odpisem konta do przypisu urzędowi skarbowemu, który dokonał wymiaru podatku w ostatnim roku i odpisie je w swych księgach dopiero po otrzymaniu od tego ostatniego urzędu pisemnego potwierdzenia o dokonaniu przypisu.

3) Spadkobiercy, którzy w wyniku spadkobrania obowiązani są do uiszczania zaległości podatkowych spadkodawcy, korzystają z ulg w odniesieniu do tych zaległości na zasadach ogólnych.

4) Jeżeli w osobie właściciela przedsiębiorstwa zaszła zmiana ulgi w odniesieniu do zaległości w podatku przemysłowym, przypadających od dawnego właściciela, przysługują nowonabywcy tylko wówczas, gdy bądź to przy zmianie właściciela uczyniono zadość przepisom art. 32 ustawy o podatku przemysłowym, bądź też gdy nowonabywca przejął na siebie obowiązek zapłaty zaległości poprzedniego właściciela, lub też w jakikolwiek sposób uznał swój obowiązek zapłaty tych zaległości (np. przez częściową spłatę tych zaległości, wniesienie podania o raty, odroczenie i t. p.), a w każdym razie nie zaprzeczył w sposób wyraźny lub domniemany tego obowiązku (np. w wypadku drożenia egzekucji nie wniósł skargi o wyłączenie zajętych ruchomości, jako zajętych za zaległości, których nie ma obowiązku zapłacić).

Wyjaśnienia do § 2:

Izby skarbowe zostały upoważnione do załatwiania podań o ulgi, wnoszonych przez płatników, o których mowa w ust. 2 § 2, jeżeli władzą wymiarową I instancji w podatku przemysłowym od obrotu i w podatku dochodowym (dział I) jest obecnie dla tych płatników — w myśl przepisu § 2 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej — urząd skarbowy, i jeżeli podlegająca w trybie § 3 umorzeniu w każdym podatku suma nie przekraczała 10 tys., kwota zaś, podlegająca odroczeniu, nie przekracza we wszystkich podatkach łącznie 50 tys. W wypadkach pozostałych podania tych płatników należy przedstawiać Ministerstwu Skarbu do decyzji nawet wówczas gdyby w jednym podatku do udzielenia ulgi była kompetentna izba skarbowa, a w innym Ministerstwo Skarbu. Ponieważ załatwienie tych podań nastąpi do dn. 1/VI 1935 r. obowiązuje w kwestji terminu dopłaty różnicy do równowartości przypisu, dokonanego w 1934/35 r., wyjaśnienie, zawarte w punkcie drugim wyjaśnień do § 1 omawianego rozporządzenia.

Wyjaśnienie do § 3 i następnych:

1) Za zaległość w rozumieniu omawianego rozporządzenia, wprowadzoną na dz. 31/III 1933 r. lub też na dz. 31/III 1935 r., należy uważać sumy przypisane lecz nie uregulowane przed upływem powyższych terminów, bez względu na to, że termin

płatności przypadł w pewnych wypadkach po tych datach. Np. podatek dochodowy w kwocie zł 1 tys. przypisano na dz. 11/III 1933 r., termin płatności upływał z dniem 10/IV 1933 r.; płatnik w dn. 28/III 1933 r. zapłacił zł 200; za zaległość, pochodzącą sprzed 1/IV 1933 r., należy uważać zł 800, mimo iż termin płatności upływał dopiero w dn. 10/IV 1933 r. Dotyczy to odpowiednio też zaległości, pochodzących z roku budżetowego 1933/34.

2) Przy porównywaniu stanu zaległości z dn. 31/III 1935 r. ze stanem z dn. 31/III 1933 r. nie należy brać pod uwagę sum należnych lub pobranych z tytułu 10%, względnie 15% dodatku.

3) W podatku przemysłowym od obrotu za sumę podatku, przypisanego w roku budżetowym 1934/35, uważa się sumę wymiaru podatku od obrotu, dokonanego w tym roku, pomniejszoną o odpis z tytułu uiszczonych na ten podatek zaliczek. Jeżeli płatnik pokrył zaliczkami, np. za 1933 r., cały wymiar, przyjmuje się, że podatek, przypisany w roku budżetowym 1934/35, pokrył w całości, wobec czego korzysta z ulg, bez obowiązku uskutecznienia jakichkolwiek dopłat w 1934/35 r. To samo obowiązuje w odniesieniu do roku budżetowego 1933/34 w wypadkach, określonych w § 3 ust. 2 omawianego rozporządzenia.

4) O ile płatnik ma w podatku nadpłatę, powstałą w 1934/35 r. lub w jednym z lat poprzednich, i zaległości w tym samym lub w innym podatku, należy przed zastosowaniem ulg przeliczyć najpierw tę nadpłatę na istniejące zaległości, zgodnie z przepisami rachunkowo-kasowymi, i dopiero do pozostałych zaległości zastosować ulgi.

5) Przy zastosowaniu ulg z omawianego rozporządzenia przyjmuje się faktyczny stan zaległości na dz. 31/III 1935 r. z uwzględnieniem dopłat do równowartości podatku, przypisanego w 1934/35 r., uskuteczonych w terminach ulgowych (§ 7). Wszelkie zatem wpłaty, dokonane przez płatników do dn. 31/III 1935 r., choćby nawet przed dniem wejścia w życie omawianego rozporządzenia, na poczet zaległości, które podlegają umorzeniu, uważa się jako nadpłaty, podlegające bądź zarachowaniu z urzędu na inne zaległości (o ile takie istnieją) bądź też zwrotowi w gotówce.

6) Jeżeli płatnik posiada zaległości w podatku dochodowym z okresów sprzed 1/IV 1933 r., a w roku budżetowym 1934/35 przypisano mu tylko dodatek kryzysowy, należy mimo to stosować ulgi i do wspomnianych zaległości w podatku dochodowym, jeżeli płatnik zapłacił w 1934/35 r. równowartość, odpowiadającą wymierzonomu mu w tym roku dodatkowi kryzysowemu. To samo dotyczy 1933/34 r. w wypadku, gdy nie było przy. isu w 1934/35 r.

7) Płatnikom, którym w latach 1933/34 i 1934/35 nie przypisywano podatku, ulgi — jak to już Min. Skarbu wyjaśniło w okólniku z dn. 17/IV 1935 r. L. D. V 15444/1/35 — w zasadzie nie przysługują. Dążąc jednak do jaknajszerszej likwidacji starych zaległości, Min. Skarbu — na podstawie art. 1 ustawy z dn. 26/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 202), rozszerzyło wszystkie ulgi, określone w omawianym rozporządzeniu, również i na wspomnianych wyżej płatników, jednakże pod tym tylko warunkiem, że zaległość sprzed 1/IV 1933 r. uległa skutek dokonanych uiszczeń zmniejszeniu w stopniu, przewidzianym w ust. 1 § 3. Jeżeli natomiast na poczet zaległości nie uskuteczono w latach 1933/34 i 1934/35 żadnych uiszczeń, wówczas ani umorzenie, ani wogóle żadne ulgi, przewidziane w omawianym rozporządzeniu, płatnikom nie przysługują.

8) Przez odroczenie lub rozłożenie na raty w latach budżetowych 1935/36 — 1937/38 podatków, przypisanych w tych latach, płatnik nie traci prawa do ulg, jeżeli odroczenie lub rozłożenie na raty nastąpiło wskutek podania, wniesionego przed doręczeniem płatnikowi upomnienia, i jeżeli nie przekracza swymi rozmiarami granic roku budżetowego, w którym nastąpił przypis.

9) W stosunku do płatników, którzy wskutek nieuiszczenia w terminie do dn. 1/VI r. b. dopłaty do równowartości przypisu z 1934/35 r. (§ 7 ust. 1.) lub też zaległości z 1933/34 r. (§ 7 ust. 3) utracili prawo do ulg z omawianego rozporządzenia, urzędy skarbowe podejmą niezwłocznie energiczną egzekucję celem ściągnięcia wszystkich przypadających od tych płatników zaległości, kierując ją przedewszystkiem przeciwko płatnikom ekonomicznie silniejszym. Jeżeli jednak płatnicy, o których wyżej mowa, uiszczą w terminie najpóźniej do dn. 15/VII r. b. włącznie brakującą do równowartości przypisu w 1934/35 r. różnicę (ust. 1 § 7) lub zaległość z 1933/34 r. (ust. 3 § 7) i ponadto 10% pozostałej zaległości w danym podatku — urzędy skarbowe zastosują do zaległości, pozostałych po tych wpłatach, ulgi, przewidziane w omawianym rozporządzeniu, przy czym celem uzyskania tych ulg winni płatnicy wnieść do urzędu skarbowego równocześnie z dokonaniem wpłaty, a w każdym razie nie później niż w dn. 15/VII r. b., należycie ostemplowane podanie.

10) Za posiadaczy gospodarstw wiejskich, o których mowa w ust. 2 § 7, należy uważać nie tylko posiadaczy gospodarstw rolnych, lecz również innego rodzaju gospodarstw wiejskich, jak np. leśnych, rybnych i t. p. Ustanowiony w tymże przepisie termin ulgowy (1/IX) dla dopłaty różnicy do równowartości podatku, przypisanego w 1934/35 r., przysługuje tym posiadaczom tylko w odniesieniu do zaległości w podatkach, których przedmiot pozostaje w związku z prowadzeniem gospodarstwa wiejskiego (a więc np. nie przysługuje ten termin, o ile chodzi o podatek od nieruchomości, gdy przedmiotem opodatkowania była nieruchomość czynszowa w mieście, o podatek przemysłowy od wolnego zajęcia zawodowego i t. p.).

11) W związku z postanowieniami ustępu ostatniego okólnika z dn. 11/V 1935 r. L. D. V 17931/1/35, Min. Skarbu wyjaśniło, że ulgi, określone w omawianym rozporządzeniu, nie przysługują upadłym płatnikom tylko wówczas, jeżeli upadłość została ogłoszona przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia i nie została przed tym dniem podniesiona. Jeżeli jednak upadłość została przed tym dniem podniesiona, wówczas ulgi przysługują.

Wyjaśnienie do § 9 i 10:

Bonifikaty, przewidziane w § 9, przysługują tylko wówczas, o ile odroczone zaległości płatnik pokrywa bądź gotówką, bądź obligacjami pożyczki wewnętrznej (narodowej) lub pożyczki konwersyjnej z 1924 r. Innymi środkami płatniczymi (np. świadectwami w naturze, obligacjami renty ziemskiej, cesjami i t. p.) płatnik może wprawdzie w granicach obowiązujących przepisów pokrywać zaległości odroczone, o których mowa w § 9, nie może jednak uzyskać bonifikat, w tym paragrafie przewidzianych.

Wyjaśnienie do § 11:

Przy uiszczeniach należności podatkowych drogą kompensacji (art. 103 § 2 ordynacji podatkowej) uważać należy jako dzień, w którym należność uiszczono, dzień złożenia urzędowo skarbowemu zaświadczenia, o którym mowa w § 81 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej, a nie dzień, w którym odnośna kwota wpłynęła do urzędu skarbowego.

WYMIAR PODATKU DOCHODOWEGO NA 1935 R. —

W związku z rozpoczynającym się okresem wymiarowym państwowego podatku dochodowego na rok podatkowy 1935 Ministerstwo Skarbu wydało specjalny okólnik (z dn. 18/VI r. b. L. D. V 22098/1/35), w którym jeszcze raz zwraca uwagę izb skarbowych na konieczność dostosowania postępowania wymiarowego już w roku bieżącym do przepisów ordynacji podatkowej, a w szczególności do zrealizowania zasadniczego postulatu tejże ordynacji (art. 76 § 2) — oparcia wymiaru na materiale faktycznym.

Urzeczywistnienie tego jest możliwe tylko w razie zgromadzenia w akcie wymiarowym wyczerpujących danych o wszystkich źródłach dochodowych podatnika i o ich wydajności, jak i wogóle o wszystkich stosunkach majątkowych podatnika, mogących mieć wpływ na rozmiar jego obowiązku podatkowego. Należy te założenie i umiejętne wykorzystanie listy domniemyanych płatników jest zatem podstawowym warunkiem dobrego przeprowadzenia akcji wymiarowej.

Jak wykazała tegoroczna praktyka w podatku przemysłowym od obrotu, do właściwego uchwycenia podstaw wymiaru przyczynia się w wybitnym stopniu współdziałanie podatnika w postępowaniu wymiarowym. Toteż ten współdziałanie w formie t. zw. postępowania wyjaśniającego powinien być realizowany przy wymiarze podatku dochodowego na rok bieżący w stopniu możliwie najszerszym. Pozwoli to z jednej strony w bardzo wielu wypadkach ujawnić nowe źródła dochodowe podatników, a z drugiej strony zapobiegnie błędnej ocenie wydajności ich źródeł.

Wprawdzie ordynacja podatkowa nie zawiera przepisów, zobowiązujących władze wymiarowe do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego odnośnie płatników, nieprowadzących ksiąg, z wyjątkiem płatników, którzy w złożonych zeznaniach pominęli pewne źródła dochodowe, to jednak postanowienia art. 76 § 2 ordynacji podatkowej upoważniają władze wymiarowe do wzywania płatników celem przesłuchania, wykazania przychodów i rozchodów, majątku i dochodu oraz do udzielania wszelkich wyjaśnień i dowodów, toteż z tego uprawnienia należy korzystać we wszystkich wypadkach zachodzących wątpliwości odnośnie danych zeznania lub też zupełności i dokładności zebranego materiału wymiarowego bez względu na to, czy podatnik złożył zeznanie, czy też go (nawet wbrew obowiązki), nie złożył.

W tym celu należy, w trybie art. 76 § 2 o. p., w możliwie najszerszych rozmiarach drogą korespondencji, a szczególnie drogą osobistego przesłuchania podatni-

k ó w, ustalać dane, potrzebne do wymiaru podatku, ewentualnie żądać przedkładania dowodów, uzasadniających zeznania lub wyjaśnienia, i dopiero po wyjaśnieniu zachodzących wątpliwości ustalać podstawy wymiaru na zasadzie w ten sposób uzyskanego materiału. Wszelka dowolność i pochopność w ustalaniu obowiązku podatkowego i jego rozmiaru w żadnym wypadku nie może mieć miejsca. Pod tym względem przypomnieć należy okólnik z dn. 29/I r. b. L. D. V 3817/1/35 (tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 5/1935, str. 174).

W ramach postępowania wyjaśniającego należy odpowiednio wykorzystywać dane, posiadane przez władze wymiarowe w postaci informacji, protokołów lustracyjnych, oględzin obiektów majątkowych, dochodzeń urzędowych i t. p., ewent. korygujących należyte drogą oceny tychże materiałów przez biegłych.

We wszystkich wypadkach, gdy przychody oraz rozchody płatników dadzą się do możliwej ścisłości ustalić drogą wykorzystania materiałów, uzyskanych z zeznań płatników, świadków, biegłych wzgl. przedłożonych dowodów, podstawy wymiaru muszą być ustalane jedynie na podstawie tych materiałów.

Dopiero — jako środek ostateczny — w wypadkach rzeczywistych trudności w ustalaniu podstaw wymiaru w sposób wyżej wskazany, ustalanie podstaw wymiaru może mieć miejsce przez zastosowanie norm orientacyjnych.

Normami orientacyjnymi przy wymiarze podatku dochodowego będą normy średniej dochodowości dla nieruchomości gruntowych, przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz zajęć zawodowych. Dochód, ustalony na podstawie norm średniej dochodowości, jest dochodem czystym, uwzględniającym potrącenia z przychodów kosztów uzyskania, zachowania i zabezpieczenia przychodów, odpisy na amortyzację oraz odliczenia, przewidziane w p. 5 art. 10 ustawy o państwowym podatku dochodowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76/1934, poz. 715), odnoszące się do opodatkowanych źródeł dochodu, a mające charakter powszechny w danym okręgu.

Nadto z odliczeń, wymienionych w p. 5 art. 10 ustawy, dopuszczalne są potrącenia wydatków o charakterze indywidualnym, a nie powszechnym, jakoto: a) wszelkie samcistne podatki gminne, b) składki kościelne, c) specjalne dopłaty drogowe (od adjacjentów) na rzecz dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, d) opłaty na rzecz spółek drogowych, które to wydatki należy odliczyć od dochodu, ustalonego na podstawie norm średniej dochodowości.

Natomiast we wszystkich wypadkach ustalenia dochodu na podstawie norm średniej dochodowości należy od dochodu płatnika potrącić udowodnione odliczenia, wymienione w p.p. 1, 2, 3 i 4 art. 10 ustawy.

Aczkolwiek przepisy § 1 art. 32 ordynacji podatkowej przewidują ustalenie norm orientacyjnych dla podatków przez komisje odwoławcze, jednak ze względu na okoliczność, że przewidziane w § 2 tegoż artykułu specjalne postanowienia, określające sposoby ustalania norm orientacyjnych i szacunkowych, nie zostały dotąd ogłoszone, Ministerstwo Skarbu poleiło dla roku podatkowego 1935 ustalić normy orientacyjne w dotychczasowym trybie.

W szczególności izby skarbowe mają ustalić — w sposób, przewidziany w § 160 instrukcji z dn. 15/V 1929 r. dla poszczególnych okręgów wymiarowych — wysokość czynszów dzierżawnych, mających służyć za podstawę obliczenia renty gruntowej, przy współdziałaniu przedstawicieli rolnictwa, i rozesał ustalenia te w możliwie szybki terminie. Wysokość czynszów dzierżawnych winna być ustalona w każdym okręgu wymiarowym — w zależności od jakości gleby — oddzielnie dla gruntów bardzo dobrych, dobrych, średnich i lichych — w kilogramach żyta z 1 ha gruntów ornych. Urzędy skarbowe po otrzymaniu ustalonych przez izbę czynszów dzierżawnych natychmiast przystępują do ustalania wysokości renty gruntowej, przyczem wysokość renty gruntowej określić należy na podstawie wyrażonych w kilogramach żyta czynszów dzierżawnych z 1 ha gruntów ornych, przyjmując, że czynsze w zasadzie stanowią 70% renty gruntowej. W zależności od warunków miejscowych może być przyjęty inny stosunek czynszów dzierżawnych do renty gruntowej. W takich wypadkach stosunek ten winien być ustalony przez biegłych.

Jako wartość pracy w gospodarstwach, administrowanych przez właścicieli, należy przyjąć normy, wskazane w okólniku Ministerstwa Skarbu z dn. 11/IV 1924 r. L. D. V 244 II, 21. W ten sposób ustalone normy średniej dochodowości z gruntów zastępują urzędy skarbowe do wymiaru podatku dla poszczególnych płatników, zaliczając uprzednio posiadane przez nich grunty do odpowiednich, pod względem jakości gleby, kategorii (grunty b. dobre, dobre, średnie i liche).

Dla zachowania równomierności w opodatkowaniu gospodarstw rolnych, Ministerstwo Skarbu, z uwagi na znaczną roz-

piętość cen żyta w poszczególnych dzielnicach kraju, określiło na podstawie urzędowych danych statystycznych przeciętne ceny za 100 kg żyta, jak następuje (w zł):

Województwa:	Z okresu gospodarczego 1933, 34	Z roku kalendaryjnego 1934
Warszawskie	12 00	12 00
Łódzkie	12 50	13 00
Kieleckie	12 00	12 00
Lubelskie	11 00	11 00
Białostockie	11 00	11 00
Wileńskie	13 00	12 00
Nowogródzkie	11 00	11 00
Poleskie	12 00	11 50
Wołyńskie	11 00	11 00
Poznańskie	13 00	14 00
Pomorskie	13 00	14 00
Śląskie	14 50	15 00
Krakowskie	13 50	14 00
Lwowskie	12 50	13 00
Stanisławowskie	14 00	14 00
Tarnopolskie	11 50	12 00

Według tych cen należy przeliczać na złote dochód, określony w centnarach metrycznych żyta na podstawie norm średniej dochodowości. Zastosowanie jednej z podanych cen zależne powinno być od tego, czy opodatkowanie następuje według wyników roku gospodarczego, czy też wyników roku kalendarzowego.

Okólnik Min. Skarbu przypomina i poleca bezwzględnie stosować przepis art. 15 ustawy o państwowym podatku dochodowym, ograniczający do wartości 4 q żyta wysokość dochodu podatkowego z 1 ha gruntów gospodarstw rolnych do 15 ha, położonych w odległości ponad 5 km od granic administracyjnych miast z ludnością ponad 100 000, podkreślony ostatnio w okólniku z dn. 14/II 1935 r. Nr. D. V 6282/2 35 (tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 9/1935, str. 310).

Normy średniej dochodowości dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, zajęć przemysłowych oraz wolnych zajęć zawodowych mają ustalić izby skarbowe w sposób dotychczasowy.

Ustalone przez władze wymiarowe dla celów wymiaru podatku przemysłowego od obrotu obroty przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych, zajęć przemysłowych oraz wolnych zajęć zawodowych nie mogą być w żadnym wypadku podwyższone specjalnie dla celów wymiaru podatku dochodowego, i normy średniej dochodowości muszą być bezwzględnie stosowane do prawomocnie ustalonych obrotów. Odstępstwo od tej zasady może mieć miejsce jedynie w wyjątkowych wypadkach, przyczem podwyższenie obrotu musi być uzasadnione w aktach wymiarowych konkretnymi okolicznościami. Z reguły będzie to miało miejsce w wypadkach wyjścia na jaw nowych okoliczności, uzasadniających podwyższenie już ustalonych obrotów, przyczem jednocześnie winien być uskuteczniiony dodatkowy wymiar podatku przemysłowego od obrotu.

W stosunku do płatników, którzy za rok 1934 opłacali zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu, przeciętna suma obrotu z lat poprzednich, stanowiąca podstawę obliczenia wysokości zryczałtu, nie może być przyjęta za podstawę do wymiaru podatku dochodowego na rok 1935. W tych wypadkach podstawą wymiaru powinien być obrót, faktycznie osiągnięty w 1934 r., który należy ustalić indywidualnie dla każdego płatnika w sposób, wskazany w § 248 i następnych instrukcji podatkowej.

Okólnik Min. Skarbu specjalnie zaznacza, że normy średniej dochodowości można stosować jedynie w wypadkach, gdy płatnik na poparcie zeznanego dochodu nie przedstawił ksiąg handlowych i gospodarczych wzgl. innych dowodów, lub gdy przesłuchanie podatnika nie dało wystarczającego materiału do obliczenia jego dochodu podatkowego, przyczem ze względu na okoliczność, że istota podatku dochodowego nie dopuszcza szablonowego ustalenia podstawy wymiarowej, a wymaga indywidualnego szacowania dochodu poszczególnych płatników, przeto i przy stosowaniu norm przeciętnej dochodowości należy, o ile możliwości, indywidualizować wymiary dla poszczególnych płatników.

Wysokość dochodu, wynikająca z zastosowania norm przeciętnej dochodowości, winna być w każdym wypadku porównana z posiadanymi przez urząd danymi o ogólnym stanie ekonomicznym płatnika, jego sile płatniczej, warunkach, w jakich znajdują się jego źródła dochodowe i t. p., aby w konsekwencji uniknąć szablonowego stosowania norm przeciętnej dochodo-

wości w stosunku do warsztatów gospodarczych o obniżonej dochodowości wzgl. wręcz deficytowych i wskutek tego dokonywania nierealnych wymiarów.

W odniesieniu do nieruchomości budynkowych norm średniej dochodowości stosować nie należy, natomiast powinno się w każdym wypadku, wzywając płatników do udzielenia wyjaśnień i przedłożenia dowodów, usprawiedliwiających przychody i rozchody nieruchomości, ustalać podstawy wymiaru drogą liczbowego zestawienia przedkładanych dowodów, przy czym jeżeli chodzi o drobne wydatki, związane z użytkowaniem nieruchomości, których poniesienie nie nasuwa wątpliwości, to takie wydatki należy potrącić nawet w razie nieprzedłożenia na nie dowodów.

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu w okólniku zaznaczyło, że wymiar podatku dochodowego na 1935 rok podatkowy winien być przez wszystkie urzędy skarbowe uskuteczniiony w terminach, przewidzianych w § 80 p. 6 lit. a i b rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 19 IX 1934 r. w sprawie wykonania ordynacji podatkowej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 91, poz. 821) i w tym celu polecił ściśle zastosowanie się do przepisów § 235 instrukcji podatkowej odnośnie przesłania kart źródeł dochodu, kart lustracyjnych i materiałów informacyjnych, dotyczących płatników, podlegających opodatkowaniu w innych okręgach wymiarowych, do dn. 1/VII r. b.

Również badanie ksiąg handlowych i gospodarczych winno w pierwszym rzędzie nastąpić dla przedsiębiorstw wzgl. gospodarstw rolnych, których właściciele zamieszkują w innych okręgach wymiarowych, a odpis sporządzonych protokółów należy natychmiast przesłać właściwym urzędem skarbowym, celem nieopóźnienia akcji wymiarowej.

TERMIN SKŁADANIA DEKLARACJI O ULGI PODATKOWE.

Na podstawie art. 1 i 5 ustawy z dn. 10 III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 291), w brzmieniu ustawy z dn. 26/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 202) Min. Skarbu okólnikiem z dn. 21/V 1935 r. L. D. V 19457/1/35 zarządziło, co następuje: wyznaczony w ust. 1 § 13 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15/IV 1935 r. o ulgach w spłacie zaległości podatkowych termin 15/V r. b. dla złożenia oświadczenia o chęci korzystania z ulg, określonych w rozporządzeniu, i o rezygnacji z ulg, określonych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 25/XI 1933 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych wraz z późniejszymi zmianami, przesunięty został dla posiadaczy gospodarstw wiejskich, których główne zajęcie stanowi prowadzenie tych gospodarstw, na dz. 1 VI 1935 r.

Natomiast dla pozostałych kategorii płatników, korzystających z ulg z urzędu, termin 15/V obowiązuje nadal i przedłużony nie będzie.

ULGI W PODATKU PRZEMYSŁOWYM PRZY TRANZAKCJACH GIEŁDOWYCH.

Min. Skarbu okólnikiem z dn. 31/V 1935 r. L. D. V 15114/4/35 wyjaśniło, że z ulg, przewidzianych w art. 3 p. 14 ustawy o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76, poz. 716), mogą korzystać tylko te transakcje giełdowe, których wynikiem jest dostawa na obszar obowiązywania ustawy o państwowym podatku przemysłowym oraz na obszar W. M. Gdańska.

Z ulg nie mogą natomiast korzystać transakcje giełdowe, których wynikiem jest dostawa poza granice celne Rzeczypospolitej, t. j. eksport.

HOTELE — PODATEK OD LOKALI.

Min. Skarbu okólnikiem z dn. 6/VI 1935 r. L. D. V 31503/3/4 wyjaśniło, że hotele, pensjonaty, pokoje umeblowane i t. p. są w rozumieniu ustawy o podatku od lokali z dn. 2 VIII 1926 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76/1934, poz. 718) lokalami wieloizbowymi, zajmowanymi przez przedsiębiorstwa handlowe celem odnajmu poszczególnych izb czasowym podnajemcom (sublokatorom). Stosownie też do ilości izb podlegają te lokale — na zasadzie art. 5 omawianej ustawy — podatkowi od lokali według 8% względnie 12% stopy podatkowej. Podstawę zaś wymiaru dla tych lokali wraz z należącymi do nich zabudowaniami gospodarczymi, piwnicami i składami i t. p. stanowi na zasadzie postanowienia lit. b art. 4 powołanej ustawy komorne względnie wartość czynszowa z roku poprzedzającego rok podatkowy, gdyż na podstawie ust. 1 lit. f art. 2 ustawy z dn. 11/IV 1924 r. o ochronie lokatorów („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 406) lokale te nie podlegają przepisom tej ustawy. W wypadku jednak, gdy lokale te należały zostały wraz z urządzeniem wewnętrznym, a nie może być ustalone komorne wyłącznie za lokal, podstawę wymiaru stanowi:

1) komorne za izby, przeznaczone do oddawania w najem, obliczone w sposób, podany w ust. 2 § 12 rozporządzenia wy-

konawczego z dn. 14/IX 1934 r. do powołanej wyżej ustawy („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 772) — zatem ta część z obliczonych w stosunku rocznym cen za odnajmem powyższych izb, która pozostaje po potrąceniu obliczonej w stosunku rocznym wartości świadczeń z tytułu umeblowania, opału, światła, usługi i t. p. innych świadczeń,

2) wartość czynszowa: a) izb, zajętych na potrzeby omawianych przedsiębiorstw względnie również i mieszkań właścicieli lub prowadzących te przedsiębiorstwa, jakoteż i mieszkań, zajmowanych przez służbę, zatrudnioną w tych przedsiębiorstwach — o ile mieszkania te wchodziły w skład lokali, b) przynależności lokali, jak: zabudowania gospodarcze, ogrody, piwnice, składy, garaże i t. p., oraz części tych lokali, zajmowanych przez omawiane przedsiębiorstwa na prowadzenie przedsiębiorstw restauracyjnych lub innych podobnych.

Obliczona w powyższy sposób łączna suma stanowi podlegające podatkowi od lokali komorne. Przytem Min. Skarbu zaznaczyło, że oszacowanie wartości świadczeń oraz wartości czynszowej winno być przeprowadzone przy udziale conajmniej 2 biegłych. O dniu zaś przeprowadzenia oszacowania winien być zawiadomiony płatnik celem umożliwienia mu wzięcia odpowiedniego udziału w tem oszacowaniu, względnie winien mu być podany do wiadomości akt oszacowania celem umożliwienia mu udzielenia wyjaśnień względnie przedstawienia swych uwag i wniosków.

Również w sposób powyższy należy ustalić podstawę wymiaru, gdy omawiane przedsiębiorstwa prowadzone są w lokalach, znajdujących się w nieruchomościach, należących do właścicieli tych przedsiębiorstw, a wartości czynszowej lokali nie można ustalić w sposób, podany w zdaniu drugim lit. b art. 4 wymienionej ustawy względnie w zdaniu drugim p. 2 § 11 powołanego wyżej rozporządzenia wykonawczego z dn. 14/IX 1934 r.

Dodać należy, że przy ustalaniu podstawy wymiaru obojętna jest okoliczność, czy izby były przez pełny rok, czy też tylko przez pewną ilość dni w roku oddawane w najem, względnie w ogóle w najem nie były oddawane, gdyż na zasadzie art. 2 powołanej ustawy o podatku od lokali przedmiotem opodatkowania jest lokal — a zatem lokal jako całość. Także i w postanowieniu p. 6 art. 3 powyższej ustawy wymienione są tylko lokale jako wolne od omawianego podatku w wypadkach, gdy są czasowo niezamieszkałe lub nieużytkowane na cele przemysłowe, handlowe i t. p.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 10 do 15 czerwca 1935 r.

— W okresie sprawozdawczym rynek dewiz wykazywał na giełdzie warszawskiej tendencję niejednorodną; silniejszymi fluktuacjom podlegały przede wszystkim dolar i funt szterling, a następnie związane z nimi dewizy — w zależności od rozwijania się sytuacji politycznej w Francji i przedsiębioranych przez Rząd francuski środków dla ochrony waluty. Frank francuski na giełdzie warszawskiej odnotował małe wahania obustronne (od minus 1 do plus 0,5), zamykając okres sprawozdawczy na zero; osłabły natomiast belgi — do poniżej górnego punktu złota, co świadczy o ustaniu dopływu kapitałów z Francji również i do Belgii; frank szwajcarski w dalszym ciągu wzykuje — obecnie zresztą dużo słabiej niż w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy (1,02 wobec 1,57 na 100 frankach). Poza to zwykły kursów na giełdzie warszawskiej wykazały następujące dewizy (w 100 jednostkach): floreny holenderskie 0,40, korony szwedzkie 0,25, korony duńskie 0,60, korony norweskie 0,75 oraz dolary telegraficzne 0,01^{1/2}, na \$ 1 i funty szterlingi 0,11 na £ 1; nizki pozostałych dewiz były następujące (w 100 jednostkach): belgi 0,10, marki niemieckie 0,15, korony czechosłowackie 0,01 i liry włoskie 0,13.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po 528 ÷ 529 za \$ 1 (wobec 529 za \$ 1 w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1		528 ^{3/4}
„ „ „ telegr. \$ 1	530 ^{7/8}	528 ^{7/8}	530 ^{7/8}
Funty szterlingi	£ 1	26,24	26,03
Franki francuskie	100 fr.	34,98 ^{1/2}	34,97

Franki szwajcarskie	100 fr.	173.12	173.05	173.12
Belgi	100 blg.	89.95	89.87	89.90
Marki niemieckie	100 RM	213.60	213.35	213.60
Korony czeskosłowack.	100 kor.	22.13	22.07	22.13
Liry włoskie	100 lir.	43.80	43.75	43.75
Floreny holenderskie	100 fl.	359.20	358.50	359.00
Guldery gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	135.30	134.20	134.95
Korony duńskie	100 kor.	117.20	116.20	117.20
Korony norweskie	100 kor.	—	—	130.40

Okres sprawozdawczy na rynku papierów lokacyjnych państwowych minął przy nastroju słabszymi mniejszych obrotach. Zysk kursowy (zł 0'15) odnotowała jedynie 4%owa Poż. Dolarowa, którą najczęściej poszukiwano i którą zawarto największą liczbę transakcji. Natomiast pozostałe pożyczki premijowe zmniejszały: 3%owa Poż. Budowlana o zł 0'50 i 4%owa Poż. Inwestycyjna w sztukach o zł 0'15; serjami tej pożyczki — podobnie, zresztą, jak i w okresie poprzedzającym — nie uskuteczniono żadnej transakcji. Wśród pozostałych pożyczek państwowych — najpoważniej zmniejszała 5% Poż. Konwers. Kolejowa — bo o 1'00% nom., następnie 6%owa Poż. Dolarowa — o 0'75% nom. i wreszcie 5% Poż. Konwersyjna — o 0'50% nom. Jak widzimy więc, poza 4%ową Poż. Dolarową, która kontynuowała ruch wzrostowy, wszystkie pożyczki obniżyły się, tracąc zysk z poprzedniego okresu.

Również i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych nastąpiło osłabienie tendencji i równoczesne ograniczenie obrotów. Wśród listów zastawnych Tow. Kred. Ziemskiego oba notowane papiery — 4½%-owe i 7%-owe (w \$ zł.) — zmniejszały po 0'25% nom. Z listów zastawnych m. Warszawy — największym powodzeniem cieszyły się listy 5%-owe skonwertowane (z 1933 r.), nabywane głównie dla celów lokacyjnych; wskutek przewyżki podaży straciły one 0'50% nom., ale transakcje niemi stanowiły jednocześnie gros ogólnych transakcji. Natomiast listy zastawne 5½%-owe zwykle zmniejszały bardzo poważnie, bo o 1'25% nom.; wreszcie listy 4½%-owe spadły o 0'25% nom. Listy miast prowincjonalnych obiegały po kursach naogół obniżonych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	42.40	42.00	42.25
4% " Dolarowa	\$ ¹⁾	53.45	52.85	53.40
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	—	—	105.00
4% " " serje	zł w zł. 100	109.00	107.00	107.00
w % nominalu				
5% " Konwersyjna	zł	66.50	66.00	66.00
5% " Konwers. Kol.	zł	—	—	66.25
5% " " " " " "	zł	—	—	60.00
6% " Dolarowa	\$	81.75	80.50	80.75
7% " Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	66.25	65.00	65.38
		-66.00 ⁴⁾	-65.25 ⁴⁾	-65.75
				-65.50
				-66.00 ⁴⁾
Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.20
8% " " " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	25.31	83.00
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7% Obl. Kom. B.-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.00
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8% " Bud. " " " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	93.00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.05
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81.00	81.00	81.00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81.00	81.00	81.00
Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych				
7% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁵⁾	£	81.50	81.00	81.00
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk.	zł	48.75	48.25	48.50
		-48.25 ⁴⁾	-48.00 ⁴⁾	-48.75
				-48.25 ⁴⁾

7% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk.	\$ w zł.	—	—	48.25
4½% " " " " m. Warszawy	zł	—	—	67.00
5% " " " " " "	zł	69.25	68.50	68.50
5% " " " " z 1933 r.	zł	58.25	57.50	57.50
				-58.00
5% " " " " Kalisz z 1933 r.	zł	—	—	45.25
5% " " " " Łodzi z 1933 r.	zł	51.75	51.50	51.50
5% " " " " Piotrkowa z 1933 r.	zł	—	—	47.00
5% " " " " Radomia z 1933 r.	zł	—	—	41.50
5% " " " " Siedlec z 1933 r.	zł	—	—	39.00

Obligacje miast

VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	—	—	63.00
---------------------------------	----	---	---	-------

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	New York ¹⁾	London ²⁾	Paryż ¹⁾	
10/VI	b r a k	d a n y	c h	
11/ "	18.89	—	286.00	
12/ "	18.88	26.25	288.00	
13/ "	18.88½	—	—	
14/ "	18.89½	26.18	—	
15/ "	18.90	26.21	—	
	Zurych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	
10/VI	— ⁴⁾	— ⁴⁾	— ⁴⁾	
11/ "	57.90	46.76 ÷ 46.86	—	
12/ "	—	46.68 ÷ 46.78	—	
13/ "	57.90	46.72 ÷ 46.82	—	
14/ "	—	46.75 ÷ 46.85	—	
15/ "	57.82½	46.765 ÷ 46.865	—	
	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
10/VI	b r a k	d a n y	c h	— ⁴⁾
11/ "	86.90	75.00	78.00	— ⁴⁾
12/ "	—	—	—	— ⁴⁾
13/ "	86.10	75.00	77.75	99.90 ÷ 100.10 ⁵⁾
14/ "	86.25	74.50	77.25	99.90 ÷ 100.10
15/ "	—	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁶⁾

	20 ÷ 25/V	3 ÷ 8/VI	11 ÷ 15/VI
(maksimum — minimum — ultimum; w nawiasach obroty)			
New - York			
6% dolarowa			
1920	80 ¹⁾ / _R —79 ³⁾ / _R —80 (32 000)	80—79 ¹⁾ / _R —79 ³⁾ / _R (32 000)	80—79 ²⁾ / _R —79 ³⁾ / _R (15 000)
8% Dillon.			
1925	92 ¹⁾ / _R —91—91 ³⁾ / _R (43 000)	92 ³⁾ / _R —91 ¹⁾ / _R —92 (45 000)	92—91—92 (23 000)
7% stabilizac.			
1927	106—102 ¹⁾ / _R —104 (36 000)	111 ¹⁾ / _R —105—111 (54 000)	111 ³⁾ / _R —109—110 (22 000)
7% Warszawy			
1928	72—71 ¹⁾ / _R —72 (31 000)	72 ³⁾ / _R —71 ¹⁾ / _R —71 ³⁾ / _R (7 000)	72—71 ¹⁾ / _R —71 ¹⁾ / _R (9 000)
7% śląska			
1928	73—72—72 ¹⁾ / _R (3 000)	73 ¹⁾ / _R —72 ¹⁾ / _R —72 ¹⁾ / _R (6 000)	72 ¹⁾ / _R —72 ¹⁾ / _R —72 ¹⁾ / _R (11 000)
London			
7% stabilizac.			
1927	93.60—92.10— 93.60	93.97—92.97 —93.47	93.83—92.33— 93.33
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	65.50—63.50— 63.50	—	—
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	65.95—65.75	65.97—65.58	66.62—65.48
Medjolan			
7% włoska			
1924	97.90— 97.90	97.20 (125)	97.70—97.00— 97.80 (300)

1) Za zł 100.

2) Za £ 1.

3) Brak danych.

4) Giełda nieczynna.

5) Notowania Bank von Danzig.

6) Kursy — w % ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

1) \$ 5 = zł 44.57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) \$ 1 = 5.183 fr. szwaic. = Hfl. 2.488.

4) Dotyczy drobnych odcinków.

5) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 CZERWCA 1935 R. — Pierwsza dekada czerwca r. b. wykazała w zakresie zwyczajnych obrotów walutowych Banku nadwyżkę skupu nad sprzedażą. W stosunku do poprzedniej dekady nastąpił spadek sprzedaży do połowy, przy jednoczesnym wzroście skupu. Porównanie I dekady czerwca z I dekadą maja wykazuje w czerwcu wzrost obrotów walutowych, przyczem wzrósł tylko skup, a sprzedaż zmalała.

Rezerwy walutowe Banku zostały w I dekadzie czerwca zwiększone z 150 miljn. do 165 miljn., czyli do poziomu o 11 miljn. jednak niższego niż przed miesiącem, t. j. na ultimo I dekady maja.

Dopływ złota do Banku (skup przez oddziały) trwał w dekadzie sprawozdawczej w dalszym ciągu, choć utrzymywał się — podobnie jak w kilku ostatnich dekadach — w rozmiarach zredukowanych w stosunku do poprzedniego długiego okresu znacznie zmniejszonego skupu.

Zapasy złota podniósł się w I dekadzie czerwca z 509.3 miljn. do 509.4 miljn., czyli do poziomu wyższego o 0.4 miljn. niż przed miesiącem, t. j. na ultimo I dekady maja. W okresie rocznym, t. j. od dn. 10/VI 1934 r. poczynając, zapas złota uzyskał bardzo poważnąwyżkę — 21.8 miljn.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych oraz części natychmiast płatnych zobowiązań, podlegającej pokryciu, powyższy zapas złota stanowił na ultimo I dekady czerwca 48.21%, a więc dość znacznie więcej niż na ultimo maja, więcej także niż przed miesiącem (t. j. na ultimo I dekady maja) i niż przed rokiem (t. j. na ultimo I dekady czerwca 1934 r.). Ten ruch wyższy pokrycia złotem obiegu i zobowiązań ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

		%
10/V 1935	47.31	
31/V "	47.54	
10/VI "	48.21	
10/VI 1934	48.16	

Wzrost procentu pokrycia w dekadzie sprawozdawczej był stosunkowo znacznie silniejszy niż wzrost samej sumy pokrycia, t. i. zapasu złota, jednocześnie bowiem nastąpiła wyraźna niżka sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku (względnie części ich, podlegającej pokryciu), mianowicie z 1171.3 miljn. do 1156.5 miljn. (względnie z 1071.3 miljn. do 1056.5 miljn.).

Tym razem niższe uległy oba składniki powyższej sumy — nietylko, jak to zwykle bywa na początku miesiąca, obieg biletów bankowych, ale również (i to silniej nawet) — natychmiast płatne zobowiązania.

W zakresie zobowiązań saldo pozycji „różne rachunki” wykazało lekki wzrost (z 27.8 miljn. do 28.2 miljn.), a niższe uległy tylko lokaty żyrowe, które normalnie na początku miesiąca właśnie do Banku dopływają.

Jeśli chodzi o lokaty żyrowe, to w ostatnich miesiącach odmienną tendencję wykazują lokaty żyrowe kas państwowych — wzrastając na ultimo, a spadając na początku miesiąca. W III dekadzie maja lokaty te silnie wzrosły, a w I dekadzie czerwca silnie spadły, choć zatrzymały się na poziomie wyższym niż przed miesiącem (dn. 10/V r. b.), wykazując jednak niżkę w stosunku do stanu przed rokiem (dn. 10/VI 1934 r.). Lokaty na rachunkach prywatnych, jak zwykle na początku miesiąca, wzrosły w dekadzie sprawozdawczej, ale stosunkowo słabo, i w związku z tem okazały się dość znacznie niższymi niż przed miesiącem, choć jednocześnie przekroczyły wyraźnie poziom sprzed roku. Te wahania lokat żyrowych liczbowo ilustruje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
10/V 1935	35	202.5
31/V "	23.4	168.3
10/VI "	4.3	177.3
10/VI 1934	10.0	170.0

Obieg biletów bankowych obniżył się w I dekadzie czerwca tylko o 5.2 miljn. W poprzednich miesiącach w I dekadzie spadek obiegu był również bardzo niewielki (luty — 4.0 miljn., marzec — 5.8 miljn., kwiecień — 2.6 miljn.), z wyjątkiem, oczywiście, I dekady roku (spadek o 42.8 miljn.), a także maja (o 14.8 miljn.). Niewielki spadek obiegu w dekadzie sprawozdawczej przyczynił się do tego, że obieg zatrzymał się na poziomie wyższym niż na ultimo I dekady poprzednich miesięcy r. b., a więc także i maja, i że wykazał on silną

wyżkę w stosunku do stanu przed rokiem. Zmiany w stanie obiegu odczytać możemy z następującego zestawienia (w miljn. zł):

10/V 1935	931.2
31/V "	951.9
10/VI "	946.7
10/VI 1934	908.6

Spadek obiegu w dekadzie sprawozdawczej o 5.2 miljn., t. j. o ok. 0.5% nie znajdował odpowiednika w dopływie lokat żyrowych, które — przeciwnie — skurczyły się, natomiast pozostała w pewnym związku ze zmniejszeniem się działałości kredytowej Banku.

Jeśli chodzi jednak o kredyty Banku, to tu właściwie spadek nastąpił tylko w jednej pozycji — pozycji pożyczek zastawowych, których suma zmniejszyła się o 6.0 miljn. Natomiast kredyty najważniejsze — dyskonto weksli — uległy lekkiej wyżce — o 5.0 miljn., i zwiększyła też suma skupionych przez Bank biletów skarbowych, mianowicie o 3.0 miljn. Zaznaczyć należy, że — tak jak w czerwcu (ostatnim miesiącu II kwartału) — tak tylko jeszcze w marcu (ostatnim miesiącu I kwartału) I dekada przyniosła wzrost portfeli wekslowego (w marcu o 3.6 miljn.), w pozostałych natomiast miesiącach I półrocza r. b. w I dekadzie następował normalny po ultimo miesięcznym spadek kredytów dyskontowych.

W okresie miesięcznym, t. j. od końca I dekady maja do końca I dekady czerwca, kredyty silnie wzrosły, a procentowo biorąc najsilniej, bo o 42% — skup biletów skarbowych. W liczbach absolutnych wzrost kredytów w okresie miesięcznym przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe	23.2
Pożyczki zastawowe	7.4
Bilety skarbowe	16.0

W okresie rocznym 10/VI 1934 ÷ 10/VI 1935 nastąpił również wzrost kredytów, ale szczególnie silny tylko dla kredytów dyskontowych, przyczem pożyczki zastawowe utrzymały się w r. b. prawie na identycznym poziomie co w r. ub., jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe	49.0
Pożyczki zastawowe	0.2
Bilety skarbowe	5.5

Co się tyczy pozostałych — poza wyżej omówionymi 3 rodzajami kredytów — operacji czynnych Banku, to większą różnicę wykazał w I dekadzie czerwca tylko skup przez Bank na własność części monet i bilonu z emisji skarbowej, których zapas obniżył się o 2.4 miljn. Zapas papierów kredytu długoterminowego, skupowanych przez Bank, pozostał prawie bez zmiany, podnosząc się zaledwie o 0.04 miljn., a dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu w ogóle niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	10 V	31/V	10 VI
Waluty i dewizy	17 673	14 960	16 534
Weksle krajowe	611 814	629 939	634 971
Bilety skarbowe	38 181	51 244	54 201
Polskie monety srebrne i bilon	46 501	42 158	39 712
Pożyczki zabezpieczone zastawami	47 285	60 724	54 693
Papiery proc. własne	41 538	41 636	41 676
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	892 992	930 662	931 787

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł w I dekadzie czerwca z 378.0 miljn. do 380.6 miljn., tendencja więc tu była odmienna niż dla obiegu biletów, emitowanych przez Bank Polski. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	10/V	31/V	10/VI
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	285.5	293.1	295.9
w tem:			
10-złotówki	125.6	128.5	130.7
5-złotówki	101.8	103.6	104.9
Bilon niklowy i brązowy	82.9	84.9	84.7
Razem:	368.5	378.0	380.6

Obieg pieniężny całkowity, t. j. obieg biletów Banku Polskiego i bilonu, wykazał w I dekadzie czerwca niżkę z 1329.9 miljn. do 1327.3 miljn., czyli do poziomu o 2.6 miljn. wyższego niż przed miesiącem.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

PROBLEM FRANKA FRANCUSKIEGO

Problem obrony obecnego poziomu waluty francuskiej stanowi centralny punkt w rozwoju tych wszystkich wypadków, jakich jesteśmy świadkami we Francji na terenie zarówno finansowym jak i gospodarczym, jak wreszcie politycznym i społecznym. Wystarczy przeczytać tylko tekst ustawy o „pełnomocnictwach wyjątkowych”, jakie po tygodniowym przesłuchaniu kryzysie rządowym uzyskał w rezultacie dn. 8 b. m. gabinet P. Laval'a, aby to właśnie stwierdzić. Jedyny artykuł wspomnianej ustawy o pełnomocnictwach brzmi mianowicie: „W celu uniknięcia zdewaluowania pieniądza Senat i Izba Deputowanych upoważniają Rząd do przedsięwzięcia w drodze dekretów aż do dn. 31 października 1935 r. wszystkich zarządzeń z mocą ustawową dla walki ze spekulacją i obrony franka”.

Jaka jest istotna przyczyna obecnego niepokoju co do losów franka — niepokoju, który w pierwszych dniach czerwca przybierał na terenie francuskim niejednokrotnie rozmiary paniki? P. Laval w swej mowie powiedział, co następuje: „Stan finansów publicznych jest jedyną groźbą, która wisi nad frankiem. Każdy wie, iż nasze zapasy złota wystarczyłyby, aby uniemożliwić nam jakikolwiek atak. Tylko trwanie w dalszym ciągu zbyt wielkiego deficytu budżetowego, wyczerpującego Skarb i niepokojącego oszczędność, mogłoby w rezultacie dotknąć go...” W tych kilku słowach zawiera się rzeczywiście cała istota francuskiego kryzysu monetarnego.

Zachwianie się waluty każdego kraju może powstać albo przez czysto spekulacyjne wycofywanie złota z instytucji emisyjnej (wypadek niezmiernie rzadki i możliwy do skutecznienia tylko przy niezmiernie słabych zapasach kruszcowych tej instytucji), albo przez wyraźnie ujemny bilans płatniczy danego kraju, utrzymujący się przez czas dłuższy i powodujący stały i wielki odpływ złota z banku emisyjnego, albo wreszcie — z przyczyn wewnętrzno-gospodarczych, powodujących zachwianie się zaufania do waluty, ucieczkę od niej do walorów przemysłowych i złota, a przez to ostatnie tak silny odpływ złota z banku emisyjnego — zarówno zagranicę jak i do tezauryzacji wewnętrznej — że utrzymanie pieniądza na dotychczasowym poziomie staje się niemożliwym. Wiadomo, iż ani pierwsza ani druga ewentualność we Francji w grę nie wchodzi. Technicznie frank jeszcze obecnie ma pokrycie tak wysokie, że zwykła spekulacja banków na drobnych różnicach kursowych nie mogłaby w niczem go zachwiać. Toż samo tyczy się ewentualnej ujemności francuskiego bilansu płatniczego, który wprawdzie pogorszył się znacznie w ciągu ostatnich kilku lat, ale nawet jego ujemność powodowałaby bardzo wolny tylko odpływ złota z Francji, niemogący już w tej chwili zaważyć na losach waluty. Pozostaje kwestja trzecia, którą już oddawna we Francji rozumieją, jak tego dowodzą np. uwagi w dodatku finansowym „Le Temps” z dn. 10/VI, brzmiące, jak następuje: „...Albowiem — koniec końców — dlaczego spekulowano przeciwko frankowi, dlaczego publiczność francuska zaniepokoiła się i zaczęła kupować złoto oraz dewizy? Wyłącznie dlatego, iż brak równowagi finansowej, o ile miałby trwać dalej, doprowadziłby prędzej czy później do inflacji — i dlatego, że władze nie śpieszyły się do powzięcia zarządzeń dla usunięcia tego groźnego kryzysu”.

Istotnie — o ile ma się zachować właściwy pogląd na wypadki francuskie dni ostatnich, trzeba pamiętać o normalnym mechanizmie zdarzeń, poprzedzających inflację pieniężną. Niezrównoważony budżet wymaga uciekania się do kredytu publicznego na opędzenie niezbędnych wydatków państwowych. O ile deficyt jest trwały i wydatny, kredyt zaczyna zawodzić,

i w obliczu doraźnych konieczności wypłat państwowych oraz zobowiązań zagranicznych odwołuje się do banku emisyjnego po dodatkowe emisje na pokrycie tych konieczności. W mechanizmie zaś funkcjonowania tego banku odpływ złota i dewiz, wywołany niepokojem o losy waluty, nie może być skompenzowany odpowiednim ograniczeniem obiegu — właśnie naskutek konieczności wspomnianych dodatkowych emisji. Pokrycie zaczyna szybko spadać i utrzymanie poziomu waluty staje się zazwyczaj niemożliwym.

W związku z powyższym, przenosząc się znów na konkretny teren wypadków francuskich, należy ustalić rolę, jaką odegrała w ostatnim „kryzysie zaufania” t. zw. spekulacja. Rola ta — powiedzmy to odrazu — była we Francji nieco wyolbrzymiona, przedewszystkiem przez tych, którzy odpływ złota z Banque de France starali się w imię swych doktryn wewnętrzno-politycznych uzasadnić czemkolwiek innem niż istnieniem deficytu budżetowego. Dopiero obecnie, kiedy zdenerwowanie częściowo ustępuje, odzywają się we Francji głosy, precyzujące właściwą istotę „spekulacji” w ostatnim kryzysie. Stwierdza się przedewszystkiem, iż sama przez się spekulacja na baisse jakiejś waluty bynajmniej nie jest czemś prawnie zabronionem, a przeciwnie — wynika ona z samego mechanizmu normalnego funkcjonowania systemu waluty złotej.

W obecnej sytuacji francuskiej (jak zresztą i w każdej innej do niej podobnej) „walka ze spekulacją” jest raczej hasłem nazewną, niewiele mającym wspólnego z prawdziwą obroną franka. Niewątpliwie „spekulację” można utrudnić drogą technicznego przeciwdziałania banku emisyjnego. Banque de France poprowadził swą politykę w końcu ub. mies. właśnie po tej linii — tak, jak czynił to zresztą Neederlandsche Bank w okresie „ataku” na guldena bezpośrednio po spadku franka belgijskiego oraz Schweizerische Nationalbank w maju r. b., a mianowicie podnosząc stopę dyskontową. Chodzi o to, aby ten, który, przywożąc do Francji towary, kupuje wcześniej dewizy na pokrycie późniejszych swych zobowiązań, albo ten, który opóźnia po wywiezieniu z Francji towaru zmianę uzyskanych przez siebie dewiz na franki, albo wreszcie ten, który poprostu „ucieka” od franka do akcji przemysłowych, towarów, obcych dewiz i t. d., aby — słowem — ci wszyscy „spekulanci” płacili za franki w operacjach kredytowych drożej i aby mieli oni mniej środków dla przeprowadzania wszystkich tych operacji. Banque de France podnosił¹⁾ kolejno stopę dyskontową z 2½% na 3%, następnie na 4% i wreszcie na 6% (wszystko w ciągu niespełna 5 dni). Oprocentowanie bonów skarbowych z terminem 3 ÷ 12 miesięcy podniesione zostało z 2½ do 3%, a następnie do 4% i 6%. O ile zatem przed rozpoczęciem tej akcji franki, kupowane przez „spekulację”, kosztowały ją ok. 20%, to po podniesieniu dyskonta reporty na funta szterlinga kosztowały 32% rocznie, a następnie nawet 60 ÷ 70% rocznie. Nabywanie franków dla „spekulacji” przez operacje kredytowe zostało silnie utrudnione. Co więcej, „spekulant” zmuszony w terminie zwrócić franki, których się wyrzył na rzecz dewiz, złota i t. d., będzie musiał albo wyrzyć się ze stratą owych dewiz albo stracić na prolongacie swego zobowiązania.

Szczegół techniczny: olbrzymia większość owych operacji „spekulacyjnych” ma termin 3-miesięczny. Ultimo sierpniowe zadecyduje zatem o stracie. O ile do tego terminu okaże się niezbicie, iż frank nie może ulec dewaluacji, „spekulacja”

¹⁾ Obecnie już zniża.

istotnie zostanie „złamana”. Ale właśnie dlatego najbliższe już tygodnie będą decydowały o nastrojach. Chwilowo tracą tylko mali „spekulanci”, którzy operowali na terminy krótsze. Dlatego też sam fakt powstania we Francji rządu dla „obrony franka” niczego jeszcze nie przesądza. Chodzi o stworzenie przekonania wśród szerokich mas, iż Rząd istotnie może spełnić swe zadanie, t. j. przeprowadzić sanację w tej dziedzinie, którą sam — jak wynika z tego, co przypomnieliśmy na wstępie naszych uwag — uważa za istotną dla pozycji francuskiej waluty: musi przeprowadzić sanację budżetu państwowego.

Francuski deficyt budżetowy przedstawia się w chwili obecnej, jak następuje. Budżet na r. 1935/36 uchwalony został z widocznym deficytem 525 miljn. fr. Do tego dodać należy 486 miljn. fr. dodatkowych kredytów — bądź już uchwalonych, bądź żądanych, dalej — 100 miljn. fr. na obsługę 2 emisji obligacji skarbowych z marca r. b., dalej — 931 miljn. fr. dodatkowych wydatków na zbrojenia, 200 miljn. fr. na wydatki, związane z przejściowym przedłużeniem służby wojskowej w r. b., a wreszcie jeszcze 200 miljn. fr. na różne wydatki, już obecnie dające się przewidzieć. Razem deficyt wyniesie 2442 miljn. fr.

Ale to nie wszystko. Już w 1934 r. wpływy z podatków pośrednich, monopolów, dóbr państwowych i t. d. były w I kwartale niższe od preliminarza o 682 miljn. fr., w II kwartale — o 871 miljn. fr., w III kwartale — o 1 154 miljn. fr., w IV kwartale — o 1 496 miljn. fr. W I kwartale r. b. wyniósł ten niedobór 798 miljn. fr. B. Minister Finansów w gabinecie P. Flandina, P. Germain-Martin, opierając się na na wynikach z r. ub., twierdził, iż należy się w r. b. liczyć z niedoborem w stosunku do preliminarza ok. 4 milj. fr. Wydaje się nam, iż niedobór liczony jest raczej skromnie. Ale nawet w tym wypadku deficyt budżetowy Francji na r. b. przekroczyłby 6½ milj. fr. Dodać do tego należy deficyt kolei żelaznych, ciążący również na Skarbie, a wynoszący — według tego, co powiedział P. Laval w Parlamencie — 4½ milj. fr. Czyni to razem sumę 10 milj. fr. Niezależnie od tego zobowiązania Skarbu, płatne w bieżącym roku kalendarzowym, wynoszą 9 585 miljn. fr. Ciężar, jak widać, jest olbrzymi.

W jakich warunkach P. Laval przystępuje do sanacji tego stanu rzeczy? Rząd P. Flandina w miarę rośnięcia deficytu budżetowego i coraz większych trudności plasowania bonów skarbowych na rynku wewnętrznym poczuł się zmuszonym do pójścia drogą wyraźnej deflacji budżetowej, co znów bez pełnomocnictw finansowych od Parlamentu było niemożliwe. Zażądanie pełnomocnictw tych było tem konieczniejsze, iż w połowie czerwca przypadają terminy znacznej części owych 9½-miljardowych zobowiązań Skarbu, o których wspominaliśmy powyżej. P. Flandin żądał szerokich pełnomocnictw, których wyniki miały być przedstawione Parlamentowi do ratyfikacji dopiero po dn. 1/I 1936 r., przyczem Parlament przez czas dłuższy nie miałby wogóle obradować. Nieomal w identycznej formie żądał dla siebie pełnomocnictw jego następcą, P. Fernand Bouisson. Pełnomocnictwa dla P. Lavala są, jak sam on przyznał w swej mowie parlamentarnej, „odmienne w formie i, być może, mniej szerokie, mniej surowe”. Przedewszystkiem sama ustawa przewiduje, iż pełnomocnictwa trwają tylko do dn. 31/X r. b. Po

drugie — P. Laval zobowiązał się, iż budżet na 1936/37 r. będzie uchwalany w normalny sposób, t. j. przez Parlament, co, oczywiście, utrudni przeprowadzenie znaczniejszych oszczędności. Po trzecie, że wakacje parlamentarne nie będą dłuższe niż zwykle, a przytem, że nawet w okresie wakacyj tych Rząd „utrzyma ścisłą współpracę z przewodniczącymi i sprawodawcami komisji finansowych obu izb”. Po czwarte — że pewne oszczędności, dające powód do specjalnie politycznych wystąpień (np. emerytury b. kombatantów), będą traktowane szczególnie ostrożnie i t. d. i t. d. W sumie zatem pełnomocnictwa, uzyskane przez P. Lavala, dają mu swobodę manewru o wiele mniejszą, niżby sobie tego życzył i niżby tego wymagała sytuacja budżetowa.

Pomijając rozgrywki ściśle polityczne, które nas na tem miejscu nie interesują, stwierdzić trzeba, iż w obliczu Parlamentu, który nie posiada wyraźnej większości, wypowiadającej się za deflacją, P. Laval nie ma rąk całkowicie wolnych. W ten sposób problem franka francuskiego, który, jak stwierdziliśmy, jest problemem wyłącznie deflacji budżetowej, staje się tem samym problemem politycznym.

Znakomity ekonomista francuski P. Gaston Jéze formułuje to w sposób następujący na łamach „*Journal des Finances*”: „Francja przechodzi bardzo poważny kryzys ustroju politycznego. Nazewnątrz jest to kryzys finansowy. Oskarża się spekulację międzynarodową. Prawdą jest zupełnie co innego. Parlamentaryzm francuski doprowadził finanse publiczne do ruiny. Wszystkim tym, którzy coś posiadają, udzielił się nastrój nieufności. Czy uda się zreformować Parlament w ten sposób, aby usunąć najgłębszą przyczynę obecnego bezwładu i przywrócić zaufanie? Oto pytanie. Kryzys ustroju politycznego rozpoczął się”.

Nie cytujemy dalej Prof. Jéze w jego charakterystyce obecnego ustroju we Francji. Nie jest to zresztą niezbędna dla naszych uwag. Wydaje się, iż w każdym razie deflacja w ustroju demokratyczno-parlamentarnym jest bardzo trudna do przeprowadzenia. Nastrój, jaki wywołuje ona w społeczeństwie, które osiągnęło względnie wysoką stopę życiową, doskonale scharakteryzowany jest w raporcie tegorocznym Dyrektora Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie, kiedy pisze on, iż „społeczeństwa doszły do tego, że uważają normy, przez siebie osiągnięte, za niezbędne minimum dla zapewnienia jednostce stosownego (*convenable*) poziomu życia, a już nie za dar, z którego korzysta się w okresie pomyślności gospodarczej, ale który trzeba bez szemrania porzucić, skoro nadchodzi kryzys”.

Wydaje się nam, iż bez usiłowań stawiania prognozy co do wysiłków gabinetu P. Lavala konieczne jest ostateczne stwierdzenie, iż problem franka francuskiego stał się problemem politycznym, rozgrywanym naskutek istnienia we Francji ustroju demokratyczno-parlamentarnego przy bezpośrednim udziale w rozgrywce tej szerokich mas ludności, ożywionej takim właśnie nastrojem, jaki genewskie Międzynarodowe Biuro Pracy uważa za charakterystyczny dla większości społeczeństw świata w chwili obecnej.

Dr. T. Ł.

ROK OPERACYJNY 1934/35 W CUKROWNICTWIE ŚWIATOWYM

Niedawno biuletyn Rzymskiego Instytutu Rolniczego¹⁾ ogłosił nową tablicę, zawierającą oszacowanie produkcji trzcinowego cukru w kampanji 1934/35 r. Wyniki tej kampanji porównane są z rezultatami kampanji 1933/34 oraz ze średnią roczną produkcją cukru w poprzednim 5-letnim okresie (1928/29 ÷ 1932/33). Poza tem obok liczb bezwzględnych podane są dla tychże lat obliczenia procentowe. Pomimo to, że w omawianej tablicy brak jest kilku krajów, zdaniem Instytutu, można ją

uważać za kompletną, gdyż obejmuje 95% światowej produkcji trzcinowego cukru.

Światowa produkcja cukru trzcinowego zmniejsza się w 1934/35 r. do 153,3 miljn. q — z 159 miljn. q w kampanji 1933/34 i średniej rocznej 171 miljn. q w okresie 5-lecia. W procentach oznaczałoby to spadek produkcji o 4% w stosunku do kampanji poprzedniej i o 11% w stosunku do średniej 5-lecia. Jeśli chodzi o poszczególne kontynenty, wszędzie ujawnia się regresja produkcji cukru trzcinowego w bieżącej kampanji — zarówno w stosunku do kampanji poprzedniej, jak i w stosunku do średniej rocznej 5 letniego okresu. Wyjątek pod tym względem

¹⁾ „*Revue Internationale d'Agriculture*”, XXVI Année, Avril 1935, Nr. 4, Rome.

stanowi jedynie Oceanja, gdzie produkcja cukru w kampanji 1934/35 jest nieco wyższa od kampanji 1933/34 i od średniej przeciętnej 5-letniej.

Inaczej przedstawia się sprawa z wytwórczością poszczególnych krajów.

W Ameryce kampanja 1934/35 przynosi poważny spadek produkcji w stosunku do poprzedniej kampanji jedynie w Portoryco. Pozostałe kraje zmniejszyły swą produkcję zaledwie o kilka procent: Peru — 8%, Dominika — 6%, Jamajka — 4%. Inne natomiast kraje, i to najważniejsze, bo Kuba, Stany Zjedn., Brazylja, Argentyna i Meksyk — podniosły swoją produkcję w stosunku do poprzedniej kampanji. Wprawdzie w wielu wypadkach produkcja ta jest niższa od średniej rocznej produkcji poprzedzającego 5-letniego okresu, jednak są kraje, zmierzające zdecydowanie do powiększenia swej produkcji, np. Stany Zjednoczone, Jamajka, Meksyk.

Niezmiernie ciekawe zjawiska zachodzą w Azji. Jawa ograniczyła swą produkcję w bieżącej kampanji w porównaniu do średniej z okresu 5-letniego o 81%, w porównaniu zaś do kampanji poprzedniej o 24%. W liczbach absolutnych wyraża się ta regresja spadkiem z 25 miljn. q (w średniej) do 47 miljn. q w 1934/35 r. Podobny, chociaż mniej jaskrawy, objaw widzimy na Filipinach, gdzie produkcja cukru zostaje zmniejszona z 14,3 miljn. q w 1933/34 r. do 7,6 miljn. q w kampanji 1934/35 (47%); jednak spadek w stosunku do średniej z okresu 5-letniego wynosi tylko 22,3%. Tak znacznego spadku produkcji w obu omówionych krajach nie wyrównuje, może nie tak gwałtowny, tem niemniej stały i konsekwentny wzrost produkcji w Indiach Brytyjskich oraz w Japonji i zależnej od niej Formozie.

Azja jest doskonałą ilustracją kontrastowych tendencji panujących obecnie w świecie w przemyśle cukrowniczym. Indie Brytyjskie i Japonja wraz z Formozą reprezentują dominujący w naszych czasach pęd do autarkji. Jawa i Filipiny są reprezentantami krajów skazanych na ograniczenie swej produkcji w związku z kurczeniem się rynków zbytu oraz nagromadzeniem się nadmiernych zapasów (stocks) cukru. Produkcja Jawy, nastawiona wybitnie na eksport, musi być bardzo słonie ograniczona w związku ze stałym zmniejszaniem się możliwości eksportowych do jej dotychczasowych naturalnych rynków zbytu: Indji Brytyjskich, Japonji i Chin. Filipiny zaś muszą dostosować swą wytwórczość do zmniejszonych możliwości eksportowych na skontyngentowanym rynku amerykańskim.

W Afryce jedynie Madagaskar reprezentuje pewien nieznaczny zresztą wzrost produkcji. Pozostałe ośrodki wytwórcze dokonywają redukcji. Najsilniej zjawisko to występuje na Maurizjusie, gdzie wskaźniki są: 68 w stosunku do roku 1933/34 i 71 w stosunku do średniej z okresu 5-letniego.

Swoicze ułożyły się stosunki w Oceanji. Tam Australia reprezentuje stały wzrost produkcji cukru, na Hawajach zaś i Fidzi dopiero w kampanji 1934/35 nastąpiło pewne nieznaczne zresztą zmniejszenie wytwórczości tego artykułu. Z krajów tych Australia jest zależna od rynku angielskiego, Hawaje zaś i Fidzi od rynku północno-amerykańskiego.

Przechodząc skolei do omówienia produkcji cukru buraczanego, musimy zaznaczyć na wstępie, że stosunek pomiędzy produkcją cukru trzcinowego i buraczanego układa się od niejakięgo czasu na korzyść ostatniego. O ile w czasie wojny światowej i po wojnie kosztem zmniejszającej się produkcji cukru buraczanego wzrastała gwałtownie produkcja cukru trzcinowego, o tyle teraz produkcja cukru trzcinowego maleje, natomiast wytwórczość cukru buraczanego relatywnie wzrasta. Poza to, jeśli chodzi o rok operacyjny 1934/35, notujemy obok relatywnego (w stosunku do cukru trzcinowego) również bezwzględny wzrost produkcji cukru z buraków. Produkcja cukru buraczanego w kampanji 1934/35 wzrosła zarówno w stosunku do kampanji poprzedniej (1933/34), jak i w stosunku do średniej z okresu 5-letniego. Wzrost ten wynosi odpowiednio 9% i 3%.

Gros produkcji cukru buraczanego przypada na Europę. Powyższa okoliczność tłumaczy dostatecznie biegunowo nieraz różne tendencje wytwórczości w poszczególnych krajach. I tak, z jednej strony widzimy w roku operacyjnym 1934/35 spadek produkcji: w Bułgarii — o 95% w stosunku do kampanji 1933/34 i 97% w stosunku do średniej rocznej z okresu 5-letniego, w Danji — odpowiednio o 63% i 40%, z drugiej zaś strony stwierdzamy wzrost wytwórczości cukrowej w Irlandji o 111% i 261%, w Finlandji o 60% i 209% oraz Lotwie o 84% i 416%. Pomiędzy temi krańcowymi tendencjami układają się zmiany w produkcji innych państw. Zależnie od wewnętrznych warunków państwa te albo rozszerzają swoją produkcję dla zdobycia autarkji, albo zmniejszają wytwórczość nieraz aż do poziomu zużycia wewnętrznego — z uwagi na ograniczone możliwości zbytu na wolnych rynkach handlowych. Poza to stosunkowo częste są wypadki wzrostu produkcji w kampanji 1934/35 z przyczyn zwiększającej się

konsumpcji i pokaźnego zmniejszenia zapasów — np. Polska. W Niemczech poważny wzrost produkcji cukru tłumaczy się w znacznej mierze sztucznym forsowaniem produkcji wogóle, a więc i produkcji cukru.

Ogólna produkcja cukru w Europie wzrosła w kampanji 1934/35 o 14% w stosunku do kampanji poprzedniej i osiągnęła poziom średniej rocznej z okresu 5-letniego.

Spółród poza europejskich producentów cukru buraczanego należy przedewszystkiem wskazać na stały wzrost wytwórczości tego artykułu w Japonji i Turcji. W Ameryce Północnej wzrost został zahamowany w roku operacyjnym 1934/35 — w związku z planem regulacji cukrowej Roosevelta. W Kanadzie analogiczny skutek wywołała polityka Anglii, zmierzająca do lokowania na rynku kanadyjskim cukru kolonialnego.

Sumując produkcję cukrów trzcinowego i buraczanego, otrzymamy całkowitą wytwórczość cukrownicza:

	1934/35		1933/34		Średnia 1928/29 ÷ 1932/33		Wskaźnik produkcji w kampanji 1934/35	
	tys. q	%	tys. q	%	tys. q	%	1934/35	Średnia 5-letnia 1928-32
Cukier trzcinowy	152 596	61,6	158 856	64,0	170 834	65,0	96,0	89,0
Cukier buraczany	95 204	38,4	87 649	36,0	92 426	35,0	109,0	103,0
Ogółem:	247 800	100,0	246 505	100,0	263 260	100,0	100,5	94,1

Wyżej podana tablica obrazuje m. in. przesuwanie się stosunku pomiędzy produkcją cukru trzcinowego i buraczanego na niekorzyść trzciny.

Opierając się na materiale, zbieranym przez kilku statystyków cukrowniczych, możemy stwierdzić, że począwszy mniej więcej od 1931 r., t. zn. od chwili zawarcia umowy Chadbourne'a, światowa produkcja cukru zaczęła się kurczyć. Zjawisko to trwało aż do kampanji 1934/35. Zmniejszająca się od czasu rozpoczęcia się kryzysu konsumpcja cukru zatrzymała się na pewnym poziomie, a nawet w szeregu krajów zaczęła wzrastać. Światowa konsumpcja cukru oceniana jest na ok. 25 miljn. t. W rezultacie działania umowy Chadbourne'a, jeśli chodzi o ograniczenie produkcji cukru, oraz w wyniku wzrostu jego spożycia, zanotowano od 1933 r. powolne zmniejszanie się nagromadzonych zapasów tego artykułu. Jednak pomimo pewnego zmniejszenia się zapasów nadal ciąży nad wolnym rynkiem cukrowym ilość cukru, o wiele przekraczająca możliwości chłonne tego rynku.

Reasumując, możnaby zaryzykować twierdzenie o nieznacznym polepszeniu się statystycznej sytuacji światowego cukrownictwa. Z faktu tego nie należy jednak wysuwać zbyt pochopnych wniosków o ogólnym stanie tej gałęzi wytwórczości.

Skoro się zważy, że Stany Zjedn., ten największy konsument cukru od chwili skontyngentowania produkcji i importu tego artykułu, stał się rynkiem zamkniętym, że Anglja coraz bardziej ogranicza się do konsumpcji cukru własnego, bądź imperialnego, t. zn. pochodzącego z dominjów i kolonij Wielkiej Brytanji, że Indie Brytyjskie i Japonja, dotychczas największe azjatyckie rynki zbytu, coraz bardziej się usamodzielniają, że daje się zaobserwować powszechny pęd do autarkji szeregu wczoraśzych jeszcze drobniejszych odbiorców cukru (Turcja, Persja, Palestyna i t. p.), produkcja zaś największych dostawców eksportowego cukru Kuby i Jawy w dalszym ciągu jest nastawiona na wywóz, stanie się jasnym, że pomimo kurczenia się zapasów i wzrostu konsumpcji nie należy spodziewać się już teraz stałej i znacznej poprawy międzynarodowego rynku zbytu dla cukru i związanej z tym rynkiem eksportowej ceny. Sygnalizowane od czasu do czasu lekkie poprawy notowań cen na giełdach mają raczej charakter sezonowy względnie spekulacyjny i handlowo-organizacyjny niż trwały).

Powrót cen do poziomu, czczwającego na mniej lub więcej racjonalny eksport, zależy wyłącznie od momentów strukturalnych. Jedynie regulacja światowej produkcji i zbytu cukru w drodze bodaj zawarcia międzynarodowej umowy, któraby obejmowała wszystkich producentów cukru oraz najważniejsze rynki zbytu, mogłaby wywołać trwałą wyżkę cen. Do zagadnienia cen zamierzamy powrócić na innym miejscu.

P. Kaltenberg i I. K.

1) Od chwili skontyngentowania przez Sugar-bill Prezydenta Roosevelta amerykańskiego rynku zbytu jedynie miarodajna dla kształtowania się światowych cen cukru jest giełda Londynu. Notowania cen na pozostałych rynkach europejskich są w pierwszym rzędzie zależne od lokalnych momentów interwencyjnych i spekulacyjnych oraz częściowo są odbiciem wahań cen Londynu.

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

SYTUACJA WALUTOWA¹⁾. — Dwutygodniowy okres 6 ÷ 20/VI r. b. był z chwilową przerwą — okresem uspokojenia na rynkach walutowych. Mimo to w dalszym ciągu ton wszystkim fluktuacjom kursów walut nadawała Francja, na której sytuację finansową i wysiłki Rządu w kierunku uzdrowienia gospodarki budżetowej skierowana jest obecnie uwaga całego świata.

Utworzenie w dn. 7/VI r. b. Rządu P. Laval'a — po pierwszej nieudanej misji tegoż P. Laval'a oraz bezowocnych wysiłkach P. Piétri — położyło kres ponownemu zamieszaniu we Francji, które wystąpiło w dn. 5 i 6/VI r. b. po nieoczekiwanym obaleniu Rządu P. Bouissona. Ogólna opinia szła w tym kierunku, że nowy Rząd będzie mógł się utrzymać przy władzy, zważywszy przedewszystkiem na obawy samej Izby przed wywołaniem powszechnego niezadowolenia. Z drugiej strony — P. Laval, przed definitywnym utworzeniem gabinetu, miał możliwość porozumienia się z radykałami i dania im (widocznie...) zapewnienia, że żądanych pełnomocnictw nie nadużyje. Wreszcie, sama już osoba nowego Ministra Finansów, P. Regnier, członka stronnictwa radykalnego, wybitnie niezależnego od decyzji swych kolegów partyjnych (tak należałoby wnosić z jego polityki jako Ministra Spraw Wewnętrznych w gabinecie Flandina...) — dawała radykałom rękojmię należytego ich informowania o pracach sanacyjnych Rządu.

Jak widać, wyżej wyliczone momenty, przemawiające za dłuższym żywotem Rządu P. Laval'a w porównaniu z gabinetem P. Bouissona — z drugiej strony mogłyby stawać pod znakiem zapytania skuteczność usiłowań nowego Rządu w dziedzinie gospodarki finansowej. Usiłowania te bowiem, tak, czy inaczej, aby być skutecznymi — nie mogą nie pójść po linii środków nieraz ostrych, ergo — niepopularnych.

Ostatecznie, jak wiadomo, Rząd P. Laval'a uzyskał pełnomocnictwa. Naprawdę jednak usiłowalibyśmy doszukać się jakichś bliższych wskazań co do programu gospodarczego Rządu, a w szczególności co do programu sanacji budżetowej — zarówno w parawierszowej ustawie o pełnomocnictwach (okrojonych w porównaniu z projektem P. Flandina), jak i w deklaracji rządowej. Dopiero z biegiem czasu ogólne te ramy mają być wypełnione jakąś treścią.

Z tego, co zostało wyżej powiedziane, wnosić już można, jaka była reakcja na froncie walutowym na utworzenie i utrzymanie się przy władzy gabinetu P. Laval'a. O ile szeroka publiczność, przywiązująca naogół więcej wagi do objawów zewnętrznych, wykazała wyraźne uspokojenie, o tyle sfery giełdowe — w oczekiwaniu konkretnych zarządzeń Rządu w dziedzinie finansowo-budżetowej — nie przestają dawać wyrazu dalekoidającej rezerwie. Zaraz więc po utworzeniu nowego Rządu zaobserwowano spadek popytu na waluty obce, przedewszystkiem funta, dolara i belgę, a więc — i obniżenie się ich kursów. Ale jednocześnie transakcje papierami wartościowymi nosiły wszystkie cechy wyczekiwania i ospałości. Tendencja ta przetrwała i dotąd.

¹⁾ Omówienie poprzedniego okresu — p. zesz. 23, str. 737 i 738

Przejęciowo jednak wystąpiło ponownie pewne zdenerwowanie i dezorjentacja. Spowodowane one zostały ogłoszeniem Banku Francji, że z dn. 12/VI zawieszają udzielenie pożyczek pod zastaw złota. Zarządzenie instytucji emisyjnej wydane zostało po okólniku, rozestłanym przez Bank Anglii, w którym angielskie instytucje bankowe były proszone o zawieszenie transakcji walutami „złotemi”, noszących charakter spekulacyjny. Krok angielski, motywowany niewątpliwie chęcią utrzymania kontroli fluktuacji funta, wy tłumaczony został w niektórych kołach francuskich (podobnie jak nieco późniejsze analogiczne zarządzenie w Stanach Zjedn. Am.) jako... zapowiedź ściślejszej współpracy w przewidywaniu „uzgodnionej” międzynarodowej stabilizacji. Ale — tak, czy inaczej — Bank Francji, wydając zakaz udzielania pożyczek pod zastaw złota — kierował się wyłącznie względami ukrócenia t. zw. spekulacji. W czasie paniki walutowej stosowany był bowiem m. in. następujący proceder: klient nabywał w Banku Francji sztabę złota i natychmiast zastawiał ją w tymże Banku, uzyskując zapłaconą przed chwilą sumę minus procenty (nb. stopa od tego rodzaju pożyczek podwyższona została, jak wiadomo, do 7%). Pieniądze te mogły być następnie obrocone ponownie na zakup złota, w związku z czem lansowana była nawet w Paryżu koncepcja, że — mając sumę, wystarczającą do zakupu sztaby złota, klient może wypompać z Banku Francji cały jego zapas kruszcu. Koncepcja, oczywiście, niecisła bo nie licząca się ani z czasem, ani z faktem oprocentowania zaliczek pod zastaw złota, oprocentowaniem stosunkowo bardzo wysokim. To też — jak się wydaje — wyżej przedstawiona operacja zakupu złota i następnego jego zastawienie kończyła się częściej zakupem za uzyskane z pożyczki środki francuskich papierów państwowych. W ten sposób stawiano odrazu na dwa konie, gdyż — w wypadku dewaluacji — to, co się straciło (realnie, nie nominalnie!) na rencie, zyskiwałoby się na złocie, w wypadku zaś powrotu do normy — procent od pożyczki pod zastaw złota miałyby być prawdopodobnie pokryty przez zyski, płynące ze zwykłej papierów państwowych.

Zanim jednak intencje Banku Francji, a właściwie Ministra Regnier, zostały należyście zrozumiane (Minister Finansów musiał nawet ogłosić dementi bezpodstawnych pogłosek) — koła giełdowe ustosunkowały się do nowego zarządzenia jako do ograniczenia stosowania zasad gold standardu. Zaobserwowano więc w ciągu paru dni reakcje, przypominające w bardzo zmniejszonej skali reakcję na embargo na złoto, a więc m. in. wzrost walut obcych: funta — do 75'02, dolara — do 15'18, franka szwajcarskiego — nawet do 495'625, a więc wyżej górnego punktu złota. Stopniowo jednak — m. in. dzięki energicznemu oświadczeniu, że swoboda zakupu złota w niczem nie zostanie uszczuplona — rynek powrócił do normy.

Wyrazem uspokojenia rynku ma być obniżenie przez Bank Francji z dniem 20 b. m. stopy dyskontowej z 6% na 5%.

O dalszych zarządzeniach finansowych Rządu francuskiego narazie trudno jest mówić. Jak się jednak wydaje, sanacja

budżetu ma narazie pójść w kierunku tępienia nadużyć i t. d., co, podobno, mogłoby dać nawet parę miliardów fr. oszczędności. Fakt jednak, że do wypracowania projektów tych oszczędności powołani zostali przez Premiera fachowcy spoza Parlamentu — łatwo będzie mógł doprowadzić do ponownego zaognienia między Rządem a Izbami, zresztą, być może, dopiero na jesieni.

Jeżeli chodzi o inne rynki — poza francuskim — nastroje na nich kształtowały się w dużej mierze pod wpływem wieści z Francji. Jak się wydaje, nie od rzeczy będzie podkreślić przy tej okazji, że komentowanie interwencji angielskiego i amerykańskiego funduszu walutowych oraz powstrzymania t. zw. spekulacji walutami złotymi w tych krajach — jako aktu solidarności z „blokiem złotym” — wydaje się nieco przesadnym. Chodziło tu bowiem poprostu o zapewnienie ściślejszej kontroli nad fluktuacjami walut anglosaskich.

Odływ kapitałów do Belgii trwał w dalszym ciągu, jak to wykazują m. in. dwa bilanse belgijskiej instytucji emisyjnej — ostatni z dn. 13/VI r. h., notujący zapas złota w wysokości 18 037 mln. fr. Dopiero w da. 18/VI r. b. notowania belgi w Paryżu spadły — po raz pierwszy od chwili dewaluacji! — do parytetu, ściślej do kursu 255'50, co świadczyłoby o zabawianiu wzmózonego popytu na walutę belgijską. Jak się natomiast wydaje, istnieje pewien odływ złota z Francji do Szwajcarii, na co wskazuje kurs dewizy na Zurych w Paryżu (ostatnio stale powyżej 494 00, a częstokroć i 495 00, a więc wyżej górnego punktu złota).

W ostatnich dniach okresu sprawozdawczego osłabienie wykazał lir włoski. W dn. 18/VI r. b. dewizę na Medjolan notowano w Warszawie 43'55 (parytet 46'91) i w Paryżu 124'75 (parytet 134'34). Kursy te, niewiele wprawdzie niższe od ostatnio notowanych, stanowią rekord baissy i o tyle jeszcze zasługują na uwagę, że ostre ograniczenia dewizowe we Włoszech wprawdają prawdziwy obraz sytuacji. Spadek lira pozostaje w związku z jaskrawo występującymi trudnościami finansowymi i budżetowymi Włoch, które, oczywiście, zostają pogłębione kosztownymi przygotowaniem wojennymi w Afryce Wschodniej. Ten problem jednak, zważywszy na ostatnie posunięcia finansowo-monetarne we Włoszech, zasługuje na osobne omówienie.

b. w.

SESJA MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI WEŁNIANEJ. — W początku czerwca obradowała w Berlinie jedenasta sesja Międzynarodowej Federacji Wełnianej, z udziałem m. in. i Polski, która reprezentowana była przez delegację Konwencji Przewodzącej Czesankowych z Prezesem Konwencji P. W. Schönem na czele. Uczestników zjazdu powitał Prezydent Banku Rzeszy, Dr. Schacht, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował obecne prądy w gospodarstwie światowym, podkreślając, że dla opanowania obecnych trudności gospodarczych niezbędna jest m. in. całkowita likwidacja długów politycznych.

Właściwe obrady kongresu rozpoczęło obszerne sprawozdanie Prezydenta Międzynarodowej Federacji Wełnianej P. M. Du.

BRAZYLJA

ROZWÓJ UPRAWY BAWELNY. — Wśród szeregu państw, które coraz poważniej zaczynają zagrażać dotychczasowej supremacji Stanów Zjednoczonych na światowym rynku bawełnianym, pierwsze miejsce zajmuje niewątpliwie Brazylja. Gwałtowny wzrost zbiorów tego surowca w Brazylii — z 700 tys. bel w ostatnim sezonie do 1200 tys. bel w ciągu nadchodzącego sezonu — stanowi dowód szalonego rozwoju upraw bawełnianych w Brazylii, która posiada w tej dziedzinie bardzo poważne możliwości.

brulle, przewodniczącego delegacji francuskiej. W sprawozdaniu tem scharakteryzował on prace Federacji Wełnianej w r. ub., podkreślając, że obejmowały one szereg zagadnień technicznych i gospodarczych, związanych z problemami wełny. Z ważniejszych posunięć w tych dziedzinach wspomnieć należy o przeprowadzeniu ankiety w sprawie konkurencji japońskiej, o opracowaniu norm dla ujednostajnienia warunków sprzedaży w międzynarodowym handlu wełną, o umowie celnej belgijsko-francuskiej w sprawie wełny i t. d. Następnie Prezes Dubrulle w dłuższym referacie omówił działalność międzynarodowego sądu rozjemczego dla spraw wełny, którego działalność przyczyniła się do złagodzenia szeregu tarć, zachodzących w międzynarodowych obrotach tym surowcem.

Referat w sprawie wpływów polityki państwowej na międzynarodowy przemysł wełniany przedstawił A. Peltzer, delegat belgijski, i L. Robichez (Francja). W referatach tych zwrócono szczególny nacisk na ujemne naogół skutki, jakie pociągają za sobą dla gospodarstwa umowy clearingowe. Referenci zgłosili w tej sprawie obszerną rezolucję, domagającą się zniesienia umów clearingowych oraz redukcji szeregu ograniczeń, stosowanych przez poszczególne rządy w dziedzinie handlu zagranicznego. Rezolucja ta wywołała ożywioną dyskusję, w wyniku której, wskutek sprzeciwu delegacji niemieckiej i włoskiej, postanowiono zagadnienie to opracować źródłowo i przedstawić na przyszłorocznym kongresie. Referaty te uzupełnione zostały omówieniem szeregu zagadnień, związanych z techniką obrotu wełnianego, przedłużenia okresu aukcyjnego wełnianych w Australji, rozszerzenia statystyki obrotów wełną, badań nad sztucznymi włóknami oraz ich zastosowaniem w przemyśle wełnianym.

Na podkreślenie zasługuje przyjęty przez aklamację wniosek delegacji polskiej o odbyciu następnego międzynarodowego kongresu wełnianego (w II połowie 1936 r.) w Polsce. Delegacji polskiej okazywano zarówno ze strony oficjalnych i gospodarczych czynników niemieckich, jak i poszczególnych delegatów specjalną sympatię i wyrazy głębokiego żalu w związku ze śmiercią Marszałka Piłsudskiego. Z uwagi na żalobę narodową delegacja polska nie brała udziału w oficjalnych przyjęciach, organizowanych w okresie obrad kongresu.

Przejawem tego stosunku do Polski było nie tylko przyjęcie przez aklamację zaproszenia w sprawie odbycia przyszłorocznego kongresu w Warszawie, ale i obsada władz i agend Międzynarodowej Federacji Wełnianej przez członków delegacji polskiej. Tak więc wiceprezesa Międzynarodowej Federacji Wełnianej jest Prezes Konwencji Polskich Przędzalń Czesankowych P. W. Schö. W skład Komitetu Dyrekcyjnego Federacji weszli z ramienia Polski P. J. Couturen i E. Saladin. Wreszcie dla przedstawicieli polskiego przemysłu wełnianego zarezerwowane zostały miejsca w komisji dla badań technicznych nad surowcem wełnianym oraz w komisji dla zagadnień transportu wełny.

Prezydentem Międzynarodowej Federacji Wełnianej pozostał w dalszym ciągu szef delegacji francuskiej P. M. Dubrulle.

M. K.

Bawełna kulturowana była w Brazylii jeszcze w XIV i XV stuleciu. W połowie ub. wieku w okresie amerykańskich wojen pomiędzy stanami północnymi i południowymi znaczna liczba plantatorów wyemigrowała ze stanów południowych do Brazylii, tworząc podstawy pod uprawę bawełny w Sao Paulo. Rozwój tych upraw postępował tak szybko, że przed 70 laty Brazylja eksportowała nie mniej bawełny aniżeli w okresie ostatnich 2 lat. W latach powojennych momentem przełomowym dla ekspansji bawełny brazylijskiej był rok 1923. Ceny kształtowały się wówczas b. mocno, a olbrzymie straty, wyrażone bawełnie północno-amerykańskiej przez robaćwo, stawały pod znakiem zapytania dalszy rozwój upraw tego surowca na terenie Stanów Zjedn. W tym okresie przybyła do Waszyngtonu specjalna delegacja przedstawicieli Rządu Brazylii, która przedłożyła w Białym Domu konkretne projekty finansowania upraw i handlu surową bawełną przez Stany Zjednoczone. Sfery gospodarcze Stanów zapobiegły jednak temu porozumieniu, wysuwając szereg opinii fachowych według których nie istniały poważne możliwości zwiększenia uprawy bawełny w Brazylii. Wówczas zagadnienia bawełniane włączono do brazylijskiego programu rozbudowy gospodarczej i realizowane z niezwykłą konsekwencją.

Cały szereg momentów ułatwia niewątpliwie w dużej mierze realizację programu bawełnianego. Do czynników tych należy zaliczyć w pierwszym rzędzie stosunkowo niskie koszty produkcji, pozostające w ścisłym związku z znacznie niższą aniżeli w Stanach Zjedn. stopą życiową. Drugim takim czynnikiem są doskonałe warunki klimatyczne, które umożliwiają uzyskanie włókna, pod względem jakości przewyższającego bawełnę amerykańską, a w niektórych gatunkach zbliżającego się do najlepszych jakości surowca egipskiego. Wadą jest tutaj niedostateczna standaryzacja włókna pod względem długości. Czynniki pracy opiera się na Japończykach i Włochach, przyczem podkreślić należy, że wobec dążeń do zwiększenia ilości surowej bawełny częściowo złagodzone zostały ostatnio przepisy, które przeciwdziałały imigracji japońskiej do Brazylii.

Stany Sao Paulo i Minas Geraes zajmują narazie ogółem — jako dwa najpoważniejsze ośrodki uprawy bawełny — 215 tys. akrów pod ten surowiec. Jednocześnie na tych terenach rozbudowana została w ostatnich latach gęsta sieć kolejowa oraz zostały wydatnie zgrupowane szlaki komunikacyjne dla transportu kolejowego. Pod uprawę bawełny oddane zostały również tereny, które jeszcze doniedawna zajęte były pod plantacje kawy.

Dla podniesienia jakości surowca Rząd przeprowadza szereg posunięć, koncentrujących się w głównej mierze na tere-

nie Sao Paulo. Tak więc, farmerzy mogą obsiewać tylko specjalne gatunki bawełny, których nasiona zakupują bezpośrednio w centrali rządowej. Przekroczenie tych przepisów grozi bardzo wysokimi karami pieniężnymi i więzieniem. Bawełna klasyfikowana jest przez specjalnych urzędników i jakkolwiek standaryzacja ta nie doprowadziła jeszcze surowca do takiej jednolitości, jaką wyróżnia się bawełna amerykańska, to jednak surowiec ten, ze względu na niższą swą cenę, stanowić może doskonałą namiastkę dla bawełny amerykańskiej.

W stanie Pernambuco sytuacja przedstawia się już mniej korzystnie i 750 tys. bel bawełny, które znajduje się z tego terenu na rynku, różni się zasadniczo od surowca południowo-brazylijskiego. Tropikalny klimat tego okręgu wpływa na włókno, które jest coprawda znacznie dłuższe od bawełny Sao Paulo, ale pod względem jakości przedstawia się gorzej. Kontrola rządu upraw nie objęła jeszcze tego terenu, co jednak ma nastąpić już w najbliższym czasie.

W tem wszystkim poważną rolę odgrywa fakt, że dziewiczy teren, zajęty dopiero od niedawna pod uprawę bawełny, daje stosunkowo lepsze zbiory aniżeli tereny bawełniane w Stanach Zjedn., eksploatowane już od setek lat. Dlatego też przeciętne zbiory $1\frac{1}{2}$ ÷ 2 bel z akra, osiągnięte w Brazylii, są nietylko znacznie wyższe aniżeli przeciętne zbiory z 1 akra w Stanach Zjedn. ale i kształtują się na poziomie wyższym ponad przeciętną światową.

Ten rozwój uprawy bawełny w Brazylii, idący równoległe z powstawaniem własnego przemysłu przetwórczego, t. j. przedziałnictwa i tkactwa, wywołał na terenie Stanów Zjedn. zrozumiałe zaniepokojenie. Redukcja konsumpcji bawełny amerykańskiej na świecie blisko o 35% spowodowała w handlu bawełnianym Stanów Zjedn. znamienne przesunięcia. Tak więc, cały szereg wielkich koncernów w ostatnich latach podjął finansowanie uprawy i handlu bawełny w Brazylii. Jednocześnie zaczęto dostarczać maszyny przedziałnicze i tkackie, a nawet poważna liczba przedsiębiorstw przeniósła swe warsztaty ze Stanów Zjedn. do Brazylii. Jakkolwiek polityka ta tworzy zabójczą konkurencję dla przemysłu i handlu bawełnianego Stanów Zjednoczonych — to jednak stanowi ona nieuniknioną konsekwencję wydarzeń na światowych rynkach bawełnianych.

Na terenie Brazylii pracuje obecnie duża ilość przedsiębiorstw amerykańskich oraz wybitnych fachowców, którzy w ostatnich latach opuścili Stany Zjedn. Inicjują oni budowę wielkich składów, zakładów łuszczenia bawełny, przedsiębiorstw dla prasowania tego surowca, nowoczesnych urzędów przeładunkowych i t. d. Świadczy to niewątpliwie o tem, że Brazylja posiada duże możliwości w dziedzinie rozwoju bawełny, które kapitał północno-amerykański stara się już dziś wyzyskać.

Przemysł bawełniany Brazylii, reprezentujący przeszło 300 wielkich przedziałni o łącznej sile wytwórczej 3 miljn. wrzecion, a więc niemal dwa razy tyle, co przemysł polski, rozpoczął ostatnio w szerszej mierze przerób krajowego surowca, który okazuje się zupełnie odpowiednim pod względem jakości. (Również i przedziałnie polskie z dobrym wynikiem zaczęły przerabiać bawełnę brazylijską).

Trudno już dziś określić obiektywnie i z całą dokładnością możliwości produkcji surowej bawełny w Brazylii. Część programu rządowego znajduje się dopiero w stadium realizacji, a wysokość zbiorów w niektórych okręgach na północ od Bahía ulega stałym zmianom wobec prymitywnych jeszcze metod uprawy i niedostatecznie rozbudowanej sieci komunikacyjnej.

Według enuncjacji oficjalnych Rządu Brazylii zbiory maksymalne dojść mogą do 8 miljn. bel. Liczba ta ulec może zwiększeniu o dalsze 2 miljn. bel po przeprowadzeniu instalacji nawadniania i użytkowania terenów na północy. W porównaniu ze zbiorami Stanów Zjedn. — przeciętnie ok. 12 miljn. bel rocznie — stanowiłoby to na rynkach światowych pozycję b. poważną.

W każdym bądź razie możliwości te są znaczne i zwłaszcza dla Polski posiadają dużą siłę atrakcyjną. Brazylija bowiem jest jeszcze krajem stosunkowo słabo przemysłowym i zmuszona będzie przez długi okres czasu importować poważne ilości półfabrykatów, gotowych wyrobów i maszyn. Dla potrzeb tego importu musi ona również eksportować, i dlatego przed handlem polskim z Brazyliją otwierają się nowe możliwości. W okresie prac Rządu i wtórkniennictwa polskiego nad problemem skompensowania przywozu bawełny możliwości te winny być dokładnie zbadane, gdyż dla eksportu naszego powstać może nowy pojemny rynek. Jest rzeczą zrozumiałą, że transakcje kompensacyjne pomiędzy Brazyliją i Polską mają znacznie łatwiejsze i większe możliwości rozwojowe aniżeli pomiędzy Polską i Stanami Zjednoczonymi.

M. K.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 2÷15/VI r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	2÷8/VI	9÷15/VI	Wzrost (+) lub spadek (-)
Pszenica:			
Berlin . . .	21·20	21·20	—
Praga . . .	181·85	181·85	—
Chicago . .	3·49	3·43	- 0·8
Buenos Aires	2·25	2·25½	+ 0·2
Liverpool .	3·14	3·09½	- 1·5
Wiedeń . .	37·62½	37·62½	—
Hamburg . .	5·22	5·20	- 0·5
Żyto:			
Berlin . . .	17·20	17·20	—
Praga . . .	143·17	143·17	—
Chicago . .	1·87	1·83	- 2·2
Wiedeń . .	26·56	26·56	—
Hamburg . .	2·95	2·90	- 1·7
O wies:			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	126·50	126·50	—
Chicago . .	2·66	2·79	+ 4·8
Buenos Aires	1·86	1·86	—
Liverpool .	3·77½	3·83½	+ 1·5
Wiedeń . .	25·75	25·75	—
Hamburg . .	3·30	3·35	+ 1·5

Jęczmień browarowy

Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	147·00	147·00	—
Chicago . .	3·58	3·50	- 2·3
Wiedeń . .	27·00	27·00	—
Hamburg . .	—	—	—

JAJA

— W maju na wszystkich rynkach zagranicznych nastąpił znaczny wzrost obrotów międzynarodowych jajami. Pod wpływem wzrostu zapotrzebowania na konsumpcję bieżącą i dla celów konserwowania jaj — wzrost import na rynek czechosłowacki, angielski, hiszpański i Stanów Zjedn. Zwłaszcza w końcu miesiąca dał się zauważyć wzrost zapotrzebowania ze strony Czechosłowacji, która zakupywała towar polski głównie dla chłodni.

Rynek angielski pokrywał natomiast importem zarówno bieżącą konsumpcją, jak i zapotrzebowanie chłodni.

Wiedeń. — Urzędowe notowania jaj z pierwszych dni czerwca — w szylingach za 100 szt. z cłem franco Wiedeń: krajowe świeże A 10·25 ÷ 10·50, — B 9·25 ÷ 9·75, — C 8·60, ÷ 9·20, polskie 8·50 ÷ 9·00.

Londyn. — Urzędowe notowania jaj z dn. 31/V — w sh za 120 szt.: duńskie 18 lb 9·9 ÷ 10·0, — 17 lb 8·9 ÷ 9·0, — 15·5 lb 8·0 ÷ 8·3, — 14 lb 7/3, angielskie specjalne 12/6, standartowe 10/9, średnie 10/0, angielskie 17 lb 11/6, — 15·5 lb 10/6 ÷ 10/9, — 14 lb 9/6, holenderskie brunatne 18 lb 10·0 ÷ 10/3, — 16 lb 9/0 ÷ 9/3, — 15·5 lb 8·9, polskie świeże o wadze 57 ÷ 58 kg 6/6, — 53 ÷ 54 kg 6/0 ÷ 5/6, — 51 ÷ 52 kg 5/9 ÷ 6/9, 49 ÷ 50 kg 5/6 ÷ 5/9, czerwone 5/2 ÷ 5/3, szwedzkie 18 lb 9/0 ÷ 9/3 — 17 lb 8/6, — 15·5 lb 7/9 ÷ 8/0, — 14 lb 7/0. Tendencja mocniejsza.

Berlin. — Notowania hurtowe jaj franco Berlin z końca miesiąca — w fen. za 1 szt.: krajowe I gat. pow. 65 g 9·00, duże 60 ÷ 65 g 8·5, średnie 55 ÷ 60 g 8·0, normalne 50 ÷ 55 g 7·5, małe 45 ÷ 50 g 7·0, II gat. świeże pow. 65 g 8·5, duże 60 ÷ 65 g 8·0, średnie 55 ÷ 60 g 7·5, normalne 50 ÷ 55 g 7·0, holenderskie i duńskie pow. 65 g 8·75, duże 60 ÷ 65 g 8·25, średnie 55 ÷ 60 g 7·75, fińskie pow. 65 g 8·5, duże 60 ÷ 65 g 8·0, średnie 55 ÷ 60 g 7·5, normalne 50 ÷ 55 g 7·0, belgijskie pow. 65 g 8·5, duże 60 ÷ 65 g 8·0, średnie 55 ÷ 60 g 7·5. Tendencja utrzymana.

METALE

ŻELAZO. — Wbrew oczekiwaniom sprawa przystąpienia Anglii do międzynarodowego kartelu stalowego została zasadniczo rozstrzygnięta w I połowie czerwca. Umowa, podpisana w wyniku konferencji w dn. 4/VI w Luksemburgu, która ma zastąpić porozumienie tymczasowe, wpływające w dn. 8/VIII r. b., przewiduje następujące warunki: zasadniczy termin umowy ustala się na 5 lat, może być ona jednak rozwiązana już po 3 latach za wypowiedzeniem 6-miesięcznym. Na pierwszy rok trwania umowy przewiduje się kontyngent przywozowy ze wszystkich krajów kartelowych do Anglii w wysokości 670 tys. t wyrobów hutniczych. Na następne lata trwania umowy kontyngent ten zmniejsza się do 525 tys. t rocznie. Wzamin za to kartel przyznaje Anglii prawo wywozu do krajów neutralnych w takiej ilości, jaka była osiągnięta w 1934 r.

Istniejące już umowy międzynarodowe, w których Anglia uczestniczy, jak np. kartel szynowy, kartel wyrobów walcowanych i t. d., wchodzi w skład nowej umowy, która zostanie uzupełniona szeregiem porozumień dodatkowych między poszczególnymi krajami. Rokowania, dotyczące tych umów dodatkowych, będą prowadzone z możliwym pośpiechem. Przystąpienie Anglii do kartelu stalowego może, zdaniem kół hutniczych, odegrać wybitną rolę w stabilizacji stosunków międzynarodowych i w odbudowie handlu światowego.

Położenie na rynkach poszczególnych krajów przedstawiało się następująco:

W Niemczech po osiągnięciu znacznego ożywienia na rynku wewnętrznym, co należy przeważnie przypisać dokonywanym w szybkim tempie zbrojeniom, zwrócono obecnie szczególną uwagę na rozwój eksportu. Pożądana wysokość wywozu miesięcznego wyrobów hutniczych określana jest na 320 tys. t. Rząd niemiecki wpływa na przemysł w kierunku zwiększenia eksportu, motywując to dużymi korzyściami, osiągniętymi przez ten przemysł na rynku wewnętrznym. Już obecnie daje się zauważyć wzmoczona aktywność Niemiec na rynkach eksportowych. Przyjmowane są zamówienia na żelazo handlowe, belki i inne wyroby po cenach, płaconych dotąd jedynie za towar belgijsko-luksemburski. Skrócono również terminy dostawy przy eksporcie do 2 ÷ 3 tygodni, podczas gdy na rynku krajowym terminy te wynoszą 8 ÷ 10 tygodni.

We Francji na wewnętrznym rynku żelaznym panował nastrój niespokojny, spowodowany w znacznym stopniu sytuacją polityczną. Stan produkcji hutniczej we Francji w I kwartale r. b. był niezbyt pomyślny. Podczas gdy w 6 krajach, będących głównymi producentami stali, wytwórczość jej wzrosła w tym okresie w porównaniu z I kwartałem r. ub. o 14%, produkcja stali we Francji zmniejszyła się w tym samym czasie o 4·4%, a udział Francji w produkcji europejskiej obniżył się z 21·4% w 1929 r. do 15·7% obecnie. Wywóz stanowi za ledwie 26% produkcji półwyrobów i wyrobów gotowych, reszta zaś zbywana jest na rynek rynek wewnętrzny, który nie może całej tej ilości pochłoniąć.

W Belgii na giełdzie żelaznej w Brukseli obroty były nieznaczne przy cenach utrzymanych. Pewne ożywienie dawało się zauważyć jedynie na rynku blach cienkich. Transakcje eksportowe nie przybrały większych rozmiarów i obejmowały przeważnie Amerykę Południową, Palestynę i częściowo Afrykę Południową. W Indjach Brytyjskich silną konkurencją dla wywozu belgijskiego stanowi przemysł angielski.

W Anglii wewnętrzny rynek żelaza wykazywał znaczne ożywienie, przyczem transakcje dotyczyły wyłącznie wyrobów krajowych. Zwiększyły się zwłaszcza dostawy dla odlewni, warsztatów konstrukcyjnych i stocznii. Obroty ograniczały się przeważnie do rynku wewnętrznego, eksport w dalszym ciągu był słaby. Do rozwoju hutnictwa przyczynia się duży dopływ żelazta, pochodzącego z rozbioru starych fabryk i okrętów.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji w £ zł. fob

port—notowane były w dn. 14/VI 1935 r. jak następuje:

	Wielka Brytania 1 C16 kg	Belgia i Luksemburg 1 000 kg	Francja
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)	—	1.19.0	1.19.0
tomasowska	—	1.18.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2. 7.6	2. 7.0
platyny	—	2. 8.6	2. 8.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	3. 2.6	3. 2.6
belki	—	3. 1.0	3. 1.0
kątownicy	—	3. 1.6	3. 1.6
blacha okrętowa, rezerwoarowa i t. p.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.10.0	5.10.0
bednarka	—	4. 0.0	4. 0.0
drut-walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	4. 7.6	4. 7.6
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynk.	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druc.	—	5.10.0	5.10.0

METALE NIEŻELAZNE. — Na rynku metali nastąpiła w I połowie czerwca dosyć znaczna niżka cen, którą w głównej mierze należy przypisać odrzuceniu przez Trybunał Najwyższy Stanów Zjednoczonych N. R. A., jako niezgodnych z konstytucją. Prawie cała zwyżka, osiągnięta w cenach metali od Świąt Wielkanocnych, została w okresie sprawozdawczym stracona. Jednakże w ostatnich dniach zaznaczyło się pewne uspokojenie, spowodowane unormowaniem się stosunków politycznych we Francji i odparciem ataków na franka francuskiego.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się w następujący sposób:

Na rynku miedzi zaznaczyły się dosyć znaczne straty na kursie, chociaż sytuacja statystyczna nie jest niekorzystna, jeśli się zważy, że produkcja miedzi poza

Stanami Zjednoczonymi w I kwartale r. b. niemal nie wzrosła w porównaniu z tymże okresem r. ub., wynosząc 325 500 t wobec 322 300 t.

Rynek cyny wykazał znaczny spadek cen. Przyczyniło się do tego m. in. przypuszczenie, że na najbliższej konferencji kartelu cynowego mają być kwoty produkcji podwyższone o 10%. Wzbudza również niepokój projekt wprowadzenia w Stanach Zjedn. cła przywozowego na cynę w wysokości 6 cts., czyli w wysokości ok. 8% dzisiejszej wartości tego metalu. Cło to ma na celu umożliwienie budowy w Ameryce huty cyny.

Rynek cynku ucierpiał dosyć poważnie, przyczem cena cynku przy dostawie natychmiastowej chwilowo spadła poniżej ceny ołowiu, a ostatnio z nią się zrównała, podczas gdy kurs cynku terminowego pozostał na poziomie cokolwiek wyższym od ołowiu.

Na rynku ołowiu straty były na ogół mniejsze niż na rynku cynku, co należy przypisać projektowi wprowadzenia niższego cła przywozowego na ołów do Anglii w stałej wysokości sh 7½ od 1 t zamiast dotychczasowego cła 10% od wartości. Ewentualna obniżka cła na cynk ma nastąpić dopiero po wypróbowaniu skutków działania ulgowego cła na ołów.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiało się następująco (pierwsza liczba — gotówka, druga — na termin): miedź standard straciła £ 1½ wzgl. 15/16, elektrolityczna zniżkowała o £ 1¼, a rafinowana o £ 2, cyna spadła w cenie o £ 2½ wzgl. ¾, ołów zniżkował o £ 5/8 w obu wypadkach, a cynk o £ 13/16 wzgl. 11/16, srebro spadło w cenie o d ¼ wzgl. 5/8 na uncji, złoto straciło sh 1.4 na uncji, a blacha biała, straciwszy sh 7 na skrzynce, powróciła do dawnej ceny. Inne metale zachowały swoje ceny bez zmiany. Glin w końcu okresu sprawozdawczego przestał być notowany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali — w £ za 1016 kg, z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" X 14" X 0.24 m/m, platyny — w £ za uncję, złota w sh za uncję i srebra — w d za uncję:

Metal	Poprzed. okres ultimo	Okres sprawozdawczy maksy-mum	mini-mum	ulti-mo
Miedź:				
standard:				
kasa	33 ^{1/16} -3 ^{3/16}	32 ^{5/8}	31 ^{5/8}	31 ^{5/8} -11 ^{1/16}
term.	33 ^{7/16} -½	32 ^{15/16}	31 ^{3/4}	32-1 ^{1/16}
elektrol.	36½-37½	36½	34½	34½-35½
rafinow.	35½-37	36	33½	33½-35
Cyna:				
kasa	229-½	228½	223	226½-227
term.	221½-¾	222½	217 ^{1/8}	220½-221
Ołów:				
kasa	14 ^{7/16}	14	13 ^{11/16}	13 ^{13/16}
term.	14 ^{7/16}	14 ^{1/8}	13 ^{11/16}	13 ^{13/16}
Cynk:				
kasa	14 ^{3/8}	14	13 ^{3/8}	13 ^{13/16}
term.	14 ^{5/8}	14 ^{3/16}	13 ^{13/16}	13 ^{15/16}
Glin:				
dla kraju	100	100	100	—
" zaogr.	—	—	—	—
Nikiel:				
dla kraju	200-205	205	200	200-205
" zaogr.	200-205	205	200	200-205
Blacha				
biała	25½-26½	19½	18½	18½-19½
Platyna				
"Spong"	7	7	7	7
Srebro:				
kasa	33 ^{9/16}	33 ^{11/16}	32½	32 ^{13/16}
term.	33 ^{11/16}	33 ^{13/16}	32¾	33 ^{1/16}
Złoto	142.-	147.10	140.8	140.8

— Na rynku starych metali panował nastrój niejednorodności. W Niemczech zaznaczyła się — w związku ze zniżką cen nowych metali — te dencja zniżkowa podczas gdy we Francji ceny utrzymały się na dotychczasowym poziomie lub częściowo wyższowały. Notowano następujące ceny w handlu hurtowym: w Berlinie za 100 kg w RM (od dn. 8/XI 1934 r.): miedź 32 ÷ 34, brąz 38 50 ÷ 40 50, mosiądz 22 50 ÷ 24 50, cynk 7 75 ÷ 8 75, ołów 10 50 ÷ 11 50. Analogiczne ceny we Francji loco Paryż — za 100 kg we fr. fr. wynosiły w dn. 31/V (i 17/V): 180 (175), 210 (205), 110 (105), 60 (60) i 85 (85).

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z og. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych M. Wolski i S-ka w Lublinie

odbędzie się w Lublinie, ul. 1 Maja 16, w dn. 13 lipca 1935 r. o godz. 18, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933/34 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933/34 r.;
- 3) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności oraz wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1934/35 r.;
- 4) Wolne wnioski.

1461/23-25

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej dla Handlu Towarami Włóknistymi „Tkanina” w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 6 lipca 1935 r. o godz. 17 odbędzie się

WALNE ZEBRANIE

w biurze Komisji Likwidacyjnej Kredytowa 4 m. 6.

Porządek dzienny: Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej i zatwierdzenie bilansu za 1934 r.; Dalsza działalność Komisji Likwidacyjnej; Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zebraniu, winni nie później jak 30 czerwca złożyć w biurze Komisji Likwidacyjnej akcje względnie dowody depozytowe w godz. 9 — 11 rano.

1630

„WĘGIERSKA GÓRKA”

Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — Grunty zł 99 870·99; Budynki fabryczne, gospodarze i mieszkalne zł 2 190 686·57; Maszyny i urz. techniczne zł 4 358 642·46; Inwentarz biurowy zł 47 168·62; Gotówka w kasie i bankach zł 144 477·60; Papiery procentowe zł 37 318·00; Weksle zł 433 835·49; Materiały zł 199 654·73; Gotowe wyroby zł 652 401·72; Dłużnicy zł 3 232 223·66; Odbiornicy zaskarżeni zł 11 421·06; Wyłączności górnicze zł 99 900·40; Strata: z 1930/33 r. zł 1 843 196·58, z 1934 r. zł 121 064·58; **Ogółem aktywa zł 13 471 862·46.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000·00; Wpłaty na powiększenie kap. zakł. zł 2 414 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 2 511 824·45; R-k różnic kursowych zł 775 179·38; Zobowiązania zł 1 383 605·90; R-k pożyczki zł 4 887 252·73; **Ogółem pasywa zł 13 471 862·46.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Przen. strata z lat ub. zł 1 843 196·58; Amortyzacja zł 512 741·19; Koszty sprzed. towaru zł 2 149 167·82; Koszty handlowe sprzed. towaru zł 125 256·33; Kontyngenty zakupione zł 10 115·94; Podatki zł 101 728·50; Świadczenia socjalne zł 110 660·48; Koszty kredytów zł 551 087·24; Koszty generalne zł 94 137·81; Straty kursowe zł 5 232·00; Odpisane kosztów wierceń zł 74 019·44; Dubiosa zł 7 547·40; **Ogółem zł 5 581 890·73.**

ZYSKI. — Sprzedaż towarów zł 3 134 183·11; Kontyngenty sprzedane zł 71·94; Zyski kursowe zł 483 374·52; Strata zł 1 964 261·16; **Ogółem zł 5 581 890·73.**

1678

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Narzędzi Chirurgicznych, Weterynaryjnych i WYROBÓW STAŁOWYCH OSTRYCH ALFONS MANN, Spółka Akc. w Warszawie plac Małachowskiego 2

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że:

- 1) Na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 20 czerwca 1932 r., kapitał zakładowy Spółki podwyższa się do zł 292 500, czyli o zł 67 500, drogą emisji 600 nowych akcji na okaziciela wartości nominalnej zł 112·50 każda;
- 2) Cena emisyjna akcji nowej emisji dla dawnych akcjonariuszów, którzy wykonali prawo poboru, określa się na zł 116;
- 3) Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom emisji poprzednich w stosunku 3 akcji nowej emisji na każde 10 akcji dotychczasowych po zł 112·50 każda;
- 4) Zapisy na akcje nowej emisji i przedstawienie akcji emisji poprzednich do ostemplowania winni PP. Akcjonariusze uskutecznić w Zarządzie Spółki;
- 5) Termin, do którego PP. Akcjonariusze mogą wykonywać prawo poboru akcji, upływa dn. 31 lipca 1935 r.;
- 6) Całkowitą należność za akcje nowej emisji przyjmuje kasa Zarządu Spółki do dn. 31 sierpnia 1935 r.;
- 7) PP. Akcjonariusze, którzy w terminach powyżej podanych warunków tych nie wykonają, tracą prawo otrzymania akcji nowej emisji;
- 8) Akcje nowej emisji biorą udział w zyskach Spółki od dn. 1 stycznia 1933 r. i będą zrównane z akcjami poprzednich emisji z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego;
- 9) O ile do dn. 30 września 1935 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania, PP. Akcjonariusze przestają być związani zapisem;
- 10) Akcje nowej emisji wydane zostaną od dn. 30 września r. b.

Jednocześnie Zarząd komunikuje, iż na zasadzie uchwały tegoż Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, kapitał zakładowy Spółki zł 225 000 został przerachowany na 2 000 akcji po zł 112·50 każda i, że kasa Zarządu od dn. 30 września 1935 r. w godzinach biurowych dokonywać będzie wymiany akcji dotychczasowych 3 emisji (wartość nominalna 1 akcji po Mkp. 5 000 — równa się wartości nominalnej 1 akcji po zł 22·50) w stosunku 5 akcji poprzednich emisji po zł 22·50 każda, na 1 akcję przerachowaną po zł 112·50.

1662

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki: „Ropa” Spółka Akcyjna Przemysłu Naftowego WE LWOWIE

zawiadamia, że w dn. 6 lipca 1935 r., o godz. 12, odbędzie się w lokalu Zarządu we Lwowie, przy ul. Chrzanowskiej L. 14.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia z dn. 28 lipca 1934 r.; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za 1934 r. oraz przedłożenie bilansu i r-ku strat i zysków; 3) Wniosek Komisji Rewizyjnej na udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich działalności; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku za 1934 r.; 5) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej po myśli § 13 statutu; 6) Wnioski i interpelacje.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub zaświadczenia o złożeniu akcji w depozycie najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki we Lwowie, przy ul. Z. Chrzanowskiej L. 14.

1486/23-25

Przemysł Włókienniczy BRACIA ZAJBERT

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty i budynki fabryczne zł 549 713·33; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 2 926 082·98; II. Majątek płynny: Gotowizną w kasie zł 1 588·31; Weksle klientowskie zł 2 272·50; Papiery wartościowe zł 128 650·00; Materjały, bawełna surowa zł 285 702·43, szmaty i przędza wigonjowa zł 61 729·79, przędza bawełniana zł 44 538·62, towary bawełniane zł 176 528·22, towary jedwabne zł 10 643·52, chemikalja i barwniki zł 8 698·87, węgiel kamienny zł 12 390·00; Dłużnicy zł 267 600·76; Strata z lat poprzednich zł 260 409·47; Razem suma bilansowa zł 4 736 548·80.

Sumy pozabilansowe. — Żyra na wekslach w obiegu zł 298 350·00; Kaucje i zabezpieczenia hipoteczne zł 377 200·79.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 000 000·00; Kapitał amortyzacyjny: stan na dz. 1/1 1934 r. zł 1 210 774·86, dopisano w roku sprawozdawczym zł 294 947·75; Razem zł 1 505 722·61; II. Zobowiązania: Akcepty własne zł 278 771·77; Przedpłaty na dostawy przędzy zł 33 452·46; Banki i inkaso zł 74 916·19; Wierzyciele zł 431 583·15; Zaległa robocizna zł 13 656·70; Sumy przechodnie zł 17 219·36; Tow. Kredytowe m. Łodzi zł 347 200·00; Przejściowa różnica kursowa zł 11 503·80; Zysk netto za 1934 r. zł 22 522·76; Razem suma bilansowa zł 4 736 548·80.

Sumy pozabilansowe. —

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 135 403·98.

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WINIEN. — Bilans otwarcia — pozostałość straty z 1932 r. zł 260 409·47; Koszty fabrykacji zł 3 847 283·65; Spłacone podatki zł 137 044·04; Świadczenia socjalne zł 130 663·57; Koszty handlowe zł 69 794·88; Procenty zł 90 916·98; Wypłacona prowizja zł 22 177·14; Pensje Zarządu i personelu biura zł 71 355·04; Premja ubezpieczeniowa od ognia zł 31 772·42; Ofiary i datki dobroczynne zł 9 023·05; Amortyzacja maszyn i budowli zł 294 947·75; Czysty zysk za 1934 r. zł 22 522·76; Razem zł 4 987 910·75.

MA. — Bilans zamknięcia — pozostałość straty z 1932 r. zł 260 409·47; Wartość produkcji: przędzy bawełnianej zł 3 058 096·57, towarów bawełnianych zł 1 523 874·50, odpadków i pracy zarobkowej zł 39 483·56; Uzyskana różnica kursowa zł 106 046·65; Razem zł 4 987 910·75.

Powwyższy bilans wraz z rachunkiem strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 23/V 1935 r.

I OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Zakłady Przemysłowe „GUMA-RUBBER“, Sp. Akc

stosownie do § 56 prawa o Spółkach Akcyjnych, podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 15 lipca 1935 r. w poniedziałek o godz. 19 w lokalu Spółki przy ul. Czerniakowskiej Nr. 80 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Przekształcenie Spółki Akcyjnej na Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością oraz określenie wartości akcji; 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący brać udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, zechcą zgłosić swe akcje najpóźniej do dn. 8 lipca 1935 r. włącznie w biurze Spółki przy ul. Czerniakowskiej Nr. 80 do godz. 15, zgodnie z art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Wnioski Akcjonariuszów mogą być składane nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów.

SPROSTOWANIE

W Nr. 23 z dn. 8 czerwca w bilansie firmy

„ELEKTROBUDOWA“, Spółka Akcyjna w Łodzi

w stanie biernym, punkt: Niewypłacone dywidendy wydrukowano mylnie zł 13 358·47 — winno być zł 1 358·47.

1700

I OGŁOSZENIE

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 28 maja 1935 r. postanowiona została likwidacja

Polsko-Belgijskiego Towarzystwa dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonaft

Spółka Akcyjna w Warszawie ul. Śniadeckich 12 m. 3

Na likwidatora Spółki wybrano P. Alojzego Urbana. Na podstawie artykułu 449 Kodeksu Handlowego (Dziennik Ustaw Nr. 57, poz. 502) likwidator wzywa niniejszym wszystkich wierzycieli Spółki do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

1703

Towarzystwo Inżynieryjno-Budowlane „BUDOPOL“, Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 31 074·00; Urządzenia techniczne zł 47 694·14; Inwentarz biurowy zł 8 770·65; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 36 848·14; Banki zł 234 365·64; Papiery wartościowe zł 86 980·31; Weksle zł 6 500·00; Rozpoczęte budowy zł 45 058·91; Dłużnicy: odbiorcy zł 106 683·70; Dostawcy zł 60 171·50; Różni zł 193 699·62; Sumy przechodnie zł 390·00; Razem zł 858 236·61.

Sumy pozabilansowe. — Kaucje: 398 850·00; Zabezpieczenia kredytów zł 558 231·62.

PASYWA. — Kapitały własne: Zakładowy; zł 250 000·00; Zapasowy zł 5 692·47; Rezerwowowy zł 5 005·90; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 232 713·87; Banki zł 47·00; Dostawcy zł 53 211·30; Odbiorcy zł 63 546·59; Zaległe podatki zł 56 841·40; Różni zł 120 819·31; Sumy przechodnie zł 24 307·97; Zysk w 1934 r. zł 46 050·80; Razem zł 858 236·61.

Sumy pozabilansowe. — Akcepty kaucyjne zł 398 850·00; Akcepty zabezpiecz. kredyty zł 558 231·62.

Rachunek zysków i strat za 1934 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 86 965·54; Koszty wykonanych robót zł 1 119 805·36; Koszty kredytów zł 27 462·83; Koszty administracji ogólnej zł 87 287·99; Podatki zł 63 965·26; Nieściągalne wierzytelności zł 5 685·35; Amortyzacja zł 10 924·20; Zysk za 1934 r. zł 46 050·80; Razem zł 1 448 147·33.

MA. — Wykonane roboty zł 1 448 147·33.

1704

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polskie Radio“, Warszawa

Mazowiecka Nr. 5

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 lipca 1935 r. o godz. 17, odbędzie się w lokalu Spółki, przy ul. Mazowieckiej 5

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Reasumpcja bilansu zamknięcia, rachunku zysków i strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1932/33 z uwzględnieniem postanowień art. 426 Kodeksu Handlowego (art. 108 Prawa o Spółkach Akcyjnych) tudzież Ustawy o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25 poz. 226 z 1932 r.); 3) Wniosek Rady Nadzorczej Spółki w związku z uwagami P. Ministra Poczty i Telegrafów, dotyczącymi zmian w bilansie oraz w rachunku strat i zysków za 1933/34 r.; 4) Wniosek Rady Nadzorczej Spółki w związku z uwagami P. Ministra Poczty i Telegrafów, dotyczącymi częściowej zmiany zasad odpisów amortyzacyjnych, poczynając od roku operacyjnego 1933/34; 5) Reasumpcja bilansu zamknięcia, rachunku zysków i strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1933/34, z uwzględnieniem postanowień art. 426 Kodeksu Handlowego (art. 108 Prawa o Spółkach Akcyjnych) tudzież Ustawy o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25 poz. 226 z 1932 r.); 6) Zatwierdzenie dokonanej przez Radę Nadzorczą kooptacji nowych członków Rady.

1705

„GOPLANA“ Fabryka Czekolady Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans po dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 102 843·00; Budynki: a) fabryczne zł 930 720·88, b) mieszkalne zł 37 208·08; Razem zł 967 928·96; Maszyny zł 1 528 757·37; Formy zł 111 081·68; Samochody zł 139 603·51; Ruchomości zł 19 336·87; Skład fabryczny zł 48 500·23; Razem zł 2 918 051·62; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 16 630·66; Gotówka w bankach zł 42 167·61; Razem zł 58 798·27; Papiery procentowe zł 9 600·00; Weksle w portofelu zł 19 002·53; Materjały: a) surowce zł 144 878·10, b) opakowania zł 170 570·13, c) pomocnicze i pędne zł 4 483·16; Razem zł 319 931·39; Półfabrykaty zł 17 693·22; Gotowe wyroby zł 111 050·95; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 618 326·95, b) dostawcy zł 1 869·11, c) różni zł 17 480·76, d) wątpliwe należności zł 26 884·39, e) kaucje zł 1 722·12; Razem zł 666 283·33; Suma zł 1 202 359·69; III. Sumy przechodnie: Wydatki przyszłego okresu zł 5 378·33; Suma zł 4 125 789·64. Weksle redyskontowe zł 254 940·91; Ogólna suma zł 4 380 730·55.

Uwaga. — Zobowiązania zagraniczne wynoszą ogółem zł 712 865·71.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 450 000·00; Kapitał zapasowy: a) stan na 1/I 1934 r. zł 139 431·59, b) dopisano zł 3 019·99; Razem zł 142 451·58; Kapitał rezerwowy bez zmiany zł 197 123·34; Razem zł 789 574·92; II. Kapitał amortyzacyjny: a) stan na 1/I 1934 r. zł 1 477 147·77, b) dopisano zł 128 365·52; Razem zł 1 605 513·29; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 976 800·48, b) banki zł 64 781·77, c) kredyty hipot. zł 16 851·12, d) zaległe podatki zł 337 648·46, e) dostawcy zł 157 636·00; f) odbiorcy zł 8 159·16, g) różni zł 52 782·59, h) zaległe świadczenia socjalne zł 85 267·86, i) dywidenda niepodnies. zł 2 894·10; Razem zł 1 702 821·54; IV. Specj. rach. przejściowy różnic kursowych zł 20 000·00; V. Zyski: a) z lat ubiegłych zł 6 433·77, b) zysk za 1934 r. zł 1 446·12; Razem zł 7 879·89; Razem zł 4 125 789·64.

Obligo wekslowe zł 254 940·91; Ogólna suma zł 4 380 730·55.

Rachunek strat i zysków po dz. 31 grudnia 1934 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 244 361·02; Koszty fabrykacji zł 3 016 574·36; Koszty sprzedaży zł 373 936·38; Koszty kredytów zł 121 855·25; Podatki państw. i komunalne zł 136 970·51; Świadczenia socjalne zł 111 350·34; Odpisy na dłużnikach zł 32 990·34; Odpisy na amortyzację zł 128 365·52; Zysk za 1934 r. zł 1 446·12; Ogólna suma zł 4 167 849·84.

ZYSKI. — Dochód na towarach zł 4 106 925·43; Dochód z domu mieszkalnego zł 3 793·07; Nadwyżka z różnic kursowych zł 57 131·34; Ogólna suma zł 4 167 849·84.

Potwierdzamy zgodność powyższego bilansu oraz rachunku strat i zysków per 31.XII 1934 r. z księgami Fabryki Czekolady, Sp. Akc. „Goplana“ w Poznaniu.

„Powiernik“

Spółka Rew. Powiernicza Thiel i Marciniak (—) A. Thiel
Dyplomowany i przysięgły rzeczoznawca księgowości.

1097

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Szklany w Polsce

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 lipca 1935 r., o godz. 17, w lokalu Zarządu, przy ul. Zgoda 7, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1934 r., udzielenie władzom Spółki absolutorjum, oraz powzięcie uchwały co do zużycia czystego zysku; 4) Budżet na 1935 r.; 5) Określenie wysokości wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, Zgoda 7, w godzinach od 10 do 13 akcje, względnie zaświadczenie instytucji kredytowych o przyjęciu akcji na przechowanie.

1696

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Cukrownia Trawniki“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 26 lipca 1935 r., o godz. 18, w Lublinie w Hotelu Wiktorja, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1934/35; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934/35 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu Spółki na 1935/36 r.; 5) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej; 6) Sprawa sprzedaży kontyngentu; 7) Zgłoszone ustawowo wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

Dodatkowe sprawy mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów trybem i w terminie, przewidzianym § 1 art. 394 Kodeksu Handlowego (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27/VI 1934 r. „Dz. Ust. R. P.“ Nr 57, poz. 502 i 503).

1690

Spółka Akcyjna Przemysłu Włókienniczego

A. i J. Pikielnych w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Nieruchomości zł 75 850·00; Urządzenia techniczne zł 197 279·55; Ruchomości zł 5 164·42; 2) Majątek płynny: Kasa zł 16 310·59; Papiery wartościowe zł 21 372·00; Weksle zł 48 688·57; Przędza zł 130 984·02; Materjały pomocnicze zł 7 488·25; Towary zł 632 066·16; Dłużnicy zł 685 029·91; Sumy przechodnie zł 2 947·10; Straty z lat ubiegłych zł 34 607·73; Razem zł 1 857 788·30.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000·00; 2) Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 68 635·39, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 22 353·91; Razem zł 90 989·30; 3) Zobowiązania: Wierzyciele zł 1 262 140·00; Zysk zł 4 659·00; Razem zł 1 857 788·30.

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 91 839·04; Koszty fabrykacji zł 376 414·11; Procenty i prowizja zł 79 021·23; Podatki zł 45 946·01; Odpisy amortyzacyjne zł 22 353·91; Świadczenia socjalne zł 18 709·44; Wątpliwi dłużnicy zł 28 659·52; Koszty handlowe zł 39 456·73; Zysk zł 4 659·00; Razem zł 707 058·99.

MA. — Towary zł 707 058·99; Razem zł 707 058·99.

1691

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „REJOWIEC“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 26 lipca 1935 r., o godz. 17, w Lublinie w Hotelu Wiktorja, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1934/35; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934/35 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu Spółki na 1935/36 r.; 5) Wybory jednego członka Zarządu; 6) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Zgłoszone ustawowo wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

Dodatkowe sprawy mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów trybem i w terminie, przewidzianym § 1 art. 394 Kodeksu Handlowego (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27/VI 1934 r. „Dz. Ust. R. P.“ Nr 57, poz. 502 i 503).

1699

„GAZY ZIEMNE”

Spółka Akc. dla Przemysłu Naftowego Lwów

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY

	Kopalnie i przedsiębior. uboczne	Rafinerja i przedsiębior. uboczne	R A Z E M	
	zł	zł	zł	zł
I. Majątek stały:				
Grunty . . .	709 492*35	308 450*00		1 017 942*35
Budynki:				
a) fabryczne	253 344*16	680 403*18		933 747 34
b) gospodarcze . . .	252 806*00	26 597*55		279 403*55
c) mieszkalne . . .	1 420 031*76	68 528*00		1 488 559 76
Urządzenia techniczne	14 584 449*71	2 960 582*27		17 545 031*98
Inwentarz zakładowy i biurowy:				
a) żywy . . .	18 653 76	801*72		19 455 48
b) martwy . . .	62 997*52	243 688*30		306 685 82
Prawa naftowe, licencje, i koncesje . . .	2 049 279*71	20 400*00		2 069 679 71
II. Majątek płynny:				23 660 505*99
Gotówka w kasie i bankach . . .				355 843*07
Papiery procentowe . . .				69 632*97
Weksle w portfelu i w inkasie . . .				93 459 39
Udziały w innych przedsiębiorstwach . . .				175 109*37
Materiały:				
a) surowe . . .			170 055*82	
b) pomocnicze . . .			554 947*03	725 002 85
Półfabrykaty gotowe wyroby i towary				37 811*07
				859 003*00
Dłużnicy:				
a) odbiorcy . . .			1 083 113*32	
b) dostawcy . . .			19 474*10	
c) należności w postępowaniu rewindykacyjnymu . . .			40 561*76	
d) różni . . .			207 482*91	1 350 632 09
Sumy przechodnie (wydatki, dotyczące okresu przyszłego) . . .				112 617*73
				27 439 617 53
Sumy pozabilansowe:				
Kaucje . . .	198 667 71			
Gwarancje . . .	725 675*66			
Dłużnicy za kaucje . . .		152 786 45		
				1 077 129 82
				27 439 617 53

STAN BIERNY

	R A Z E M	
	zł	zł
I Kapitały własne:		
Kapitał akcyjny		12 500 000*00
Kapitał zapasowy:		
a) saldo z roku ubiegłego	3 314 784 66	
b) dopisano w roku sprawozdawczym	24 413*61	3 339 198*27
II. Kapitał amortyzacyjny:		
a) saldo z roku ubiegłego	9 238 567 85	
b) dopisano w roku sprawozdawczym	982 442*35	10 221 010*20
III. Zobowiązania:		
Wierzyciele:		
a) akcepty	31 697*74	
b) kredytowane podatki:		
1) konsumpcyjny i drogowy	227 910*64	
2) różne	19 953 69	247 864*33
c) dostawcy		178 363 53
d) odbiorcy		65 584*71
e) różni		414 440*18
Niepodjęta dywidenda		937 950*49
Sumy przechodnie (wydatki, dotyczące okresu ubiegłego)		21 603*00
		47 409*29
Zysk:		
Pozostałość zysku z roku ubiegłego		32 775*52
Zysk za rok sprawozdawczy	339 675*76	372 451*28
		27 439 617 53
Sumy pozabilansowe:		
Wierzyciele za kaucje	198 667*71	
„ gwarancje	725 675*66	
Kaucje	152 786*45	
	1 077 129 82	
Uwaga: zobowiązania zagraniczne		zł 175 600 10

„GAZY ZIEMNE”

Spółka Akc. dla Przemysłu Naftowego Lwów

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł
Koszty administracji ogólnej		569 403 87	Przeniesienie zysku z 1933 r.	32 775 52
Koszty fabrykacji		2 128 747 50	Dochody ze sprzedaży produktów naftowych i przed- sięwzięciom ubocznych	6 887 476 93
Przerobiona ropa z zakupu		170 930 73		
Przewoźne ropy i najem cystern rop- nych		400 271 63		
Koszty sprzedaży		373 907 91		
Koszty kredytów		47 332 60		
Podatki: a) państwowe i komun.	213 868 90			
b) konsumpc. i drogowy	1 547 625 91	1 761 494 81		
Koszty przedsiębiorstw ubocznych (fol- warku, tartaku i lasu)		97 370 29		
Różnice kursowe		9 538 65		
Odpisy na dłużnikach		6 360 83		
Odpisy amortyzacyjne		982 442 35		
Pozostałości zysku z 1933 r.	32 775 52			
Zysk za 1934 r.	339 675 76	372 451 28		
		<u>6 920 252 45</u>		<u>6 920 252 45</u>

Zarząd: Dr. Marek Aleksandrowicz, m. p., Władysław Gorecki, m. p.

Główny księgowy: prokurent Leon Held, m. p.

1699

Fabryka Przetworów Chemicznych „RĘDZINY”, Spółka Akcyjna

poczta: „Rudniki-Rędziny”

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 37 500 00; Budynki zł 947 492 73; Urządzenia techniczne zł 2 263 787 00; Ruchomości zł 35 390 60; Ogółem majątek stały zł 3 284 170 33; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 359 857 00; Papiery wartościowe zł 79 523 71; Weksle w portfelu i na inkasie zł 41 496 61; Materiały: a) surowe zł 157 663 97; b) pomocnicze i pędne zł 40 787 36; Razem zł 198 451 33; Gotowe wyroby zł 271 652 61; Dłużnicy zł 380 739 82; Dłużnicy wątpliwi zł 639 992 67; Sumy przechodnie zł 136 050 64; Rachunki przejściowe zł 2 482 99; Należności z tytułu ukła-
dów konwersyjnych zł 45 464 84; Ogółem majątek płynny zł 2 155 712 22; Strata w 1934 r. zł 127 342 68; Gwarancje zł 315 206 95; Depozyty zł 14 890 94; Razem stan czynny zł 5 897 323 12.

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach zł 278 631 85.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 950 000 00; II. Kapitały rezerwowe: Kapitał zapasowy zł 255 700 82; Inne kapitały rezerwowe zł 534 086 82; Ogółem zł 789 787 64; III. Kapitał amortyzacyjny: Saldo z roku ubiegłego zł 2 195 584 29, odpisano nieistniejące objekty zł 138 374 17, dopisano w roku sprawozdawczym zł 130 211 97 = zł 2 187 422 09; IV. Zobowiązania: Akcepty zł 32 517 40; Wierzyciele zł 389 515 58; Sumy przechodnie zł 136 050 64; Nieopodatkowane dywidendy zł 23 426 99; Fundusz stypend. im. ś. p. St. Bielskiego zł 8 000 00; Fundusz karny zł 51 54; Akcepty układowe zł 45 707 93; Rachunki przejściowe zł 4 745 42; Ogółem zł 640 015 50; Gwarancje zł 315 206 95; Depozyty zł 14 890 94; Razem stan bierny zł 5 897 323 12.

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu żyra na wekslach zł 278 631 85; Zobowiązania zagraniczne zł 63 306 26.

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 174 566 87; Koszty fabrykacji zł 1 128 500 14; Koszty sprzedaży zł 54 917 22; Podatki państwowe i komunalne zł 133 785 57; Świadczenia socjalne zł 32 767 18; Asekuracje ogniowe zł 11 064 17; Utrzymanie nieruchomości zł 59 127 05; Koszty sądowe i adwokackie zł 22 859 73; Amortyzacja zł 130 211 97; Straty na dłużnikach zł 553 557 17; Razem zł 2 301 357 07.

ZYSKI. — Wpływ umorzonych należności zł 27 033 64; Wpływ za kupony zł 1 985 92; Różnice kursowe zł 47 776 16; Dochód brutto ze sprzedaży zł 2 097 218 67; Strata w 1934 r. zł 127 342 68; Razem zł 2 301 357 07.

1676

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Dolina — Wygoda

odbędzie się w dn. 1 lipca 1935 r., o godz. 11, w Stryju, przy ul. Grunwaldzkiej L. 2, w kancelarii adwokata Erazma Semkowskiego.

Porządek dzienny: 1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1934; 3) Rozdział zysku; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi; 5) Wnioski i różne.

1702

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiej Spółki Powierniczej, Sp. Akc.

zawiadamia, że w dn. 10 lipca 1935 r., o godz. 12, odbędzie się w lokalu Spółki, przy Al. Jerozolimskich 20 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie,
- 2) Wybór Przewodniczącego;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok obrotowy 1934;
- 4) Zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za 1934 r. oraz udzielenie władzom Spółki absolutorjum za tenże rok;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, przedstawiający $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą domagać się umieszczenia poszczególnych spraw na porządku obrad i powinni w tym celu zgłosić do Zarządu — najpóźniej na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia — odnośne piśmienne żądanie ze wskazaniem konkretnych wniosków oraz udowodnić posiadanie wymaganej ilości akcji.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swoje akcje w Spółce, u notariusza lub w jednej z krajowych instytucji kredytowych, najpóźniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia.

Na wypadek niedojścia Walnego Zgromadzenia do skutku wobec niedostatecznej ilości przedstawionych na niem akcji, odbędzie się tegoż samego dnia, w tymże lokalu i z takim samym porządkiem obrad o godz. 13 Walne Zgromadzenie w drugim terminie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na niem akcji.

1688

Sierszańskie Zakłady Górnicze, Spółka Akcyjna w Sierszy

Rachunek bilansu za 1934 r.

AKTYWA

	zł	zł
I. Majątek stały:		
Posiadłości kopalniane (zasób węgla w pokładach, pola i wyłączności górni)		4 429 561'72
Grunty na powierzchni		297 720'93
Budynki:		
a) fabryczne	650 432'50	
b) biurowe i mieszkalne	1 466 946'30	2 117 378'80
Maszyny i urządzenia technicz.		2 522 647'54
Inwentarz zakładowy i biurowy		327 685'38
II. Majątek płynny:		
Gotówka w kasie		10 964'78
Gotówka w bankach		62 013'50
Papiery procentowe		49 499'44
Weksle w portfelu		25 000'00
Materiały pomocnicze i pędne		363 855'36
Dłużnicy:		
a) odbiorcy	1 122 666'29	
b) różni	462 136'42	1 584 802'71
		<u>11 791 130'16</u>

PASYWA

	zł	zł
I. Kapitały własne:		
Kapitał zakładowy		6 000 000'00
Kapitał zapasowy:		
stan 1/I 1934 r.	152 936'30	
dopis. w okres. sprawozdawczym (statutowo)	544'65	153 480'95
Kapitał rezerwowy (bez zmiany)		674 162'22
II. Kapitał amortyzacyjny:		
a) stan w/g sprawozdania	2 033 816'24	
b) dopis. w okres. sprawozd.	406 628'85	2 440 445'09
III. Zobowiązania:		
a) akcepty	165 700'00	
b) kredyty hipoteczne	1 279 557'34	
c) zaległe podatki	549 481'71	
d) dostawcy	195 245'16	
e) różni	83 189'34	2 273 173'55
IV. Zysk:		
za 1934 r.		249 868'35
		<u>11 791 130'16</u>

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WYDATKI

	zł
Koszty administracji ogólnej	477 740'05
Koszty ruchu kopalni	2 582 347'66
Koszty sprzedaży	18 909'07
Koszty kredytów (procenty)	175 458'06
Podatki państwowe, komunalne, opłaty stempl.	188 597'20
Ubezpieczenia społeczne	208 092'87
Ubezpieczenie ogniowe	15 388'44
Amortyzacja	406 628'85
Zysk za 1934 r.	249 868'35
	<u>4 323 030'55</u>

DOCHODY

	zł
Wpływy ze sprzedaży węgla	4 157 763'89
Wpływy ze sprzedaży kontyngentów	18 400'00
Inne wpływy	146 866'66
	<u>4 323 030'55</u>

1682

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Myszkowska Przędzalnia August Schmelzer“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia niniejszym wierzycieli Spółki, iż na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki w dn. 29 maja 1935 r.

KAPITAŁ AKCYJNY SPÓŁKI ZOSTAŁ OBNIŻONY o zł 500 000 do sumy zł 1 500 000.

Zarząd wzywa wierzycieli — stosownie do postanowień art. 441 § 1 Kodeksu Handlowego, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, zgłosili swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1581/21—25

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej „Kijewski, Scholtze i S-ka“ w Warszawie

zawiadamia, że Walne Zgromadzenie z dn. 29 maja 1935 r. uchwaliło

OBNIŻENIE KAPITAŁU AKCYJNEGO O zł 200 000

t. j. ze zł 2 400 000 do zł 2 200 000 i wzywa nie zgadzających się wierzycieli do zgłoszenia sprzeciwów w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia.

1707

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej WYROBÓW Bawełnianych I. K. Poznańskiego w Łodzi podaje do wiadomości, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 2 maja 1935 r.

KAPITAŁ AKCYJNY SPÓŁKI

wynoszący zł 30 997 500, został obniżony o zł 2 532 500, t. j. do sumy zł 28 465 000, i w myśl art. 441 K. H. wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty trzeciego ogłoszenia.

1482/22—25—28

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Manufaktury Bawełnianej Lorentz i Krusche Spółka Akcyjna w Zgierzu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 18 lipca 1935 r. o godz. 19 w lokalu Zarządu w Zgierzu przy ul. 1 Maja Nr 5 z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1934 r.; 2) Wybór członka Zarządu i członków Rady Nadzorczej; 3) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu; 4) Wydzierżawienie przędzalni; 5) Sprzedaż niektórych placów i budynków mieszkalnych; 6) Wolne wnioski.

Akcje lub kwity depozytowe winny być złożone do dn. 11 lipca 1935 r.

1706

III OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki WYROBÓW Metalowych „METROS“ Spółka Akc. w Częstochowie dawn. M. Rosenstein z siedzibą przy ul. Berka Joselewicza 3

podaje do wiadomości, że w dn. 17 kwietnia 1935 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów (Protokół notariusza Zygmunta Jarczewskiego w Częstochowie Rep. Nr. 486) uchwaliło: zmniejszyć kapitał zakładowy Spółki ze zł 450 000 do zł 360 000 i zmienić § 6 statutu Spółki na brzmienie następujące: „Kapitał Zakładowy Spółki wynosi zł 360 000, podzielony na 3 600 akcji na okaziciela po zł 100 każda. Akcje są niepodzielne“. W związku z powyższym Zarząd — zgodnie z §. 1 art. 441 Kodeksu Handlowego — wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

1683

Zarząd Spółki Wydawniczej „KURJER“ Spółka Akcyjna w Krakowie

ogłasza, iż — po myśli art. 398 kod. handl. — zwołane Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, celem

WYBRANIA NOWEJ KOMISJI REWIZYJNEJ

odbyło się w dn. 29 maja 1935 r., na którym to Walnym Zgromadzeniu jednomyślnie wybrano na członków Komisji Rewizyjnej PP.: Eugenjusza Dąbrowskiego, Ks. Ferdynanda Machaya, Franciszka Maślankę, Dr. Zygmunta Sarneckiego i Tadeusza Studnickiego, wszystkich w Krakowie.

1675

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy Wydział II Handlowy we Lwowie

jako Sąd rejestrowy dn. 28/III 1935 r. w sprawie firmy

ZIEMSKI BANK KREDYTOWY, S. A. WE LWOWIE

zarządził do rejestru handlowego następującej treści wpis: Zmieniono §§ 37, 38 i 48 ust. 2 statutu Spółki, których nowe brzmienie znajduje się w protokole, złożonym do akt (kars. ta 53). Wpisano do rejestru dn. 7 czerwca 1935 r.

1681

II. R. H. B. XII. 1774.

Sąd Okręgowy Wydział II Handlowy we Lwowie

jako Sąd rejestrowy w sprawie

SPÓŁKI AKCYJNEJ KOLEJ LOKALNA LWÓW — JAWORÓW WE LWOWIE

zarządził wpis do rejestru handlowego następującej treści: Członek Zarządu Inż. Kazimierz Chojnowski ustąpił, w miejsce którego Minister Komunikacji mianował członkiem Zarządu Mgra. Czesława Janowskiego. Wpisano do rejestru dn. 8 czerwca 1935 r.

1680

II OGŁOSZENIE

XII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW**Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorod” w Rudnikach SPÓŁKA AKCYJNA**

odbędzie się w dn. 27 czerwca 1935 r., o godz. 12, w Warszawie w lokalu Zarządu Spółki, Trębacka 15, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Walnego Zebrania; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania za tenże okres; 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia członków Zarządu; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

1685

WŁODZIMIERZ ŁĘSKI**Spółka Akc. dla Eksploatacji Fabryk Przemysłu Drzewnego w Białej Wacie pod Wilnem**

Bilans dn. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — Plac, maszyny i urządzenia techniczne zł 273 217*89; Kasa i banki zł 31 274*62; Papiery wartościowe zł 1 100*00; Dłużnicy zł 30 340*28; Materjały zł 5 042*70; Dostawcy zł 1 045*07; Sumy przechodnie zł 3 094*11; Kaucje zł 17 500*00; Strata lat ubiegłych zł 70 752*30; Razem zł 433 366*97.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000*00; Fundusz amortyz. ruchomości zł 75 204*98; Wkłady akcjonariuszy zł 96 247*00; Wierzyciele zł 379*68; Sumy przechodnie zł 11 535*31; Razem zł 433 366*97.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty handlowe zł 53 191*06; Koszty fabryczne zł 66 064*09; Osika zł 106 620*30; Materjały do fabrykacji zł 10 652*47; Reszta kosztów organizacyjnych zł 4 629*14; Amortyzacja ruchomości zł 25 357*26; Zysk za 1934 r. zł 8 253*82; Razem zł 274 768*14.

MA. — Słomka zapalczana zł 273 564*39; Za odpadki osiki zł 938*90; Za siano zł 90*00; Różnice kursowe zł 174*85; Razem zł 274 768*14.

1687

VISTULA

Powszechne Towarzystwo Ubezpieczeń, Spółka Akcyjna w Tczewie w likwidacji

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA	zł	zł
Kasa		1 184*05
Instytucje kredytowe:		
a) krajowe:		
1) państwowe i Bank Polski	—	
2) inne	111 891*21	
b) zagraniczne	—	111 891*21
Papiery wartościowe:		
a) krajowe:		
1) posiadające bezpieczeństwo prawne	55*58	
2) inne	102 990*40	
b) zagraniczne	—	103 045*98
Pożyczki hipoteczne:		
a) służąca jako gwarancja dla pretensyj tytułem podatku w kwocie zł 173 689*57	641 545*91	
b) wolne	243 552*00	885 097*91
Dłużnicy:		
a) agencji	1 935*99	
b) różni z tytułu zaległej składki	5 146*70	
c) zakłady ubezpieczeń	17 170*29	
d) inne	18 194*41	42 447*39
Koszty regulacji szkód w zawieszaniu		17 623*10
Samochód	9 897*20	
odpisano	1 979*44	7 917*76
		<u>1 169 207*40</u>

PASYWA	zł	zł
Kapitały i fundusze gwarancyjne:		
a) emitowany kapitał akcyjny	250 000*00	
b) kapitał rezerwowy	100 000*00	
c) rezerwa hipoteczna	4 578*61	354 578*61
Fundusze i rezerwy techniczne:		
rezerwa na nieuregulowane szkody na udział własny		99 897*55
Wierzyciele:		
a) agencji i ubezpieczeni	11 487*26	
b) zakłady ubezpieczeń	170 729*67	
c) inni	18 645*37	
d) opłata stemplowa za szkody wypłacone w 1932 r.	176*10	201 038*40
Resztujący państwowy podatek dochodowy wraz z dodatkiem kryzysowym za 1932 r. (hipotecznie zabezpieczone)		173 689*57
Reszta przeniesienia z roku ubiegłego (zł 351 498*75 — zł 11 495*48)		340 003*27
		<u>1 169 207*40</u>

Rachunek zysków i strat za 1934 r.

STRATY

	zł
Niepodzielona część kosztów administracji	25 463*07
Odpisano na samochód	1 979*44
Strata na kursie	19*66
Strata w dziale ubezpieczeń od ognia	25 557*04
Nieściągalne żądania	5 355*61
Reszta przeniesienia z roku ubiegłego (zł 351 498*75 — zł 11 495*48)	340 003*27
	<u>398 378*09</u>

ZYSKI

	zł
Przeniesienie z roku ubiegłego	351 498*75
Czysty dochód z majątku	33 329*12
Zysk na kursie	13 550*22
	<u>398 378*09</u>

1686

Zakłady Chemiczne „KANTORJA”, Spółka Akc. w Opatowie Kieleckim

Bilans po dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 8 981 84; P. K. O. zł 3 652 75; Weksle zł 52 962 50; Zakładowe koleje zł 2 993 35; Inkasa frachtowe zł 5 201 22; Weksle protestowane zł 2 227 05; Zaspasy zł 2 45 841 80; Ruchomości i nieruchomości zł 375 638 06; Papiery wartościowe zł 9 450 00; Dłużnicy zł 208 642 51; Razem zł 915 591 06.

Sumy pozabilansowe zł 60 501 69.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 150 000 00; Fundusz zapasowy zł 42 427 32; Fundusz amortyzacyjny zł 213 623 29; Specjalny r-ek przejściowy różnic kursowych zł 93 709 35; Wierzyciele zł 415 784 07; Zysk zł 47 03; Razem zł 915 591 06. Sumy pozabilansowe zł 60 501 89.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Nieściągalne długi zł 27 245 19; Różnice kursowe zł 2 188 21; Amortyzacja zł 23 635 20; Straty wskutek powodzi zł 10 432 40; Pdatki i daniny publiczno-prawne zł 44 066 88; Koszty administracji ogólnej zł 48 433 00; Koszty fabrykacji zł 718 359 67; Koszty sprzedaży zł 125 904 99; Prowizja i odsetki zł 5 023 03; Ubezpieczenie od ognia zł 4 563 38; Na straty za ubiegłe lata zł 8 817 68; Czysty zysk zł 47 03; Razem zł 1 018 716 66.

MA. — Zysk na produkcji zł 1 007 003 27; Różnice kursowe zł 10 123 04; Dochód z nieruchomości zł 1 590 35; Razem zł 1 018 716 66.

1679

Polskie Zakłady Impregnacyjne, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 81 112 99; Budynki zł 292 036 56; Ruchomości zł 741 256 14; Utensylja fabryczne zł 76 957 01; Urządzenia biura zł 18 599 66; Inwestycje zł 470 57; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, P. K. O. i bankach zł 456 816 48; Weksle zł 9 410 95; Papiery wartościowe zł 41 998 50; Akcje obcych przedsiębiorstw zł 5 000 00; Surowe, materiały pomocnicze i pędne zł 115 212 59; Gotowe wyroby i półfabrykaty zł 237 735 36; Dłużnicy zł 367 114 17; Kaucje zł 246 992 91; Sumy przechodnie zł 28 870 08; Razem stan czynny zł 2 719 587 97.

Gwarancje zł 116 500 00.

STAN BIERNY. — I. Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 400 000 00; Kapitał zapasowy zł 48 601 84; Ogólna rezerwa zł 238 218 65; Fundusz gwarancyjny zł 50 000 00; Fundusz dla rozbudowy przedsiębiorstwa zł 78 414 64; Delkrederę zł 29 194 21; Kapitał amortyzacyjny zł 136 896 30; II. Zobowiązania: Wierzyciele zł 1 646 919 80; Sumy przechodnie zł 53 534 96; Specj. rach. przejść. różnic kurs. zł 4 077 75; Zysk zł 33 725 82; Razem stan bierny zł 2 719 588 97.

Gwarancje zł 116 500 00.

Zobowiązania zagraniczne zł 1 632 388 35.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 XII 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji zł 188 539 09; Koszty kredytu zł 55 647 99; Koszty utrzym. fabryk zł 174 840 85; Podatki państwowe i komunalne zł 18 030 76; Różnice kursowe zł 2 791 55; Amortyzacja zł 136 896 30; Zysk zł 33 725 82; Razem zł 610 472 36.

MA. — Należności nieściągalne zł 1 106 37; Ogólna sprzedaż zł 609 365 99; Razem zł 610 472 36.

1681

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryk Portland-Cementu „Wysoka”, Sp. Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż
**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 6 lipca 1935 r. o godz. 12 w poł. w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Mazowieckiej Nr. 7. Przedmiotem obrad będą:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
  - 2) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej i wynagrodzenia tejże;
  - 3) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej.
- PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje, względnie zaświadczenia notarialne lub instytucyj kredytowych, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1591a

Polskie Fabryki Kabil i Walcownie Miedzi, Spółka Akcyjna

ogłasza, że

ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW będzie miało miejsce w dn. 1 lipca 1935 r., o godz. 12 w południe, w Ożarowie pod Warszawą, przy fabryce Spółki, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajaniem i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1934 r.;
- 3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Uchwała, dotycząca straty ponad $\frac{1}{3}$ kapitału akcyjnego;
- 5) Wybór Rady Nadzorczej na 1935 r.;
- 6) Wynagrodzenie Rady Nadzorczej za 1934 r.;
- 7) Wolne wnioski: a) przeniesienie siedziby.

1693

II OGŁOSZENIE

„Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin”, Spółka Akcyjna

XXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnów — Szczucin” odbędzie się w dn. 3 lipca 1935 r. o godz. 9 przedpoł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1 (wejście róg Legjonów i Jagiellońskiej), z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1934 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Odwołanie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 29/IX 1934 r., dotyczącej zmiany § 36 statutu i powzięcie następującej: „Zarząd może upoważnić Naczelnika Biura Małopolskich Kolei Lokalnych lub inną osobę spoza Zarządu do samodzielnego działania z prawem podpisu w sprawach, nieprzekraczających zakresu zwykłego zarządu, a w szczególności z wyłączeniem spraw zbycia przedsiębiorstwa, wydzierżawienia i ustanowienia na niem prawa użytkowania, zbywania i obciążania nieruchomości, prowadzenia sporów i zawierania ugód, czynienia zapisów na sąd polubowny, podpisywania weksli i czeków oraz zaciągania pożyczek”.

Warunki prawa do głosu na Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu Spółki.

1692

Zarząd

Zakłady Przemysłowe „ETERNIT”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Rachunek nieruchomości: a) place zł 34 400 00, b) budynki zł 368 605 97, c) maszyny i urządzenia fabryczne zł 612 638 07; Ruchomości zł 15 964 60; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 2706 16; Papiery wartościowe i sumy hipoteczne zł 12 345 00; Weksle klientowskie zł 7 371 25; Materiały: Reszanty towarowe zł 281 745 85; Rachunek dłużników odbiorców zł 431 262 54; Sumy przechodnie zł 1 858 80; Inne aktywa zł 493 282 24; Strata z lat ubiegłych zł 160 058 21; Straty za 1934 r. zł 212 177 87; Ogółem zł 2 634 416 56.

STAN BIERNY. — I. Kapitał akcyjny zł 600 000 00; Przedpłata na emisję zł 520 000 00; Kapitał zapasowy zł 61 341 79; Kapitał amortyzacyjny zł 349 061 34; Zobowiązania: Akcepty zł 164 031 76; Banki — kredyt długoterminowy zł 377 438 68; Zaległe podatki zł 25 330 95; Dostawcy i różni zł 131 689 48; Niepodniesiona dywidenda zł 560 19; Sumy przechodnie zł 1 462 37; Inne pasywa zł 403 500 00; Ogółem zł 2 634 416 56.

Sumy pozabilansowe. — Różni za weksle gwarancyjne zł 88 300 00; Giro obligo zł 60 000 00.

Rachunek strat i zysków

STRONA WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 132 042 95; Koszty fabrykacji zł 530 741 30; Koszty sprzedaży zł 53 985 97; Strata na sprzedaży różnych materiałów zł 4 868 79; Koszty kredytów zł 99 703 72; Podatki zł 20 675 28; Strata na wycenieniu starego reamentu zł 97 708 07; Strata na odbiorcach zł 10 647 01; Ogółem zł 950 373 09.

STRONA MA. — Zysk brutto na produkcji, sprzedaży i robotach dekarckich zł 737 676 50; Kupony papierów wartościowych zł 369 00; Różnica kursu zł 149 72; Straty za 1934 r. zł 212 177 87; Ogółem zł 950 373 09.

1678

Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty — Dobra i lasy zł 1 049 915⁶²; Budynki fabryczne zł 4 207 521⁷⁰; Budynki mieszkalne zł 4 784 709⁸¹; Budynki gospodarcze zł 287 113⁴²; Razem budynki zł 9 279 344⁹³; Maszyny i urządzenia przemysłowe zł 25 820 253⁴¹; Wartość koncesyj górniczych zł 3 333 743⁰⁵; Inwentarz żywy zł 41 740⁰⁰; Inwentarz martwy zł 2 804¹⁵; Razem majątek stały zł 39 527 801¹⁶; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 155 889⁸³; Papiery procentowe zł 163 451⁰⁰; Weksle w portfelu i w kasie zł 1 000⁰⁰; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 240 081⁰²; Depozyty zł 224 755⁰⁰; Materjały w magazynach zł 1 034 470⁵⁹; Półfabrykaty zł 147 690⁰⁰; Gotowe produkty zł 960 677³⁴; Dłużnicy: akcjonariusze za prawo obiegu akcji we Francji zł 55 926⁹⁰, odbiorcy zł 1 074 301¹⁸, dostawcy zł 9 696⁶², różni zł 1 301 723⁰⁷, wątpliwe należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 375 066⁷³; Razem dłużnicy zł 2 816 714⁵⁰; Sumy przechodnie zł 47 963²⁰; Razem majątek płynny zł 6 792 692⁴⁸; Podatek majątkowy zł 410 692⁵⁵; Koszty emisji nowych akcji zł 18 540⁰⁷; Straty za lata ubiegłe zł 2 115 625⁸⁹; **Ogółem stan czynny zł 48 865 351⁹⁵.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje, kaucje i depozyty zł 159 064⁶⁹.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 29 750 000⁰⁰; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 2 341 973⁵⁸; Razem kapitały własne zł 32 091 973⁵⁸; Kapitał amortyzacyjny: Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 11 378 777³⁸, dopisano w roku sprawozdawczym za 1933 r. zł 669 384⁶², za 1934 r. zł 981 613¹²; Razem kapitał amortyzacyjny zł 13 029 775¹²; **Ogółem kapitały własne zł 45 121 748⁷⁰; Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 85 000⁰⁰; Banki zł 881 555¹⁰; Dostawcy zł 576 503⁶⁰; Odbiorcy zł 194 233⁵⁴; Różni zł 466 202³³; Odbiorcy r-k wekslowy zł 39 900⁰⁰; Razem wierzyciele zł 2 243 394⁵⁷; Kasa Przechodności Prac. Umysł. Towarzystwa zł 228 262⁰⁰; Kasa Pomocy Robotników Towarzystwa zł 12 034⁷⁰; Spłata obligacji i kuponów obligacyjnych przewartościowanych zł 784 754⁰⁵; Sumy przechodnie: rezerwa sum, wypłaconych w 1935 r. zł 357 493³⁵; Wpłaty na poczet sprzedanych gruntów do czasu ostatecznego załatwienia zł 58 280⁰⁰; Inne zł 3 384⁹⁸; Razem sumy przechodnie zł 419 158³³; Razem zobowiązania zł 3 687 603⁶⁵; Zysk za 1934 r. zł 55 999⁶⁰; **Ogółem stan bierny zł 48 865 351⁹⁵.****

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje, kaucje i depozyty zł 159 064⁶⁹.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 794 603⁹⁹.

Buchalter Główny: (—) *J. Rolling*

Zarząd:

(—) *St. Gadowski*
(—) *A. Brocard*

Komisja Rewizyjna:

(—) *Karol Kozłowski*
(—) *Janusz Machnicki*
(—) *Antoni Neyman*

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 1 775 711⁸⁷; Koszty sprzedaży zł 189 278⁷²; Utrzymanie domów w Sosnowcu zł 78 735⁹¹; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące domów w Sosnowcu zł 142 529⁵⁵; Koszty utrzymania kopalń nieczynnych zł 1 591 450⁹⁹; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące kopalń nieczynnych zł 66 399¹⁰; Koszty eksploatacji kopalń węgla zł 10 754 798¹³; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące kopalń węgla zł 497 335⁹³; Koszty eksploatacji Centrali Elektrycznej zł 514 154⁴⁹; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące Centrali Elektrycznej zł 325³⁵; Koszty eksploatacji Centralnych Warsztatów Mechanicznych zł 891 156¹⁶; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące Centralnych Warsztatów Mechanicznych zł 14 384⁸⁰; Koszty eksploatacji gospodarstwa rolnego zł 455 254³⁵; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące gospodarstwa rolnego zł 47 307¹¹; Koszty eksploatacji różnych zakładów zł 243 088⁸⁹; Podatki państwowe i komunalne, dotyczące tychże zł 1 068⁰⁶; Odsetki i koszty kredytów krajowych zł 147 222³³; Odsetki i koszty kredytów zagranicznych zł 849³⁸; Dyskonto weksli zł 1 246⁷⁴; Odsetki od akceptów zł 1 892⁰⁰; Prowizje i koszty od czynności bankowych zł 9 238⁶⁴; Strata na różnicach kursowych zł 12 512³⁵; Odpisy na dłużnikach zł 4 706⁹²; Koszty nabycia kontyng. węgla w 1934 r. zł 16 722⁰⁰; Strata na spadku cen produktów

i surowców nieczynnej Fabryki Paulina zł 8 847²³; Amortyzacja kosztów emisji nowych akcji zł 27 530⁴⁶; Amortyzacja maszyn, urządzeń przemysłowych i budynków za r. b. zł 981 613¹²; Razem wydatki zł 18 473 360⁵⁸; Zysk za rok bieżący zł 55 999⁶⁰; **Ogółem zł 18 529 360¹⁸.**

MA. — Wpływy ze sprzedaży węgla zł 15 440 601⁰²; Wpływy za prąd z Centrali Elektrycznej zł 767 473⁵⁸; Wpływy za wyroby Centralnych Warsztatów Mechanicznych zł 882 808⁶¹; Wpływy za produkty gospodarstwa rolnego zł 538 347⁵⁸; Wpływy z różnych źródeł zł 242 299⁹²; Odsetki otrzymane od banków zł 28 465⁰³; Dywidenda od akcji w portfelu zł 27 684⁸³; Dyskonto od weksli zł 926⁶³; Różne odsetki zł 1 389³⁶; Wpływy za prawo eksploatacji naszych nadań górniczych zł 423 326⁴⁷; Wpływ na poczet wierzytelności wątpliwych, umorzonych w latach poprzednich zł 5 631⁹²; Zysk, osiągnięty na sprzedaży budynku i gruntów w stosunku do wartości bilans. zł 93 178⁸²; Zysk na sprzedaży 3% obligacji Renty Ziemiańskiej zł 32 450⁰⁰; Wpłacono przez Konwencję Węglową Dąbrowsko-Krakowską z tytułu kwot, zwróconych przez Radę Zjazdu zł 19 517⁸⁵; Odszkodowanie za niewykorzystany kontyngent od 1/XI 1929 r. do 28/II 1931 r. zł 25 179⁷⁶; Dywidenda za 1933 r. od udziału KD. K. w Czesko-Polskim Towarzystwie Dowozu Węgla w Pradze zł 78⁸⁰; **Ogółem wpływy zł 18 529 360¹⁸.**

Buchalter Główny: (—) *J. Rolling*

Komisja Rewizyjna:

(—) *Karol Kozłowski*
(—) *Janusz Machnicki*
(—) *Antoni Neyman*

1693

Zgodnie z postanowieniem art. 398 § 2 K. H.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Polsko-Szwajcarski Przemysł Leśny“, S. A.

podaje do wiadomości, że w dn. 23 marca 1935 r., odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, które jednogłośnie uchwaliło zatwierdzić ponownie bilans zamknięcia za rok obrotowy 1933/34, zatwierdzony już przez Walne Zgromadzenie, odbyte w dn. 1 października 1934 r. i ogłoszone w „Monitorze Polskim“ z dn. 16 listopada 1934 r. (Nr. 264), a to naskutek obecnego uzgodnienia tegoż bilansu z przepisami ustawy z dn. 18 marca 1932 r. („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 25, poz. 226) przez utworzenie specjalnego rachunku przejściowego różnic kursowych, wobec czego omawiany

Bilans na dz. 31/III 1934 r.

Polsko-Szwajcarskiego Przemysłu Leśnego, S. A.

otrzymuje brzmienie następujące:

AKTYWA. — Majątek stały: Lasy zł 7 505 013¹⁷; Grunty zł 239 746²¹; Budynki: przemysłowe zł 208 856⁰⁰, gospodarcze zł 99 709⁹⁰, mieszkalne zł 500 231⁹⁶; Urządzenia techniczne zł 532 427¹⁸; Ruchomości: inwentarz martwy zł 119 437⁶⁰, inwentarz żywy zł 2 444⁰¹, urządzenia lasowe zł 174 515⁶⁸, uprawnienia naftowe zł 270 220⁷²; Majątek płynny: Kasa i banki zł 66 471⁸⁸; Papiery procentowe zł 5 600⁰⁰; Materjały zł 24 908⁸⁶; Dłużnicy: odbiorcy zł 676 075⁶⁰, różni zł 56 893⁷⁹, wątpliwe należności w postępowaniu windykac. zł 423 368¹⁸, koszty organizacyjne zł 145 000⁰⁰; Straty za lata 1931/32/33 zł 131 294³⁴; Straty za 1933/34 r. zł 45 571⁹³; Razem zł 11 227 787⁰¹.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 000 000⁰⁰; Fundusze amortyzacyjne (saldo 1932/33 r. zł 88 604⁶⁷, mniej ubytek 1933/34 zł 937⁶³, więcej przybytek 1933/34 zł 80 933⁹⁷) zł 168 601⁰¹; Wierzyciele: banki zł 1 281 422³⁵, wierzyciele hipoteczni zł 4 513 500⁰⁰, odbiorcy zł 15 351⁴⁸, różni zł 197 412¹⁷, rezerwa specjalna różnic kursowych zł 3 051 500⁰⁰; Razem zł 11 227 787^{01.}

podczas gdy brzmienie rachunku strat i zysków, ogłoszonego w „Monitorze Polskim“ z dn. 16 listopada 1934 r. (Nr. 264) zmian nie doznaje.

1694

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej

**SPÓŁKI AKCYJNEJ KOLEJ LOKALNA
DOLINA — WYGODA**

w dn. 4 czerwca 1935 r. wylosowano następujących 25 sztuk akcji:

Nr. 1912, 2561, 1476, 3061, 1475, 1899, 577, 2267 2921, 3220, 1018, 127, 1580, 1175, 37, 576, 2971, 2898, 1477, 2315, 26, 2380, 2762, 206, 602.

1677

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

1 — 18) bez serji — wyczerpane.				
19) Tom	I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „	II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopoli spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „	III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „	IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „	V — <i>Inż. Cz. Klarnier</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „	VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarnier</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „	VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „	VIII — <i>A. Siebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „	IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
28) „	X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „	XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „	XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „	XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „	XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „	XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „	XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „	XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestii mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „	XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym	1'50
37) „	XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „	XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczym	1'00
39) „	XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1'50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „	XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „	XXIII — <i>Marjan Turski</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLM.N”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO ==

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150 000 000. REZERWY zł 70 549 831

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDWZYSTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA